

Riksdagens protokoll

2010/11:59

Tisdagen den 15 februari

Kl. 13.00 – 15.58

18.00 – 19.28

Protokoll
2010/11:59

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 8 och 9 februari.

2 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Johan Johansson (M) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 7 mars 2011 sedan Åsa Ågren Wikström (M) avsagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 10 februari 2011

Bengt-Åke Nilsson

ordförande

Kerstin Siverby

sekreterare

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 17 februari kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (M).

4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:

prot. 2010/11:18 för tisdagen den 8 februari från näringsutskottet och

prot. 2010/11:23 för tisdagen den 8 februari från finansutskottet.

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2010/11:166

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:166 Gruvindustrin som utvecklingskraft
av Sven-Erik Bucht (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 mars 2011.

Skälet till dröjsmålet är planerad inrikes resa.

Stockholm den 14 februari 2011

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2010/11:173 om frizon för kristna i Irak

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Yilmaz Kerimo har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en kommission med syfte att de kristna assyrierna/syrianerna/kaldéerna ska få en frizon i Irak under FN:s överinseende.

Jag vill inledningsvis hänvisa till mitt svar på en snarlik fråga om religiösa minoriteter i Irak av Robert Halef (2010/11:45) och till svaren på de frågor som ställts på samma tema till statsrådet Tobias Billström (2010/11:55 och 2010/11:62 samt interpellation 2010/11:50).

Säkerhetssituationen har gradvis förbättrats i Irak men är på sina håll fortfarande instabil. Det våld som förekommer drabbar medlemmar ur alla etniska och religiösa grupper, men minoriteter – däribland kristna – är ofta särskilt utsatta. Genom EU och FN samt i samtal med irakiska företrädare fortsätter regeringen att uppmärksamma frågan om efterlevnaden av mänskliga rättigheter i Irak.

När jag har träffat företrädare för Iraks regering, senast vid mitt besök i landet för ett år sedan, har jag understrukit vikten av att respektera de mänskliga rättigheterna i enlighet med landets åtaganden under internationell rätt. Vid mitt besök nämnde jag särskilt minoriteterna, bland annat kristna liksom mandéer/sabéer och yazidier. Irak känner väl till var såväl Sverige som EU står i dessa frågor.

Den 22 november 2010 gjorde EU:s utrikesministrar ett uttalande som bland annat innehöll skrivningar om respekten för de mänskliga rättigheterna. EU:s höga representant Catherine Ashton har därtill vid två tillfällen betonat vikten av att en ny irakisk regering tar sitt ansvar i den nationella försoningsprocessen.

Sverige, liksom Europeiska unionen, välkomnar de steg som tagits mot en regeringsbildning i Irak. Det är nu av vikt att den nytillträdda irakiska regeringen fortsätter sitt arbete för att skapa säkerhet och stabilitet, vilket är en förutsättning för att mänskliga rättigheter ska kunna åt-

njutas av varje individ i landet. Dessa faktorer utgör en grund för att den irakiska demokratin kan fördjupas och bli långsiktigt hållbar.

Övergripping har tyvärr ägt rum mot flera etniska och religiösa grupper, även om minoriteter ofta blir särskilt utsatta. Upprättandet av särskilda frizoner på etnisk eller religiös grund, även under FN:s eller någon kommissions överinseende, vore dessutom en farlig väg mot segregering av landets invånare. Irakiska ledare förefaller dock fullt medvetna om de kristnas utsatta situation och om vikten av deras fortsatta närvaro som fullvärdiga medborgare och deltagare i byggandet av det irakiska samhället. I detta läge bör därför fredlig samexistens under ett tydligt irakiskt ägarskap vara vad som eftersträvas.

Anf. 2 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Det är dock ett svar som jag inte är nöjd med.

Den irakiska staten är uppenbart oförmögen att erbjuda kristna assyrier/syrianer/kaldéer ett skydd, så det är oerhört akut och angeläget att Sverige via FN uppmärksammar den svåra situationen för assyrier/syrianer/kaldéer i Irak.

En utrensning av kristna pågår i Irak. Av hela 1,8 miljoner assyrier/syrianer/kaldéer finns i dag bara en tredjedel kvar i Irak. Stora områden har helt tömts på kristna. Den värsta dagen hittills var den 31 oktober 2010 då ett femtiotal oskyldiga kristna massakrerades i sin kyrka.

Herr talman! Jag har gång på gång såväl motionerat som interPELLERAT och frågat Carl Bildt vilka initiativ ministern tar för de kristna i deras utsatta situation i Irak, men ingenting händer.

Jag vet att frågan är komplicerad, men den totala passiviteten är helt oacceptabel. Jag hoppas att Wikileaks uppgifter om Carl Bildts åsikter om irakierna inte stämmer. Men oavsett vad som sagts eller inte sagts återkommer jag här till ministern med ett positivt förslag om hur man kan ge stöd till de kristna irakierna och om hur regeringen därmed på ett för alla parter anständigt sätt långsiktigt kan uppnå en minskning av invandringen av irakier till Sverige. Det är ett konkret förslag som jag även lagt fram i en motion i oktober 2010. Jag vill nämligen att Sverige tar initiativ till en kommission med syftet att kristna assyrier/syrianer/kaldéer erbjuds en frizon i Irak under FN:s överinseende.

Ministerns svar om att dela in Irak efter etnicitet kan inte vara konsekvent eftersom man redan har delat av norra Irak från övriga Irak efter etnicitet när det gäller kurderna. Detta har visat sig fungera bra.

Min fråga till utrikesministern kvarstår alltså: Avser ministern att ta initiativ till en kommission med syftet att kristna assyrier/syrianer/kaldéer får en frizon i Irak under FN:s överinseende – detta då den irakiska staten uppenbart är oförmögen att erbjuda kristna assyrier/syrianer/kaldéer det skydd som de behöver?

Anf. 3 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Frågan är väldigt angelägen. Den berör också Sverige på olika sätt eftersom vårt land har ställt upp för väldigt många irakiska flyktingar, inte minst assyrier och kaldéer som flytt från Irak – kristna irakier som de benämns i Sverige, men en mer korrekt bedömning borde vara assyrier och kaldéer.

Herr talman! Det är synnerligen viktigt att vi ser att de kampanjer och det våld som de kristna i Irak utsätts för är ett våld specifikt riktat mot dem för att de är assyrier och kaldéer och har en annan religion än islam – attacker som i en förlängning, i alla fall från de militanta jihadisternas sida, syftar till att utadera den kristna civilisationen i Irak och Mesopotamien. Det betyder att i det område i världen där de första kyrkorna byggdes ska enligt de här terroristerna inga kristna få bo.

Det är klart att det finns olika sätt att försöka hjälpa den befolkning som i dag är mycket utsatt. Ytterst faller ansvaret förstås på Iraks regering; så är det. Omvärlden kan dock givetvis agera på olika sätt.

När det gäller en eventuell frizon finns det inga legala hinder för detta, enligt Iraks konstitution. Det finns inte heller några hinder för att upprätta en skyddszon för assyrier och kaldéer i Irak, på Nineveslätten utanför Mosul. Det finns inga hinder för detta heller i Kurdistans regionala regerings konstitution, alltså i irakiska Kurdistan.

Därför tycker jag att det är viktigt att poängtera, herr talman, att detta är en fråga som borde kunna lösas i Irak. Men i ett läge där irakierna säger att de tycker att detta är viktigt och det irakiska parlamentet i laga ordning är beredda att vandra denna väg och upprätta en skyddszon bör Sverige förstås inte säga nej.

Jag noterar också att det i sista stycket av utrikesministerns svar står: ”Upprättandet av särskilda frizoner på etnisk eller religiös grund, även under FN:s eller någon kommissions överinseende, vore dessutom ett farligt steg mot segregering av landets invånare.”

Att notera här är att det var precis detta som hände 1991, när man upprättade en skyddszon för de kurder som flytt Saddam Husseins attacker efter det kurdiska upproret. Man upprättade då en skyddszon. Det var på initiativ av Turgut Özal, den dåvarande turkiske premiärministern, och John Major, som var brittisk premiärminister på den tiden. Därefter upprättades en flygförbudszon under FN:s överinseende, med amerikanska bevakningsflyg som upprätthöll flygförbudszonen.

Jag tror inte att någon argumenterade emot detta genom att säga att det skulle skapa en segregering av Irak. Tvärtom var omvärlden mycket överens om att detta var ett nödvändigt humanitärt uppdrag för att kunna beskydda den kurdiska befolkningen. Det är inte riktigt samma sak med den kristna befolkningen nu, men det finns uppenbara likheter i hur de utsätts för systematiskt våld och så vidare.

Därför tror jag att det är klokt, herr talman, om vi från svensk sida säger att Iraks parlament äger denna process och att de bör kunna gå vidare med detta. Det finns fullt legala möjligheter att genomföra detta i Irak, och det är inget Sverige rent normativt behöver ställa sig emot.

Anf. 4 HANS LINDE (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern, och ett stort tack till Yilmaz Kerimo som har lyft denna viktiga fråga i riksdagen!

Detta är en fråga som engagerar Sveriges riksdag, av naturliga skäl. Det finns starka band mellan Sverige och de olika kristna minoriteter som i dag lever i Irak, inte minst genom att vi trots allt har gett en hel del av de irakier som har kommit till Sverige en frizon i vårt land. Man får dock också i sammanhanget understryka att alltför många av de kristna irakier som har kommit till Sverige avvisats.

Jag lyfte själv fram dessa frågor i en interpellationsdebatt precis före jul, den 22 december. Min interpellation kom till i ljuset av de många attacker vi såg i höstas, som riktades mot kristna i största allmänhet. Det gäller i synnerhet den blodiga attack vi såg mot den katolska kyrkan i Bagdad i höstas, som resulterade i att ett sextiotal kristna irakier dödades. Flera av dem var barn.

Yilmaz Kerimo har tidigare här beskrivit våldet mot de kristna i Irak på ett förtjänstfullt sätt, tycker jag. Jag tycker att det är viktigt att understryka att världen nu måste agera och reagera. En av de saker jag lyfte fram i min interpellation var att jag tycker att det är viktigt att Sverige nu agerar för att man får en FN-rapportör för de mänskliga rättigheterna i Irak.

Den gången – i den interpellationsdebatten – sade Carl Bildt att han var positiv till detta förslag men ville avvakta till dess att en ny irakisk regering kommit på plats. Nu är en ny irakisk regering på plats. Vi har haft en ny irakisk regering i snart två månader. Då är frågan till utrikesministern: Vad görs nu för att få till en FN-rapportör för de mänskliga rättigheterna?

Det kan låta som en mindre fråga i sammanhanget – och det är nog egentligen det – men samtidigt är det viktigt att det finns FN-utsedd personal på plats i Irak som har till uppgift att övervaka de mänskliga rättigheterna. Vi ser nämligen att brotten mot de mänskliga rättigheterna i Irak i dag är omfattande och grova. De drabbar, precis som utrikesministern sade, stora delar av det irakiska samhället. De drabbar människor av olika etnisk och religiös bakgrund, och de drabbar i synnerhet de kristna minoriteterna.

Vi ska i detta sammanhang också understryka att även om det framför allt är de islamistiska extremistgrupperna som gör sig skyldiga till brott mot de mänskliga rättigheterna i Irak i dag vet vi också – vi har sett omfattande rapporter från till exempel Amnesty – hur tyvärr även de irakiska myndigheterna och de amerikanska och utländska soldaterna gör sig skyldiga till brott mot de mänskliga rättigheterna.

Jag tror också att det när vi ändå diskuterar denna fråga är viktigt att se att problemet för de kristna i Irak i dag inte bara är våldet. Det finns fler problem än så. Jag träffade förra veckan Khalis Jesuc som är parlamentsledamot och kristen irakier. Jag träffade även Johnson Siyawish som är samordnare på det kaldeiska/assyriska/syrianska rådet i Irak. De beskrev en oerhört dystert bild av utvecklingen i Irak för de kristna minoriteterna. Det var inte bara fråga om våld, även om det stod i fokus av det de beskrev.

Jag tror – eller rättare sagt; jag vet – att deras beskrivning inte direkt överensstämde med det vi hörde från Carl Bildt tidigare. Carl Bildt sade att de irakiska ledarna förefaller fullt medvetna om de kristnas utsatta situation. Vad de beskrev var nämligen också en ekonomisk diskriminering av de kristna minoriteterna: hur kristna i Irak drabbas av fattigdom och arbetslöshet och hur de irakiska myndigheterna medvetet fördelar ekonomiska resurser och medel på ett orättvist och ojämnt sätt till de kristnas nackdel.

Detta gör att möjligheterna för kristna irakier att leva kvar i de byar och städer där man levit i årtusenden försvinner. Man tvingas ge sig av, på flykt. Ett exempel som togs upp var hur de irakiska myndigheterna nu

säljer tomter i städer och byar som traditionellt har bebotts av kristna irakier. Man nämnde byar som Bartella och al-Hamdaniya. Detta ger ett eko från en dystertid, för det var denna politik också Saddam Hussein förde på sin tid när han försökte undergräva de kristnas situation.

Jag vill alltså skicka med detta till utrikesministern. Jag tror att det är helt avgörande att inte bara lyfta fram frågan om våldet utan också den svåra ekonomiska situationen för de kristna i Irak.

Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Detta är en fråga vi återkommer till i riksdagen vid relativt regelbundna tillfällen. Den representerar nämligen ett mycket betydande problem.

Det är som Fredrik Malm erinrade om: Vi är ett land i vilket ca 170 000 personer på ett eller annat sätt – första eller andra generationen – har sina rötter i Irak. Många av dem är kristna, men inte alla. Det finns också åtskilliga muslimska trosbekännare. Anledningarna till att de har sökt sig till vårt land är många, men en av dem är självfallet den tendens till religiös intolerans som finns i åtskilliga av dessa länder.

Denna tendens spås på av terroristiska och fundamentalistiska grupper som ser sekteristiska motsättningar och sekteristisk krigföring som sitt medel att nå makten. Det var det vi såg i attacken på den katolska kyrkan i Bagdad den 30 oktober. Det var samma sak. Det var al-Qaida som tog på sig ansvaret för det dådet.

De utfärdade samtidigt en proklamation där de sade att al-Qaida ska bekämpa de kristna. Det var samma sak vi såg häromdagen i självmordsattacken i Samarra med, om jag inte missminner mig, mellan 40 och 50 döda. Det var samma sekteristiska fundamentalism och samma sekteristiska våld.

Detta bekymrar Iraks regering minst lika mycket som det bekymrar Sveriges riksdag. Den enda möjliga långsiktiga lösningen är att bygga upp en irakisk regering och irakiska säkerhetsstyrkor som har förmågan att värna också mångfalden i sitt eget samhälle. Efter attacken mot kyrkan i Bagdad besökte premiärminister Maliki kyrkan. Han lovade förstärkt stöd och började en selektiv rekrytering av kristna trosbekännare till olika säkerhetsstyrkor som skulle hjälpa till med detta.

Är det tillräckligt? Sannolikt inte. Det är nämligen en sekteristisk terrorism man har att bekämpa, och vi vet genom erfarenheter från andra länder att detta inte är alldeles enkelt.

Är upprättandet av en frizon svaret? Den frizon som Fredrik Malm åberopade var lite annorlunda. Den handlade om att med flygattacker bekämpa Saddams pansardivision. Det fungerade för kurderna i norr, men det fungerade inte för shiamuslimerna i söder. De var lika utsatta för Saddams terror trots att det amerikanska stridsflyget fanns i luften hela tiden.

Det är inte längre Saddams stridsvagnar, som man kan se från luften, det handlar om. Här är det i stället al-Qaidas självmordsbomber och enskilda terrorister.

Diskutera gärna detta med irakiska företrädare eller med UNHCR, men när vi gör det avvisar de vad de kallar en bantustanlösning för Irak. Det går lätt att säga att man ska upprätta en zon vid Nineve, men vad gör

vi då med 50 000 kristna i Bagdad? Ska de flyttas därifrån med våld därför att de inte tillhör den zon som är godkänd för kristna?

Och vad gör vi med den mångfald som fortfarande finns mellan sunni, shia och olika kristna grupperingar som historiskt inte alls har dragit jämnt i varje enskild fråga?

Det finns ingen enkel lösning. Svenska armén kan inte ockupera Irak och upprätthålla ordning. FN kan inte ockupera Irak och upprätthålla ordning. Amerikanska trupper kan inte åter ockupera Irak och upprätthålla ordning. Jag tror att ingen av oss egentligen vill något av detta heller. Vi måste lita till den långsiktiga uppbyggnaden av en irakisk stat, ge den det stöd vi kan ge och uppmärksamma situationen för alla de religiösa minoriteterna. Det kanske inte är onaturligt att de kristna ligger oss lite varmare om hjärtat, men vårt stöd måste gälla alla religiösa samfund oavsett om de råkar likna det vi har i Sverige eller likna det som kanske finns i Iran eller någon annanstans. De mänskliga rättigheterna gäller alla.

Anf. 6 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i Hans Lindes inlägg vad gäller de ekonomiska sanktionerna mot de kristna assyrierna/syrianerna/kaldéerna av dem som styr Irak nu. De lever under fattigdom. Pengarna som kommer delas inte ut till de kristna. De tvingas att fly från landet. Som jag sade i mitt förra inlägg är av 1,8 miljoner assyrier/syrianer/kaldéer bara 30 procent kvar. De fortsätter att fly från landet om inte något görs.

Herr talman! Jag får inte svar på mina frågor av Carl Bildt. Jag hör bara samma visa, bara tomma ord som inte leder till handling. Jag har gång på gång, som jag sade tidigare, motionerat och frågat Carl Bildt om vad ministern tar för initiativ för de kristnas situation i Irak, men ingenting händer.

Jag vill i sammanhanget passa på att tydliggöra att assyrier/syrianer/kaldéer är en etnisk folkgrupp, inte bara en religiös grupp, som ministern brukar kalla den. De har en egen historia, eget språk och egen kultur.

Den irakiska staten fungerar inte fullt ut, det är vi överens om, och kan därför tyvärr inte garantera säkerheten för sina minoriteter. Den irakiska konstitutionen erkänner minoriteternas administrativa rättigheter, det vill säga att de kan bilda en egen administrativ region till exempel vid Nineveslätten strax norr om Mosul. Här är tanken att assyrierna/syrianerna/kaldéerna ska få en egen fristat. Men så har inte skett. Det blir alltmer uppenbart att de stora muslimska partierna inte har för avsikt att tillåta minoriteterna att stanna kvar i landet. Därför behövs internationellt tryck, inte minst från Sverige, inte minst från vår utrikesminister Carl Bildt.

Ett konkret förslag som jag senast har lagt fram i en motion i oktober 2010 är att jag vill att Sverige tar initiativ till en kommission med syfte att de kristna assyrierna/syrianerna/kaldéerna ska erbjudas en frizon under FN:s överinseende.

Hur tänker ministern agera i handling nu, inte i ord, för att skydda de kristna? Ministern har ju erkänt att trakasserier och terror mot kristna fortsätter, trots ministerns vackra ord här.

Anf. 7 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Jag kan bara instämma i det som utrikesministern säger, det gör vi alla här, om situationen för de kristna i Irak och den terrorism som har slitit den redan sköra och bräckliga irakiska statsbildningen närmast i stycken sedan de inbördes striderna tog fart efter regimens fall i mars 2003. Det finns givetvis problem med den här typen av konstruktioner av skyddszoner eller autonomier och så vidare. Det är klart att det finns människor som inte bor i Nineveslätten, assyrier som bor i Bagdad och som inte omfattas av detta.

Om man i det irakiska parlamentet mellan de olika politiska aktörerna och grupperna inleder en process som syftar till att skapa ett skydd för den kristna befolkningen, varav många bor koncentrerat öster om Mosul i norra Irak, ska Sverige då säga nej till detta? Vi har inte några särskilda synpunkter på att det finns en demilitariserad zon i Colombia eller att det finns en muslimsk autonomi i Filippinerna och så vidare. Men ska just i detta fall den svenska positionen vara att det där tycker vi inte är någon bra idé?

Jag är inte så säker på att det som Kerimo föreslår nödvändigtvis är den rätta vägen, att dra in Förenta nationerna i detta. FN har ett notoriskt dåligt rykte i Irak sedan de har försökt sig på olika projekt tidigare. Det här är en process som måste föras i det irakiska parlamentet mellan de centrala aktörerna där. Det är i så fall en process, det är min uppfattning, som Sverige inte bör motarbeta.

Anf. 8 HANS LINDE (V):

Herr talman! Det är viktigt att understryka att anledningen till att frågan om en frizon för assyrier/syrianer/kaldéer i Irak står på dagordningen inte handlar om att de kristna irakierna drivs av något slags nationalism eller drömmar om egna stater. Det handlar om desperation. Det är därför denna fråga nu står på dagordningen. Man känner att deras förutsättningar att leva sina liv i Irak undergrävs. Det vi ser i dag i Irak är en fördrivning av de kristna minoriteterna. Som så många gånger annars i historien när vi sett fördrivning av olika etnisk-religiösa grupper använder man olika verktyg. Våldet är ett verktyg, att skrämman människor på flykt. Men det handlar också om att genom ekonomiska verktyg helt enkelt dra undan mattan för de kristna i Irak, slå undan möjligheten att leva sina liv och få en försörjning i de olika områdena i Irak där de har levt under många år.

Carl Bildt väljer att sätta sin tilltro till den irakiska regeringen. Tyvärr har de kristna i Irak sedan länge gett upp hoppet om den irakiska regeringen.

Jag träffade som sagt Khalis Jesuc förra veckan. Han sade så här: De farligaste i dag i Irak är inte extremislamisterna. De farligaste i dag i Irak är de andra politiska partierna, som struntar i de kristnas rättigheter. Man ser inte att det finns ett stöd för de kristnas rättigheter från andra politiska grupperingar i landet.

Jag var i denna kammare för drygt ett år sedan med om att erkänna folkmordet 1915 i Turkiet på de olika kristna grupperna, bland annat assyrier/syrianer/kaldéer. Jag är väldigt stolt över att ha varit med om det beslutet. Det var viktigt att sätta ord på det som hade skett och ge upprättelse till offren. Vad som är ännu viktigare är att lära av historien, att se

till att det som hände 1915 i det som var det ottomanska riket inte upprepas, att förhindra att samma sak händer igen.

Khalis Jesuc avslutade vårt möte förra veckan med att säga: Det här är sista chansen för oss att leva i Irak. Jag tror tyvärr att det han sade är alldeles sant. Därför är det oerhört viktigt att världen nu agerar och reagerar mot diskrimineringen, förtrycket och våldet mot de kristna i Irak.

Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Fanns det någon enstaka åtgärd som omedelbart kunde göra att vi blev av med al-Qaida skulle det inte vara jag som stoppade den åtgärden, var säker på det. Glöm inte att det var al-Qaida som sprängde kyrkan i Bagdad. Det var förmodligen de som stod för attacken i Samara häromdagen. Kan vi bli av med detta elände ska vi alla vara tacksamma för det. Vi söker vägar för att göra detta på olika sätt.

Hans Linde säger att vi inte kan sätta tilltro till den irakiska regeringen. Hans Linde säger att vi inte kan sätta tilltro till USA, utgår jag ifrån. Hans Linde säger att vi inte kan sätta tilltro till FN. Vem ska vi sätta tilltro till? I Sverige kan vi göra uttalanden, men det hjälper inte när terroristerna kommer farande mot kyrkorna nere i Irak. Då är det den irakiska regeringen som man måste bygga upp.

Fredrik Malm säger: Ja, men om de kommer fram med idéer. Jag håller helt med om detta, självfallet, om de skulle göra det. Jag refererade att de i de samtal som vi har är starka motståndare till just idén om frizoner, av den enkla anledningen att de ser det som lite av bantustan och den problematik som jag indikerade. Du upprättar en frizon någonstans, och du hotar alla andra som inte är i denna frizon. Du stimulerar en etnisk rensning.

Det här är svåra avvägningar. Jag är själv kanske en av dem som på grund av personlig erfarenhet är ohyggligt engagerade mot alla tendenser till etnisk och religiös separation, territoriell sådan.

Jag vet att i slutlägen efter krig och annat kan man fortfarande hamna där, men man ska aldrig se det som ett ideal. Och det är en tragedi som vi ser när tvåflodslandets historiska mångfald nu håller på att urvattnas. Det är tyvärr inte nytt. Det fanns en gång i världen en mycket stor judisk befolkningsgrupp i det som var Irak. Av dem finns praktiskt taget inga alls kvar. Nu är det kristna, nu är det shia, nu är det sunni, nu är det andra. Då måste vi stödja en irakisk regering som försöker att göra sitt bästa, och också FN. FN är där men med begränsade resurser. De får inte mer resurser av världssamfundet. Men de är där, till exempel i Krikoområdet och andra områden, och försöker jämka de motsättningar som finns. Mosulområdet är fortfarande ett tillhåll för al-Qaida och den terrorism, ofta sektaristisk, religiös och etnisk, som dessa representerar.

Vi kan ibland i utrikespolitiken känna en handfallenhet. Skulle det vara möjligt att med ett uttalande i Sveriges riksdag bli av med al-Qaida, bekämpa förtryck och ofrihet i hela världen tror jag att vi skulle göra det. Men vi har att konstatera att vi får arbeta med de instrument som finns. FN spelar en viktig roll i Irak. Men när FN säger till oss att de inte stöder just denna tanke ska vi inte pådyvla dem denna tanke. Vill, som Fredrik Malm säger, Iraks parlament diskutera någonting som de tror är vägen framåt ska vi självfallet ge dem det stödet.

Prot. 2010/11:59
15 februari

Svar på
interpellationer

I övrigt ska vi försöka ge dem stöd för att bygga upp rättsinstitutionerna på olika sätt. När de nu försöker rekrytera fler kristna till säkerhetsstyrkorna är det självfallet bra, även om det här med religiösa och etniska kvoter är något som jag i grunden är skeptisk till. Men i ett desperat läge kan även desperata åtgärder krävas.

Det finns mycket att säga om detta. Samtidigt som vi är ett land som har tagit emot 170 000 människor på ett eller annat sätt och ska känna en viss stolthet över det är det klart att det ligger en tragedi i detta. Med all respekt för Sverige, men det är där nere som deras historiska rötter finns och där som vi vill ge dem sin framtid. Kan vi medverka till en framtid där de inte bara kan vara kvar utan också i ökad utsträckning kan flytta tillbaka och återupprätta mångfalden i tvåflodslandet ska vi självfallet göra allt som står i vår makt för att åstadkomma det.

Anf. 10 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Staten är skyldig att skydda sina medborgare. Även om det är al-Qaida som utför dåden är det statens skyldighet att skydda sina medborgare. Det finns detaljer om hur dessa al-Qaida kom in i kyrkan via säkerhetsvakterna, vilket visar att det har varit ett samarbete med säkerhetsvakterna, så kallade, som är utsedda av staten.

Det pågår en etnisk rensning. Det pågår ett nytt folkmord på assyrier/syrianer/kaldéer i Irak. Men jag får fortfarande inga konkreta svar från utrikesministern. Jag hör samma svar hela tiden.

Ministern var som bekant EU:s fredsmäklare på Balkan år 1995. Detta jobb resulterade i att Jugoslavien delades i olika länder, såsom Serbien, Bosnien, Kroatien, Kosovo etcetera. Detta arbete har, som sagt, letts av utrikesministern själv.

Man ska nog vara konsekvent i sina argument. Varför gick det bra att acceptera Jugoslaviens delning efter etnicitet, och varför har man accepterat kurdernas frizon i norra Irak? Utrikesministern argumenterar nu mot en delning av Irak. Detta är motsägelsefullt och inte konsekvent.

Ska man behöva använda våld och terror eller bedriva väpnad kamp för att bli hörd? Detta kan ge fel signaler till omvärlden, utrikesministern.

Jag skulle vilja höra vad ministern har att säga mer konkret om varför han gör skillnad på folk och folk. Varför är det okej med en frizon för kurderna i norra Irak men inte för assyrier/syrianer/kaldéer? Jag vill gärna ha ett konkret svar på detta.

Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Låt mig svara på det. Det jugoslaviska dramat – varför blev det uppdelning där? Ja, låt historikerna utforska den saken. Min roll var att försöka värna vad som gick att värna av ett Bosnien som höll på att slitas sönder, ett Bosnien där det fanns ortodoxa, katoliker, muslimer, och lite olika andra kristna också för den delen, som när jag kom dit hade upphört att existera.

Vi lyckades lappa ihop någonting som förvisso inte är perfekt, långt därifrån. Men i dag har vi suddat ut alla gränser inom Bosnien så att människor kan röra sig fritt och så att man kan bygga kyrkor och moskéer. Det är alls icke perfekt, men det var i alla fall någonting som vi försökte göra. Det är det som vi också måste försöka göra i Mellanöstern, om det är Mesopotamien, om det är Egypten eller någon annanstans.

Men det är svårt. Vi står mot al-Qaida. Och vi står mot en sekteristisk fundamentalism som vi vill bekämpa med alla till buds stående medel, om det är i Irak, om det är i Sverige, om det är i Jemen eller om det är i Egypten, men där vi tyvärr vet att vi inte alltid är framgångsrika.

Sedan kan man tala om att dela upp och dela upp i olika typer av zoner. Ja, det fanns en del i den internationella debatten som ville dela upp Irak i ett kurdiskt Irak, ett sunni-Irak och ett shia-Irak. En av anledningarna till att vi var motståndare till det var att det skulle ha rensat ut de kristna med en gång.

Låt oss inte glömma att om vi plötsligt säger att de kristna ska ha en zon blir det en zon för sunni, en zon för shia och en zon för kurder, och sedan kläms man och tvingas till flykt överallt.

Jag tillhör dem som är mycket stora motståndare till territoriell segregering på etniska och religiösa grunder. Jag medger att historien ibland tar en annan väg. I Europa har det förvisso varit så. Men jag vill inte tillhöra dem som hejar på på den vagnen.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2010/11:179 om kurdernas situation i Syrien

Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att

- Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, ska uppmärksamma förtrycket mot kurderna i Syrien
- Sverige ska uppmärksamma situationen för Syriens stats- och paperslösa kurder
- Sverige ska verka för att presidentdekret 49 ska upphävas
- EU:s associeringsavtal med Syrien ska kopplas till tydliga krav på förbättringar rörande de mänskliga rättigheterna och situationen för kurderna.

Att personer som tillhör en minoritet inte ska diskrimineras i fråga om åtnjutandet av politiska, kulturella och ekonomiska rättigheter borde vara en självklarhet. Kurderna, som utgör 10–15 procent av den syriska befolkningen, är i viss utsträckning en integrerad del av det syriska samhället, men diskrimineras också på olika sätt. De åtnjuter inte fulla minoritetsrättigheter, och deras kulturella uttrycksmöjligheter är begränsade. Det kurdiska språket är till exempel förbjudet vid undervisning, i tryck eller sändning i radio och tv.

Som bekant är Syrien ingen demokrati eller rättsstat. Stora brister finns i respekten för de mänskliga rättigheterna för alla. Dessa brister, inklusive förhållandena för de kurder som är statslösa, förtjänar – och får regelbundet – internationell kritik. FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna har exempelvis uttryckt oro för att statslösa kurder i Syrien utsätts för diskriminering. Vi delar denna oro.

Sverige arbetar för att inom Europeiska unionen, Förenta nationerna och i våra bilaterala relationer med Syrien främja respekten för de mänskliga rättigheterna i Syrien och påtala den syriska regeringens ansvar att skydda alla Syriens invånare från diskriminering och övergrepp. Frågor om mänskliga rättigheter och demokrati tas som regel upp i samtal med syriska företrädare, också under mitt besök i Damaskus i februari 2010.

I kretsen av EU-länder i Damaskus är vår ambassad sedan länge pådrivande i människorättsfrågor. Engagemanget inkluderar de syriska kurdernas situation, som även uppmärksammas i Utrikesdepartementets offentliga rapporter om de mänskliga rättigheterna. Låt mig även i sammanhanget nämna regeringens regionala samarbetsstrategi som antogs i september 2010 och som särskilt prioriterar stödsatser för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna i Nordafrika och Mellanöstern.

Under mitt besök i Damaskus i februari 2010 diskuterade jag också EU:s och Syriens relationer. Det är min förhoppning att Syrien ska underteckna associeringsavtalet och på så sätt visa vilja till ökat engagemang med Europeiska unionen. Sverige driver denna fråga inom EU och kunde som EU-ordförande 2009 ena unionen för ett undertecknande.

Avtalet skulle innebära förutsättningar för ett breddat samarbete inom en rad områden, inte minst vad gäller ekonomisk utveckling och politisk dialog mellan EU och Syrien. Det är dock inte möjligt att ställa ytterligare villkor före associeringsavtalets undertecknande, som Hans Linde tycks föreslå.

När avtalet ingåtts kommer det att lägga grunden för en engagemangspolitik, där respekten för de demokratiska principerna och de grundläggande mänskliga rättigheterna utgör en väsentlig del. Sverige kommer att vara drivande för att dessa åtaganden får genomslag i den politiska dialogen.

Respekten för mänskliga rättigheter är en prioriterad fråga för Sverige. För att kunna påtala och påverka förhållanden eftersträvar vi kritiskt engagemang med länder som Syrien – detta för att Sverige och EU på bästa sätt ska kunna agera för förbättringar. Regeringen kommer också i fortsättningen att inom ramen för vårt breda engagemang för mänskliga rättigheter uppmärksamma frågan om minoriteters utsatthet och verka för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i Syrien, såväl inom EU och FN som i våra bilaterala kontakter med syriska företrädare.

Anf. 13 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Vi har de senaste veckorna haft anledning att fira diktatorernas fall i Tunisien och Egypten. Det är dock viktigt att komma ihåg även i denna stund att det är långt kvar till demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i regionen Nordafrika–Mellanöstern. I flertalet av regionens länder styr fortfarande auktoritära ledare som dagligen kränker de mänskliga rättigheterna. I några av dessa länder ser vi hur protesterna sprider sig, och det är inspirerande att se hur modiga unga män och kvinnor går ut på gatorna i Algeriet och Jemen och kräver mänskliga rättigheter.

Hittills har rapporterna om protester i Syrien varit få. Det ska vi nog inte ta till intäkt för att regimen har speciellt starkt folkligt stöd. Snarare

ska vi se det som ett bevis på hur effektiv den syriska regimen har varit när det gäller att sätta skräck i sin egen befolkning.

Syrien är i dag en av regionens, ja, en av världens, mest auktoritära regimer. Inskränkningarna av de mänskliga rättigheterna är omfattande och drabbar alla i alla delar av det syriska samhället oavsett kön, ålder, religion och etnicitet.

Samtidigt kan vi konstatera att just den kurdiska minoriteten i Syrien, de drygt 2,5 miljoner kurder som i dag lever i Syrien, är i synnerhet hårt drabbad av regimen repression. Gång på gång har Amnesty och andra människorättsorganisationer rapporterat om hur enskilda modiga kurder som har vågat kräva sina mest grundläggande rättigheter fängslats, torterats och försvunnit.

När vi diskuterar kurdernas situation i Syrien är det viktigt att understryka att förtrycket inte bara drabbar enskilda kurder. Kurderna som grupp är diskriminerade, bara på grund av det faktum att de är kurder, från den dag de föds till den dag de dör.

När utrikesministern i sitt svar säger att kurderna i viss utsträckning är en integrerad del av det syriska samhället men att de inte åtnjuter fulla minoritetsrättigheter och att deras kulturella uttrycksmöjligheter är begränsade är utrikesministern väl försiktig och väl diplomatisk.

Låt oss komma ihåg Syriens moderna historia. År 1962 genomförde regimen en folkräkning vid vilken hundratusentals kurder som hade levt i Syrien i generationer förlorade sitt medborgarskap. De fråntogs sina absolut mest grundläggande mänskliga rättigheter och utestängdes från det syriska samhället. Därefter har vi sett hur denna grupp har vuxit. Även de som föds till statslösa i Syrien klassificeras också som utlänningar, även om de är födda i Syrien och tillhör familjer och släkter som har levt i Syrien i generationer.

Amnesty beskriver även situationen för denna grupp kurder i Syrien som är ständigt växande. De har inte rätt att äga land, bostäder eller näringsverksamhet. De kan inte anställas av myndigheter eller statliga företag. De kan inte arbeta som läkare eller ingenjörer. De har inte rätt till matsubventioner eller offentlig sjukvård. De får inte gifta sig med syriska medborgare. Dessa statslösa kurder har dessutom såklart ingen rätt att rösta i de riggade val som förekommer. De har inte heller rätt att få ID-handlingar eller pass, vilket gör det omöjligt för dem att resa eller lämna Syrien.

Utöver dessa statslösa kurder finns det också många kurder i Syrien som är papperslösa och över huvudet taget inte erkänns av regimen.

Att då tala om att kurderna i Syrien är en hyfsat välintegrerad grupp i det syriska samhället är som sagt väl försiktigt.

Under de senaste åren har förtrycket mot kurderna i Syrien hårdnat. Vi ser en negativ utveckling, i synnerhet efter de kurdiska protesterna 2004.

År 2008 undertecknade presidenten presidentdekret 49, vilket i praktiken innebär att kurder inte får köpa, sälja eller hyra mark och bostäder i de kurdiska områdena. Jag har ställt en konkret fråga om detta till utrikesministern men inte fått något svar. Jag hoppas att utrikesministern kan använda nästa inlägg till att svara på hur Sverige ser på presidentdekret 49.

Anf. 14 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Det är en viktig och angelägen interpellation som Hans Linde har ställt. Den kurdiska tragedin är inte koncentrerad till enbart Syrien. Syrien är en av fyra stater som härbärgerar var sin kurdisk minoritet i ett område där kurderna egentligen är i majoritet.

Turkiets EU-anslutningsprocess och det kurdiska självstyret i norra Irak har dock inneburit att situationen för kurderna i Turkiet och Irak har kommit högre upp på den politiska dagordningen runt om i världen. Kurderna i Turkiet och Irak har större möjligheter att hävda sina anspråk och ta upp sin fråga.

I Syrien och Iran, som är det fjärde landet där många kurder bor, är det annorlunda. När det skrivs om Syrien i tidningarna handlar det om Golanhöjderna eller Libanon. När det skrivs om Iran i tidningarna handlar det om atomenergiprogrammet. Det handlar i mindre utsträckning om situationen för minoriteter, situationen för den kurdiska befolkningen eller situationen för mänskliga rättigheter i största allmänhet.

Jag vill betona att det är bra att denna interpellation har ställts. Det är bra att denna debatt kan hållas. Det är bra att vi kan lyfta upp dessa frågor högre upp på den politiska dagordningen.

Herr talman! Det betonas i svaret att Sveriges ambassad i Damaskus är pådrivande i MR-arbetet. Det är givetvis mycket viktigt att Sverige på plats bedriver ett aktivt MR-arbete.

Hans Linde nämner, och också utrikesministern i sitt svar, situationen för de 300 000 kurder som i dag saknar medborgarskap. Det är en fråga som den syriska regimen ganska lätt skulle kunna hantera. Det är ingen fråga som avgör den syriska regimens fortlevnad eller existens, utan det är en fråga om ren och skär diskriminering och chauvinism från en stat som betraktar sig som arabiskt nationalistisk gentemot den kurdiska befolkningen. Om det sätts hårdare press på den syriska staten skulle den mycket väl kunna ändra på detta och ge dessa hundratusentals människor medborgarskap så att de får rätt att arbeta och så vidare.

Med tanke på det som har hänt i Egypten och Tunisien är det väl inte otänkbart att om trycket ökar på regimen i Damaskus och demonstrationerna hittar dit så kan regimen ta itu med medborgarskapsfrågan som ett sätt att lätta på trycket från den egna befolkningen. Man har nu tillåtit Facebook, vilket i och för sig är en mindre frihetsfråga i sammanhanget. Det borde, herr talman, vara möjligt att lyfta upp medborgarskapsfrågan i relationerna med Syrien och få med andra stater för att öka påtryckningarna just av det skälet att den syriska regimen inte har särskilt mycket att förlora på att avskaffa denna diskriminering.

Herr talman! En annan viktig sak är att om protesterna sprids till Syrien finns det en risk att den kurdiska befolkningen kommer att kontrolleras hårdare eftersom kurderna har varit bäst på att protestera tidigare. De har lyckats mobilisera mest människor, inte minst i Kamishli 2004, som Hans Linde nämnde, där tiotusentals var ute på gatorna. Därför bör man också noga följa utvecklingen av vad som händer på den fronten.

Anf. 15 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Jag vet att respekten för mänskliga rättigheter är en prioriterad fråga både för utrikesministern och för den svenska regeringen. Förtryck, tortyr, brott mot mänskliga rättigheter och fattigdom tillhör

vardagen i Syrien. I Egypten har man haft undantagslagar i 27 år, och det är mycket. I Syrien har undantagslagar gällt sedan början av 70-talet, alltså i 40 år. Massarresteringar sker i tysthet varje dag. Hans Linde och Fredrik Malm nämnde de statslösa. Redan 1962, för snart 50 år sedan, blev 100 000 kurder av med sitt medborgarskap. Över en natt blev de statslösa i sina egna hem. I syrisk lag står det att den som gifter sig med en syrisk medborgare ska bli syrisk medborgare efter fyra fem år. Dessa människor, som i dag är fler än 300 000, är fortfarande efter 50 år att betrakta som statslösa.

Syrien har vägrat att skriva under associeringsavtalet. Egentligen borde det räcka som bevis för att de inte vill ha EU:s inblandning på något sätt. Tyst diplomati kanske fungerar i vissa delar av världen, men när det gäller diktaturregimer, framför allt i Mellanöstern, fungerar det inte. Det gäller att man uppmärksammar problemen på ett helt annat sätt. Om man är tyst mot diktaturregimer i Mellanöstern är det en seger för dessa regimer. Det gäller att uppmärksamma dessa frågor internationellt och i alla sammanhang. Om man inte i olika sammanhang uppmärksammar de här frågorna är det ett brott mot mänskliga rättigheter. Det här är frågor som gäller alla. Det kurdiska folket i den syriska delen av Kurdistan är dubbelt drabbat. Som kurd betraktas man inte som arab, och på så sätt diskrimineras man. Man har också blivit statslös. Det var 100 000 personer som blev av med medborgarskapet 1962; i dag är det mer än 300 000.

Inte nog med det: Om man gifter sig med en statslös registreras inte ens barn. De kallas för maktoumeen, det vill säga helt papperslösa. De får inte gå i skolan. De får inte göra någonting.

Jag tror att det är dags att man ändrar en del av politiken och uppmärksammar detta internationellt. Det är den enda effektiva metoden mot sådana auktoritära regimer som Syriens.

Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Mycket skulle kunna sägas om den syriska regimen och situationen för mänskliga rättigheter i Syrien, men jag tror inte att det är något som det råder delade meningar om i denna kammare.

Det ska dock noteras att det generellt sett är en grav situation som drabbar en lång rad grupper. Det drabbar alla i Syrien på ett eller annat sätt. De statslösa kurderna, som är en restprodukt av en arabiseringskampanj som bedrevs på 1960-talet när man försökte göra alla till araber, är ett speciellt tragiskt och speciellt oacceptabelt fall när det gäller den bristande respekt för mänskliga rättigheter som vi ser i Syrien.

Det har tagits upp i FN:s råd för mänskliga rättigheter, och kritiserats starkt. Det ligger inom mandatet för FN:s högkommissarie för flyktingfrågor. Enligt den information jag har fått har det också tagits upp av FN direkt i samtal med den syriske presidenten mot bakgrund av det som Fredrik Malm sade: Detta borde vara möjligt att åstadkomma. Så stor är väl inte denna fråga.

Än så länge ser vi inga tecken på framgång i detta hänseende. Det finns därför all anledning att återkomma i frågan.

Presidentdekret 49 nämnde jag inte i interpellationssvaret. Det handlar, såvitt jag förstår, om ett dekret om att man inom en viss zon i närheten av gränserna inte får köpa jordbruksmark. Man har utvidgat det till

de områden där kurderna är i majoritet. Framför allt i det senare fallet är det en uppenbar diskriminering som det finns all anledning att kritisera.

Ismail Kamil nämner att Syrien inte har undertecknat associeringsavtalet mellan Syrien och EU. Om vi tittar på grannskapspolitiken för Europeiska unionen – det finns det anledning att göra med speciella ögon i dessa dagar – kan vi konstatera att det är två länder som vi inte har sådana avtal med, nämligen Libyen och Syrien. Vad innebär det? Jo, det innebär att vi inte har något formellt instrument, annat än FN-instrumentet, att ta upp dialogen med syriska myndigheter. Anledningen till att syriska myndigheter inte undertecknar avtalet med Europeiska unionen är just att de fruktar att vi därmed får ett instrument att engagera oss också när det gäller mänskliga rättigheter.

Det faktum att vi har problem med avtalet med Syrien är ett tecken på att de associeringsavtal som Europeiska unionen har med olika regimer – vissa bättre, vissa distinkt sämre – kanske inte är så verkningsfulla som vi hade hoppats, men inte heller alldeles tandlösa. Det är tydligen tillräckligt mycket tänder i dem för att auktoritära regimer ska vara rädda för dem. Därför har vi verkat för att det här associeringsavtalet ska komma till stånd. Det öppnar för andra typer av samverkan med Syrien som kan vara viktiga för att luckra upp regimen i riktning mot reformer för framtiden. Det ger oss ett instrument att ta upp de här frågorna, utöver det som FN gör, och att ta upp den generella situationen när det gäller behov av reformer i Syrien.

Syrien är ett land med betydande framtidsmöjligheter, men med mycket stort reformbehov på både det politiska och det ekonomiska området. Därtill kan läggas olika aspekter på utrikespolitik och fredsprocesser, men det ligger utanför dagens debatt.

Anf. 17 HANS LINDE (V):

Herr talman! Om vi verkligen vill förbättra situationen för kurderna i Syrien och garantera att deras mänskliga rättigheter respekteras fullt ut av regimen är det första steg vi måste ta att bryta tystnaden. Det är ett förtryck som pågår i det tysta. Carl Bildt gav några exempel på hur frågan har uppmärksamats av Sverige och FN, men exemplen är tyvärr få om vi jämför med kurdernas situation i de övriga länderna i regionen. Vi diskuterar relativt ofta kurdernas situation i Turkiet, Iran eller Irak. Jag önskar att vi vore ännu mer aktiva på de områdena, men om vi jämför kan vi konstatera att kurdernas situation i Syrien kommer betydligt längre ned på dagordningen. Jag tror att det är viktigt att vi som ett första steg ser till att dessa frågor kommer upp på dagordningen mycket tydligare än hittills.

Ett andra steg är naturligtvis att vi måste agera. Då har vi de bilaterala kontakterna genom vår ambassad i Damaskus. Vi måste använda vår bilaterala diplomatiska dialog i så stor utsträckning som möjligt för att föra fram de här frågorna och lyfta kritiken mot regimen.

Som utrikesministern sade spelar EU en central roll för vår relation till Syrien, inte alltid ensidigt positivt. Det associeringsavtal som utrikesministern lyfte fram i sitt förra inlägg och som jag tog upp i min interpellation är i praktiken färdigbehandlat. Under det svenska ordförandeskapet godkändes avtalet. Vi väntar nu på att Syrien ska underteckna det.

Vänsterpartiet var kritiskt till avtalet före undertecknandet. Vi krävde i riksdagen, bland annat i motioner som jag själv undertecknade, att associeringsavtalet skulle kopplas till tydliga krav på förbättringar när det gäller respekt för mänskliga rättigheter i största allmänhet och för kurdernas situation.

Om vi ska ge länder ekonomiska och handelspolitiska förmåner måste vi ställa tydliga motkrav på ökad och förbättrad respekt för mänskliga rättigheter och, när det gäller Syrien, för de kurdiska grupperna. Så länge förtrycket mot kurderna fortsätter och så länge vi ser att förtrycket mot kurderna i Syrien hårdnar är det inte rimligt att EU ger den syriska regimen fler ekonomiska och handelspolitiska förmåner.

Carl Bildt beskrev tidigare avtalet som en del av en engagemangspolitik där respekten för de demokratiska principerna och de grundläggande mänskliga rättigheterna utgör en väsentlig del. Det låter bra på många sätt, men det är viktigt att komma ihåg att det är just den här typen av engagemangspolitik – med associeringsavtal och tydliga mekanismer för MR-dialog – som EU under flera år har fört med Tunisien och Egypten. Vi kunde inte se att det hade några positiva effekter på de regimerna. Nu ser vi att folket i Egypten och Tunisien har rest sig, revolterat och kastat ut sina diktatorer ur landet. Det sker ju inte tack vare EU:s associeringsavtal eller den MR-dialog man har haft. Man har gjort det trots omvärldens och EU:s passivitet.

Jag tror att det är viktigt i detta läge, i ljuset av det som har hänt i Egypten och i Tunisien, att man tar en ordentlig diskussion i EU om sin breda grannskapspolitik. Det är alldeles uppenbart utifrån erfarenheterna av Egypten och Tunisien att det med den typen av mekanismer som man har haft med associeringsavtal inom ramen för Medelhavsunionen inte har fungerat att sätta press på dessa regimer. Det har inte resulterat i några konkreta förbättringar. Det har varit först när vanliga människor tillsammans har gått ut och protesterat som vi har kunnat se förändringar.

Jag skulle ändå vilja skicka en fråga vidare till Carl Bildt. Nu när man tittar på Syrien och tittar på den breda grannskapspolitiken framöver, är det då inte hög tid att vi drar lärdomar av det som nu har hänt i Egypten och i Tunisien? Är det inte hög tid att EU i grunden ser över sin grannskapspolitik för att vässa instrumenten när det gäller krav på demokrati och mänskliga rättigheter?

Anf. 18 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! En viktig lärdom för Europeiska unionen, mot bakgrund av det som nu sker i Tunisien och i Egypten, är att om man lägger de viktiga kraven på mänskliga rättigheter och demokrati åt sidan eller tonar ned dessa krav till förmån för andra typer av relationer riskerar man att stå där i framtiden med en nyligen befriad befolkning som kanske inte känner att den har störst förtroende för just oss därför att vi aldrig var där med den tydliga rösten när det gällde. Jag tror att detta gäller Sverige i mindre utsträckning just nu än vad det gäller till exempel Frankrike och ett antal andra sydeuropeiska länder.

Jag tror att det är viktigt att förstå att i relationerna med Syrien måste MR-perspektivet vara mycket framträdande. Det står också tydligt i utrikesministerns svar att vår ambassad i Damaskus har en hög profil på detta område, och det är viktigt.

Syriens president Bashar al-Assad tog, som vi vet, över när hans far Hafez al-Assad avled för tio eller elva år sedan. Redan då betonade Bashar al-Assad att medborgarskapsfrågan var någonting som han skulle försöka hantera och lösa. Sedan har det praktiskt taget inte skett någonting. Men eftersom presidenten ändå tidigare har lyft fram frågan kanske det inte är någon omöjlighet om vi lyckas skapa ett hårdare tryck på regimen.

Jag tror att båda parter här har rätt om associeringsavtalen. Det som är problemet är att om Syrien inte vill underteckna det avtal som föreligger nu är det svårt att se att man skulle underteckna ett avtal som är tuffare å ena sidan. Å andra sidan suspenderades associeringsavtalet med Syrien redan 2004 när Syrien misstänktes ligga bakom mordet på Rafiq Hariri i Libanon. Avtalen har alltså funnits i en sorts politisk kontext, och det är klart att Frankrike kan påverka Syrien och att Sverige och andra länder kan påverka Syrien om vi engagerar oss för detta även utan detta avtal.

Anf. 19 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att utrikesministern under besöket i Damaskus i februari 2010 har tagit upp dessa frågor.

Men jag ska nämna vad som är särskilt för Syrien. Jag har själv lämnat den syriska delen av Kurdistan för 35 år sedan. Om jag ska åka dit på besök måste jag söka tillstånd på den syriska ambassaden i Stockholm trots att jag har syriskt medborgarskap, och jag får av säkerhetsskäl nej.

Utrikesministern har också tagit upp frågan om arabisering. Det handlar inte bara om att man inte får registrera kurdiska barn med kurdiska namn. En arabiseringspolitik har pågått i just det kurdiska området under nästan 40 år. Namnen på kurdiska byar byts ut mot arabiska namn. Barnen får inte kalla sig kurder eller ha kurdiska namn. Många gånger registreras barnen under andra namn än de namn som föräldrarna har ansökt om. Om föräldrarna har angett att barnet ska heta till exempel Anders uppges det plötsligt att barnet heter Karl och så vidare.

Dekret 49 gäller bara det kurdiska området för att göra det ännu svårare för det kurdiska området och för att göra det ännu svårare för den kurdiska befolkningen i området. Syrien har kritiserat Israels bosättningspolitik mycket. Men det är just en bosättningspolitik som har pågått i detta område under 35–40 år. Kurdiska byar tillhör numera de bosättningsområden som har bildats för arabiska bosättare.

Jag tror att det nu är dags att vi på allvar fördömer brott mot mänskliga rättigheter. Jag tror att utrikesministern har gjort det i alla sammanhang. Men jag tror att det gäller att uppmärksamma det högljutt i stället för att göra det i tysthet eftersom det är just tysthet som regeringen lever på.

Anf. 20 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Hans Linde säger lätt allmänpolemiskt, som man gör i riksdagen: Bryt tystnaden.

Vi har inte varit tysta. Problemet är att vi är engagerade i så många områden runt om i världen när det gäller dessa frågor. Det är inte bara en fråga, utan vi försöker vara engagerade överallt för mänskliga rättigheter. Vi är högljudda, vi är tydliga och vi är klara i den ena situationen efter

den andra. Det leder inte till löpsedlar varje dag. Jag skulle önska att så var fallet. Men det är bara att konstatera att så inte är fallet.

Sedan vill Hans Linde självfallet att EU ska agera på ett annat sätt. Han är emot EU i dess helhet. Vad skulle vi ha utan EU? Då kan vi stå och gapa i Sveriges riksdag. Det är trevligt på sitt sätt. Men what's the beef in that policy? Vad leder det till för resultat? Det är Europeiska unionen som faktiskt ger oss instrument. Detta instrument är inte perfekt. Det kan inte förändra hela världen. Vi kan inte åstadkomma demokrati omedelbart ens i Vitryssland. Men vårt engagemang måste finnas där hela tiden. Jag tror på en engagemangspolitik också när det gäller hårda diktaturer. Det gällde också under Sovjetunionens mörkaste år. Jag tror att handelsförbindelser kan börja mjuka upp. Gamla ekonomiska strukturer behöver reformeras. Man behöver börja ge människor ökade möjligheter.

Tittar vi på revolterna framför allt i Tunisien och i någon utsträckning i Egypten ser vi att det framför allt handlar om dem som har fått en bättre utbildning och som sedan har kommit ut och funnit att arbetsmarknaden inte finns där. Det är de stigande förväntningarnas revolution, inte desperationens revolution, som vi i dag ser i arabvärlden. Kanske har ekonomisk modernisering – ofullständig och stapplande – bidragit lite grann till att den engagemangspolitiken har sina sidor.

EU:s grannskapspolitik kan vi diskutera i något annat sammanhang. Hans Linde har tydligen inte läst min blogg. Man kan inte begära allt här i världen. Men på den hade han kunnat läsa åtskilligt om vad vi tycker och tänker i denna fråga. Den så kallade Medelhavsunionen som vi hyste stora förhoppningar om har inte levererat. Den har inte levererat av ett annat skäl som vi inte ska bortse från när det gäller utvecklingen i denna region, det vill säga den frusna fredsprocessen. Regimen i Damaskus sitter där bland annat på grund av att den genom en icke konstruktiv inställning i fredsprocessen har kommit att cementera sig fast. Kan vi få rörelse också i fredsprocessen tror jag att det underlättar möjligheten att få en öppning både politiskt och ekonomiskt i alla dessa länder. Då ska vi förvisso fortsätta att utnyttja de möjligheter som vi har att till exempel ta upp frågan om de statslösa kurdernas situation i Syrien, bland alla de andra frågor som det finns anledning att aktualisera i denna region.

Anf. 21 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag får börja med att be om ursäkt för att jag inte har läst varje inlägg på Carl Bildts blogg. För mig som utrikespolitisk talesperson för Vänsterpartiet och gruppleddare för vår riksdagsgrupp är det ibland vissa frågor som kommer högre upp på prioriteringslistan än att läsa Carl Bildts blogg. Men jag förstår att det numera är det mest centrala utrikespolitiska verktyg som Sverige har till förfogande.

Nu har utrikesministern använt sina inlägg här till att beskriva vad Sverige har gjort, vilket är en del men inte jättemycket. Jag förstår dynamiken i dessa riksdagsdebatter. Det är alltid lätt för oppositionen att stå och säga att man skulle ha kunnat göra mer. Men när det gäller att lyfta fram situationen för kurderna i Syrien är det ganska lätt att i dag peka på det svar som jag har fått från Carl Bildt och säga att det skulle gå att göra så mycket mer. Om man läser och ser vilka konkreta initiativ som har

gjorts kan man konstatera att det trots allt inte är jättemycket att hänga i julgranen.

Vad jag däremot också observerar är att Carl Bildt lägger viss tid på att beskriva Vänsterpartiets EU-politik. Däremot hittar jag inte någonsans i de inlägg som Carl Bildt har gjort nu några egentliga svar på de frågor som jag har ställt i denna interpellation, nämligen: Vad ska Sverige göra? Jag har inte ställt denna interpellation bara för att få en beskrivning av det som har gjorts utan också för att få besked från utrikesministern om vad som ska göras framöver. Där har jag inte fått några ordentliga svar.

Vilka initiativ kommer utrikesministern att ta för att lyfta situationen för kurderna i Syrien, för de papperslösa och för de statslösa? Vilka initiativ kommer han att ta för att lyfta frågan om presidentdekret 49 gentemot regimen?

Låt mig vara tydlig på den punkten: Som vänsterpartist förespråkar jag dialog. Jag tror att man ibland behöver föra dialog med sina absolut värsta fiender på detta jordklot. Men det är också viktigt att använda dialogen till någonting – att använda den till att föra upp frågor om mänskliga rättigheter och demokrati i alla lägen.

Vi som nu har talat i interpellationsdebatten, både jag, Ismail Kamil och Fredrik Malm, deltog på en konferens i lördags just om situationen för kurderna i Syrien som var oerhört välbesökt. Det finns ett växande tryck även i Sverige på att vi som är politiker, både jag som riksdagsledamot och utrikesministern, ska agera i dessa frågor. Det hoppas jag att utrikesministern tar med sig.

Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Som kammaren väl känner till är jag en förlåtande individ. Jag accepterar därför till fullo Hans Lindes ursäkt för att han inte har läst min blogg angående grannskapspolitiken. Ingen skugga ska falla över hans politiska gestalt på grund av detta.

Men det viktiga är att titta på EU:s grannskapspolitik, därför att den ger oss instrumenten i detta sammanhang. Om man är mot EU, mot associationsavtalet och mot grannskapspolitiken saknar man ett instrument, och det är instrumenten vi behöver.

Hans Linde frågar vad vi ska göra. Vi ska fortsätta. Intill dess att frågorna är lösta på ett tillfredsställande sätt ska vi fortsätta med dessa instrument. Det kan vara FN:s råd för de mänskliga rättigheterna, men det är också EU:s engagemangspolitik. Det kan vara ett vackert uttalande av den svenska utrikesministern. Vi ska fortsätta att verka för detta på olika sätt. Men det kan inte vara klok politik att göra oss av med instrument som kan leda i den riktning som vi strävar efter.

Sedan finns det ingen garanti för att vi lyckas med allting. Regimen har suttit där mycket länge. Den tillhör de regimer som om vi går tillbaka i historien är allra värst när det gäller övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. Nu talar vi om kurderna, men vad regimen gjorde mot muslimska brödrskapet – utan att det för den sakens skull är en organisation som har vår sympati – trotsar nästan varje beskrivning eller jämförelse när det gäller vad som inträffar i detta område.

Vi ska inte göra oss några illusioner om att snabba uttalanden kan leda till snabba resultat. Men vi ska fortsätta. Vi ska vara envisa, och vi

ska vara tydliga. Det instrument vi har är den europeiska unionen. Det står på min blogg att vi är starkt för den, och det vet Hans Linde utan att läsa bloggen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:59
15 februari

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2010/11:167

Talmannen meddelade att miljöminister Andreas Carlgren (C) på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2010/11:167 av Sven-Erik Bucht om överblickbara miljöprocesser.

9 § Svar på interpellation 2010/11:154 om remitteringar

Anf. 23 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har frågat mig om vad jag gör för att öka kunskapen om remitteringar från Sverige och stimulera användandet av säkra, billiga och legala vägar för transfereringar.

Jag anser att remitteringar utgör ett viktigt bidrag till utveckling och fattigdomsbekämpning. Den internationella forskningen inom området, som nu börjar bli omfattande, ger ett tydligt stöd för detta. Denna bild bekräftas också av vad vi ser i svenska samarbetsländer, där remitteringar i flertalet fall får allt större betydelse för individers och i förlängningen samhällens utveckling.

Den internationella kunskapen kring remitteringar har ökat, men också öppnat för fler frågor. Ur ett svenskt perspektiv behöver vi bli bättre på att ta till oss den kunskap som finns i andra länder och tolka och omsätta internationell forskning inom området. Vi behöver också veta mer om kopplingarna mellan det vi gör inom utvecklingssamarbetet och remitteringar.

Regeringen har redan tagit inledande steg för att öka kunskapen om remitteringar, internationellt och i Sverige.

Sverige, genom Sida, tillsammans med andra givare finansierar en omfattande studie om migration, remitteringar och utveckling i Afrika som just nu genomförs av Världsbanken i samarbete med en rad afrikanska forskningsinstitutioner. Studien förväntas generera viktig kunskap om omfattning och villkor för migrations- och remitteringsströmmar på kontinenten.

Regeringen, genom UD, har också finansierat ett antal studier om remitteringar från Sverige. Under förra året genomfördes en fallstudie om remitteringar till Irak som genererade viktig kunskap om vem som skickar, i vilket syfte, vad som påverkar belopp och vilka transfereringskanaler som används.

Denna studie har följts upp av en nyligen genomförd studie, också finansierad av UD, om remitteringar från Sverige utförd av Global Utmaning och Institutet för Framtidsstudier. Studien tar ett bredare grepp ge-

nom att med utgångspunkt i SCB:s årliga undersökning om hushållens ekonomi titta på demografiska faktorer och remitteringar.

I anslutning till lanseringen genomfördes också ett välbesökt seminarium med inbjudna remitteringsforskare från Spanien och Norge.

Remitteringsfrågan behandlas också i regeringens pågående SOU-utredning om cirkulär migration och utveckling. Det betänkande som kommer att lämnas till regeringen i mars kommer att innehålla ett antal förslag på vad regeringen kan göra för att förbättra förutsättningarna för remitteringar från Sverige.

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Gunilla Carlsson för svaret på interpellationen om remitteringar.

De pengar som sänds av invandrare i olika länder tillbaka till deras hemländer och familjer, som ibland finns i hemlandet och ibland på flykt i andra länder, är i dag en viktig motor för utveckling i stora delar av världen. För en del nationer är pengarna livsavgörande för att man ska kunna klara sin ekonomi.

För oss som vänsterpartister är det viktigt att se att remitteringar aldrig kan ersätta bistånd. Det är inte konstigare att man hjälper varandra inom familjen när man är flykting eller invandrare än att vi gör det i våra familjer mellan barn och föräldrar eller mellan föräldrar och barn. Samtidigt som remitteringar är ett viktigt utvecklingsverktyg kan de aldrig bli någonting som blir substitut för en väl avvägd biståndspolitik.

Många personer som bor i Sverige och som vill hjälpa anhöriga i andra länder möter stora problem. De avgifter som företagen tar för att skicka över pengar är mycket stora. Det handlar ofta om personer med låga inkomster. De skickar ofta ganska små summor. Ibland får man nästan beteckna de avgifter som tas ut av de internationella företag som transfererar pengar som något slags ocker. De som inte vill använda dessa tjänster hänvisas till informella nätverk som rör sig utanför de gängse kanalerna. De är både rättsosäkra och någonting som vi kanske skulle vilja undvika därför att vi vill ha kontroll på de transaktioner som sker internationellt av olika skäl.

Jag menar att vi i Sverige har gjort för lite på området. Om man ser på den statistik som finns i Sverige är den ganska ungefärlig och inte speciellt grundlig. Det saknas helt enkelt kunskaper om remitteringarna från Sverige till andra länder och deras betydelse. Här skulle mycket kunna göras utöver det som ministern har redogjort för.

Man kan göra mycket mer. Man kan forska, och man kan upprätta statistik. Men framför allt är det viktigt att bidra till att sänka kostnaderna och skapa rättssäkerhet för dem som väljer att skicka pengar till anhöriga i andra länder. Det skulle vara en stor, konkret insats för att hjälpa dessa människor och deras familjer och även i slutändan utveckling i andra delar av världen.

Här menar jag att regeringen i grunden har varit alltför passiv. Man skulle kunna överväga och genomföra två saker med ganska kort varsel. Den första är att aktivt informera människor. Det gör man exempelvis i Storbritannien, där det finns en speciell hemsida man kan gå in på för att se hur man skickar pengar, vad det kostar på olika ställen, vad som rekommenderas och så vidare. Det är en relativt enkel åtgärd.

Jag menar att man också kan och bör gå längre än så. Man bör överväga att införa en sorts maximiavgift. Är det rimligt att man tar så mycket betalt av någon som skickar lite pengar till sina föräldrar, sitt syskon eller sin kusin i en annan del av världen? Precis som man kan reglera avgifter på banktransaktioner i andra sammanhang i Sverige och i den europeiska unionen skulle man kunna sätta en sorts tak på den kostnad man får ta ut av den som skickar pengar någon annanstans. Det kan till exempel vara i form av en procentsats på det belopp som skickas.

Jag uppskattar det som ministern hävdar i svaret på interpellationen. Jag tycker att det är fullt av goda intentioner, men jag saknar lite grann förslag på konkreta åtgärder.

Min fråga till statsrådet är: Är regeringen beredd att verka i denna riktning och utöka informationsinsatserna direkt mot de berörda och att överväga att införa någon sorts maximigräns på de avgifter som företag som är verksamma i Sverige tar ut för att man ska få transferera pengar?

Anf. 25 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Tack för att vi får möjlighet att diskutera remitteringar, som har en så stor betydelse, precis som Jonas Sjöstedt sade! Också jag tycker att det är viktigt att slå fast att detta inte är biståndsfinansiering. Det är ett viktigt flöde för många människor i utvecklingsländerna som vi måste veta mer om och förstå bättre.

Jag tror också att det är viktigt att vi i Sverige känner stolthet över hur vi bidrar till en global utveckling. Tack vare att vi har en generös flykting- och invandringspolitik är det många människor som kommer hit och bosätter sig. De ska ha arbete och möjligheter att bidra inte bara till sin egen försörjning utan också kunna känna omsorgen om sin familj som kanske finns långt borta. Sverige uppfattas många gånger ha en stor egen global omsorg utifrån klimatengagemang, bistånds nivåer, migrationspolitik och så vidare. Det här hänger ihop. Det är därför utmaningen för biståndet nu blir viktig eftersom det är en del i en helhet. Biståndsfinansiering skulle kanske kunna hjälpa till att lösa ett av de problem som Jonas Sjöstedt tar upp.

Jag är glad att Global Utmaning och Institutet för Framtidsstudier hade det här seminariet. Det har verkligen satt lite fart på debatten. Det var avsikten med att vi finansierade den här frågan. Vi behöver veta mer.

Herr talman! Att jag i dag väljer att inte komma med konkreta förslag beror på att den SOU som vi tror ska presenteras i mars om just cirkulär migration och utveckling förhoppningsvis kommer att på ett gediget sätt ha jobbat igenom ytterligare förslag förutom dem som Jonas Sjöstedt tar upp.

Det finns mycket goda erfarenheter vad gäller kunskap om remitteringar som Storbritannien kan sporra oss med. Jag tar verkligen med mig det hem. Jag kan också lova att jag ska tala med finansmarknadsminister Peter Norman om transaktionskostnaderna, bristen på transparens och möjligheten att känna sig säker med de transfereringar som görs. Det här är dock lite av en konkurrensfråga. Det är ett fåtal aktörer som tar ut de priser de själva sätter. Det är inte alltid vi kan påverka detta.

En sak som utvecklingsländerna kanske kan lära oss är att ha banken i mobilen lite mer. Genom biståndet kan vi möjligtvis titta lite grann på nya tekniska lösningar tack vare den nya informationsteknologin. Vi kan

se hur många länder i Afrika nu utvecklar nya typer av banksystem. Där genomför man finansiella transaktioner med mycket minskade transaktionskostnaderna som också konsumenter i Sverige skulle kunna ha nytta av.

Jag är väldigt tacksam för den här interpellationen. Den ger oss anledning att återkomma, men jag vill då återkomma med mer av konkreta förslag och initiativ efter att denna SOU är färdigberedd.

Anf. 26 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det här svaret. Jag tycker att det pekar åt rätt håll även om vi väntar på de skarpa förslag som ska komma. Jag tycker att kostnadsfrågan är en huvudsak. Om man inte gör någonting åt de stora kostnader som läggs på dem som remitterar pengar kommer man inte att kunna åtgärda huvudproblemet. Då kommer många grupper av medborgare som har kommit till Sverige att vara hänvisade till de här informella nätverken med de nackdelar som det har på olika sätt. Jag hoppas att det blir en del av de förslag som kommer att läggas fram.

Jag har svårt att se vad som skulle hindra att man reglerar den monopolställning som vissa företag faktiskt har på det här området och pressar deras kostnader. Vi ingriper och sätter gränser för bankernas verksamhet av många andra skäl och på många andra sätt, både nationellt och i Europeiska unionen. Jag tycker att det vore rimligt att göra det. Internationella jämförelser visar att det är dyrt att remittera från Sverige jämfört med andra länder. Det pekar på att man måste göra någonting åt detta.

Jag tycker också att det är intressant med nya tekniska lösningar. Frågan är om man ska använda biståndsmedel till det eller inte. Man kan diskutera vad biståndet ska gå till. Det är en större debatt som vi har anledning att återkomma till.

Något som oroar mig är att trots regeringens goda intentioner har egentligen ganska lite hänt. Jag gick tillbaka och tittade på hur regeringen har uttalat sig i frågan tidigare år. I mars 2008 säger regeringen att man kommer att verka aktivt för säkrare och billigare remitteringar. Det är bra, men man måste säga att under de här tre åren har egentligen ingenting hänt. Vi har haft några studier, men ingenting har hänt. Jag hoppas att vi inte står här 2014, om tre år, och konstaterar att vi tycker att det är ett viktigt område, att vi ska titta lite närmare på det men att ingenting har hänt.

De kostnader som folk betalar uppgår till hundratals miljoner kronor i Sverige. Det är pengar som kan gå direkt till utveckling. Det skulle sannolikt sändas ännu mer pengar om man kunde göra det till en rimlig kostnad.

Sedan finns det ett område som jag tycker är intressant. Det handlar om huruvida man kan samordna de resurser som remitteringar tillför i form av investeringar i olika regioner och biståndsmedel på olika sätt för att få någon sorts synergieffekter. Det kanske man också kan titta närmare på.

Anf. 27 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! När det gäller den sista noteringen tror jag att det är viktigt att vi funderar lite grann på hur remitteringar kan göra nytta långsikt-

tigt i mottagarländerna. Det är inte primärt ett svenskt ansvar. Många använder det till föda för dagen, till investeringar i sina barns skola eller till att spara en liten peng. Det gäller att möjliggöra att de här pengarna kan få ytterligare ökad användning på ett bra sätt och att se sambanden mellan remitteringar och utveckling. Jag är helt övertygad om att Jonas Sjöstedt har rätt när han säger att det finns mer att göra i denna del. Det handlar bland annat om att göra det lättare för dem som tar emot remitteringar att kunna investera i företag och jobbskapande eller spara pengar för sin ålderdom. Det här är kunskap som vi behöver ta till oss mer. Det är därför jag har uppehållit mig väldigt mycket vid behovet av att veta mer innan vi går vidare.

Herr talman! Det är precis så här som riksdagen ska jaga på regeringen. Det stämmer precis att år 2008, när vi antog nya utmaningar i politiken för global utveckling, sade vi att detta var en av de saker vi ville bli utvärderade på. Jag tycker inte att vi har återkommit tillräckligt väl i konkreta handlingar för att göra någonting åt transaktionskostnaderna, säkerheten och tillgängligheten till bra betaltjänster.

Att sätta en maximiavgift skulle möjligtvis kunna innebära att det blir ännu mer osäkra transaktioner eftersom de aktörer som i dag verkar öppet då kanske väljer att inte längre fortsätta att tillhandahålla tjänsterna. Det låter effektivt, klatschigt och bra, men jag kan inte här i dag säga att jag tror att det är den mest framkomliga vägen. Jag tror mer på kunskap, opinionspåverkan och möjligheter att jämföra. Tack vare Europeiska unionen kan Sverige öppnas för smartare, bättre och säkrare transfereeringar till utvecklingsländerna. Det kan bland annat byggas på de kunskaper om detta som man nu har i UK.

Herr talman! Jag tackar för frågorna och tycker att de är mycket relevanta.

Anf. 28 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tycker att det är fullt relevant att ta upp detta med en sorts tak för avgiften, till exempel satt i procent. Det är ingen stor kostnad för ett företag som Western Union att transferera de här pengarna. De har kontor över hela världen. Jag menar att om man kan skumma 15 procent på en transaktion är det att jämföra med en sorts ocker när det gäller lån. Man utnyttjar utsatta människors situation, att de är desperata och vill skicka hem pengar till sina familjer, för att betala någons utbildning, bygga ett hus eller vad det nu kan vara.

Jag vill verkligen understryka hur viktigt jag tycker att det här är. Jag tycker inte heller att Sverige kan ta åt sig så mycket av äran för detta. Visst bidrar det här till global utveckling, men man ska veta att det här inte är statens pengar. Det är privatpersoners pengar som de har arbetat ihop, ofta med ganska dåligt betalt, i det svenska samhället. De har dessutom bidragit till det svenska biståndet genom att betala skatt under tiden som de har dragit in de här pengarna. Jag tycker att det är ett sätt att visa att man bryr sig om rättssäkerheten också för dem som kanske inte alltid står högst upp på statusstegen i det svenska samhället. De har rätt till rättssäkerhet och låga avgifter när de väljer att hjälpa sin familj oavsett var familjen bor någonstans.

Vi i Vänsterpartiet ser fram emot att få de förslag som kommer i mars. Om de inte går tillräckligt långt lovar vi att försöka bidra med egna

idéer så att vi får billigare och säkrare möjligheter till remitteringar för dem som använder det i Sverige.

Anf. 29 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jag avvaktar med förväntan den utredning som heter Cirkulär migration och utveckling för att se vilka konkreta och genomförbara förslag vi kan få. Jag kan konstatera att många av de transaktionskostnader och osäkerhetsmoment som många av våra nya svenskar finner när de vill visa omsorg om sina släktingar och anförvanter i många av utvecklingsländerna bottnar i att det saknas konkurrens när man ska föra över pengar. Vi har brustit och inte kunnat hjälpa till att ge en objektiv prisjämförelse. Jag vill också uppmana aktörerna att ta ett ökat ansvar.

Herr talman! Jag har medgivit att det finns mer att göra på det här området. Det är ett ansvar för regeringen. Vi får anledning att inte bara titta på den utredning som kommer utan också på hur vi hanterar politiken för global utveckling. Även om man kanske inte ska finansiera framväxten av ny teknik är jag rätt säker på att det finns en god anledning för biståndet att börja använda och bejaka den nya tekniken eftersom biståndsflödena också är rätt omfattande. Det kommer också att underlätta om vi kan ha bättre och säkrare transfereringar med mer transparens och bättre möjligheter att följa dem. Här, herr talman, har vi i de afrikanska länderna sett hur man hittar nya vägar som minskar transaktionskostnaderna och gör det lättare för konsumenterna att jämföra och också gör det lättare och billigare att hantera sina egna medel.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2010/11:178 om finansiering av ambassader med biståndsmedel

Anf. 30 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig på vilket sätt delfinansieringen av ett flertal svenska ambassader i EU- och västländer med biståndsmedel har bidragit till att uppnå utvecklingspolitikens mål och hur jag avser att redovisa resultaten av avräkningarna för ambassadkostnader.

Regeringen har de senaste åren höjt ambitionen när det gäller svenskt utvecklingssamarbete. Utvecklingssamarbetet har blivit en allt viktigare del av svensk utrikespolitik, och samarbetet med konflikt- och postkonfliktländer har ökat. Samtidigt har biståndsvolymen ökat kraftigt. Regeringen har även höjt ambitionen när det gäller styrningen av både det bilaterala och det multilaterala utvecklingssamarbetet. Arbetet med uppföljning och utvärdering har intensifierats liksom den interna styrningen och kontrollen.

Sammantaget medför dessa förändringar att ökade förvaltningsresurser måste läggas på hanteringen av bistånds- och utvecklingsrelaterade frågor, både på UD och på utlandsmyndigheterna.

De ambassader Hans Linde tar upp i sin interpellation har samtliga i uppdrag att genom dialog och rapportering främja Sveriges agenda inom det internationella utvecklingssamarbetet. Inför det fjärde högnivåmötet

om biståndseffektivitet i Pusan i höst diskuteras till exempel frågan om arbetsfördelning mellan biståndsgivare. Därför har ett antal ambassader runt om i världen, däribland Tokyo, Madrid och Paris, i uppdrag att undersöka, analysera och rapportera om värdlandets biståndspolitiska prioriteringar.

En grundläggande utmaning i den globala biståndsarkitekturen är att de flesta aktörers bistånd är fragmentiserat både vad gäller antal länder och antal sektorer. Genom att Sverige får bättre kunskap om andra länders biståndspolitiska prioriteringar kan vi vara en aktiv och konstruktiv aktör på den internationella arenan och bidra till att minska den globala fragmentiseringen. Vidare har Sverige inte byggt ambassader med biståndsmedel. De kostnader som har belastat biståndet har gjort så i enlighet med OECD:s regelverk.

Regeringen tar på allvar behovet av redovisning såväl av resultat som av syfte med och inriktning på alla biståndsmedel. Därför avser regeringen att hitta vägar för att ytterligare förtydliga denna redovisning.

Anf. 31 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka biståndsministern för svaret.

Jag har i min interpellation lyft upp frågan hur Sverige finansierar svenska ambassader med biståndsmedel. Låt mig, för att det inte ska uppstå oklarheter på den punkten, säga att Vänsterpartiet inte har några invändningar mot att man använder biståndsmedel till att finansiera ambassader om man tydligt kan visa att dessa ambassader också bedriver ett utvecklingssamarbete. Jag tror att det är få i Sverige, inklusive jag själv, som upprörs över att man finansierar ambassaderna i Burkina Faso, Tanzania och Bolivia med bistånd eftersom vi vet att dessa ambassader till stor del bedriver just utvecklingssamarbete.

De fall som jag valt att lyfta fram i min interpellation handlar om att Sverige använder biståndsmedel för att finansiera, åtminstone delvis, ambassader i länder som vi inte har något utvecklingssamarbete med. Det handlar till exempel om ambassaderna i Förenade Arabemiraten, på Island och i Japan. Som andel av biståndsbudgeten är det kanske inte den största frågan. Av årets hela biståndsbudget på 35 miljarder utgör de totala avräkningarna för Utrikesdepartementets administrativa kostnader lite mer än 1 procent.

Det innebär dock inte att detta är en oviktig fråga. Till att börja med är det en principiell fråga. Gunilla Carlsson har under sin tid som biståndsminister talat sig varm för resultatredovisning, uppföljning och kontroll, vilket många gånger har varit välbehövligt. Det kan även jag som vänsterpartist erkänna. Men samtidigt som vi ser att kraven på resultatredovisning har skärpts, exempelvis vad gäller frivilligorganisationerna, ser vi inte att regeringen i sin egen verksamhet har levt upp till samma krav som man ställer på andra.

Låt mig ge ett konkret exempel. År 2007 genomförde Riksrevisionen en granskning av de svenska frivilligorganisationerna. Det föranledde krigsrubriker i svenska medier och innebar att biståndsministern gick ut och kritiserade frivilligorganisationerna och krävde skärpta rutiner. Då handlade det om drygt 44 000 kronor som hade använts på ett felaktigt sätt. Nu talar vi om 35 miljoner kronor ur biståndsbudgeten som används

till att finansiera ambassader i Europa och andra västländer utan att man någon enda gång kunnat visa på resultatet av dessa avräkningar.

Jag har frågat biståndsministern hur delfinansieringen av ett flertal svenska ambassader i EU- och västländer med biståndsmedel bidragit till att uppnå utvecklingspolitikens mål, dock utan att egentligen få några konkreta svar. Det kan vara läge att påminna biståndsministern om att utgångspunkten för all svensk politik, inklusive frågor om UD:s utlandsmyndigheter, är politik för global utveckling där vi tillsammans i riksdagen har satt två tydliga mål, fattigdomsbekämpning och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Det är dessa två mål som ska vara vägledande när vi utformar vår politik, men också när vi utvärderar den. Därför är det fullt rimligt, och fullt relevant, att nu fråga sig vad utvecklingsresultatet egentligen är av att den borgerliga regeringen 2008 avsatte 411 000 kronor ur biståndsbudgeten för att finansiera ambassaden i Bratislava. Samma år tog man 720 000 kronor från biståndsbudgeten till ambassaden i Oslo och 2,6 miljoner kronor för att finansiera ambassaden i Tokyo.

Om man som biståndsminister kräver att andra ska kunna redovisa resultat måste man leva med att även själv ställas inför samma krav; man måste kunna visa resultatet av de satsningar man gör.

Jag sade inledningsvis att det handlar om principer, men det handlar också om pengar. Även om vi inte talar om några jättesummor är det trots allt pengar som skulle kunna göra bättre nytta i syd. Med ganska små medel kan Sverige göra skillnad. Låt mig ta ambassaden i Reykjavik som exempel. År 2008 tog man 248 000 kronor ur biståndsbudgeten för att finansiera ambassaden i Reykjavik. För samma summa skulle vi kunna finansiera 7 000 säkra förlossningar i Afghanistan. Det är det valet står mellan – att finansiera säkra förlossningar i Afghanistan eller att finansiera cocktailmottagningar i Reykjavik.

Anf. 32 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka Hans Linde för interpellationen och också för att han erkänner att biståndet bör vara behäftat med vissa administrationskostnader. Som sakupplysning kan nämnas att vi till stöd för regeringens agerande har OECD:s biståndskommitté Dac, som hjälper oss med regelverket, normerna, och vad som går an och inte. Vad gäller totala förvaltningsanslag, kostnader och olika administrativa delar, ligger Sverige i en internationell jämförelse ungefär i nivå med andra givarländer.

Icke desto mindre har jag tidigare sagt, och säger också i interpellationssvaret, att vi avser att titta på hur samtliga avräkningar – administration, flyktingavräkningar och annat – bidrar till att uppnå målen samt återkomma med resultatredovisning även av dessa delar av biståndet. Jag har tyvärr inte under de gångna fyra åren hunnit göra allt, och därför är jag glad för ytterligare fyra förhoppningsvis friska år för att kunna återkomma i de delar där Hans Linde, helt rättmätigt, säger att vi måste fortsätta att leverera resultat och visa vad de leder till.

Jag vill dock, herr talman, vända mig mot beskrivningen att man bara dricker cocktail i Reykjavik. En del av samarbetet med Reykjavik, som jag haft så sent som denna månad, har gällt hur den nya genderenheten i FN, UN Women, ska se ut. Då kan man invända att det är en ren utrikes-

politisk representationsfråga, men det handlar också om hur vi anser att man ska jobba med kvinnofrågor, i FN och i utvecklingssamarbetet, på ett sådant sätt att det blir relevant.

Många av dessa frågor är sådana som vi diskuterar, och ska diskutera ännu mer, på de europeiska och västliga ambassaderna. Det blir dessutom ett sätt för mig att lite grann styra, och jag blir besviken när de till exempel på svenska ambassaden i Madrid inte har en aning om att de är finansierade på detta sätt. Nu har det dock blivit fart på ambassadrappor- teringen. Det är mer koll på vad som händer inför valet i Spanien, om det kommer andra partier som vill fortsätta att sänka biståndet eller om vi kommer att få upp volymerna, och hur vi kan tala om att fler länder borde följa Sveriges exempel med ett mer transparent och verklighetsan- passat bistånd och leva upp till gjorda åtaganden.

Det är den typen av dialog som jag hävdar skapar ett bättre bistånd, och den måste föras inte bara med mottagarländerna utan också med länder som vi samarbetar med, just för att nå upp till de biståndspolitiska mål vi har och den effektivitetsagenda som måste präglade och samordna givarna så att vi har mer av en gemensam agenda.

Detta har, herr talman, avräknats på ett sätt som vi ganska detaljerat har redogjort för i utrikesutskottet. Med rätta har man ställt frågor om det. Vi har sagt att modellen infördes 2009 med full transparens, och vi har vidare sagt att vi kommer att använda den under en treårsperiod för att sedan utvärdera och se om vi kan resultatåterkoppla, om det var ett bra sätt att fördela kostnader schablonmässigt, om det finns annat som blir mer rättvisande och vad vi lärt oss av detta.

Vi har som sagt försökt att vara transparenta med hur vi har gjort och varför. Hans Linde och jag är överens om att det för att förmedla och hantera stora biståndsvolymer kommer att krävas beredskap för administ- rativa kostnader.

Anf. 33 HANS LINDE (V):

Herr talman! Ja, visst är det så att det runt biståndsarbete alltid finns administrativa kostnader. Jag önskar blott att man inte bara skulle er- känna det när det kommer till svenska ambassader utan också när det gäller till exempel enskilda organisationer och deras behov. De har också kostnader för administration.

Frågan är fortfarande: Var är resultaten av att vi använder bistånds- medel på detta sätt? Det är en fråga som ställs när vi använder bistånds- medel och ger dem till FN-organ, frivilligorganisationer eller andra aktö- rer som arbetar med bistånd. Det är helt rimligt att ställa frågan: Var är resultaten? Jag måste säga att jag inte riktigt har fått ett ordentligt svar på frågan.

Att man finansierar ambassader i Europa bland annat med bistånd motiverade biståndsministern inledningsvis med att de skulle ha fått i uppdrag att rapportera om världlandets biståndspolitiska prioriteringar inför toppmötet i slutet av november i Pusan i Sydkorea. Biståndsmi- nistern får ursäkta, men jag tycker att det låter lite väl mycket som en krystad efterhandskonstruktion. Enligt de siffror vi har fått i utrikesut- skottet finansierades till exempel 5 procent av kostnaderna för ambassa- den i Luxemburg med biståndsmedel 2008. Det är väl knappast någon som tror att 5 procent av verksamheten vid ambassaden i Luxemburg

2008 gick åt till att förbereda toppmötet tre år senare i Sydkorea. Det är lite väl krystat.

Dessutom var det så, som faktiskt biståndsministern också tog upp, att när Sveriges Radio ringde runt till de olika ambassaderna, bland annat till den i Madrid men också till flera andra, och ställde frågor om på vilket sätt man jobbade med utvecklingsfrågor var personalen där helt oförstående till frågorna. Ingen kände då till att man skulle ha fått i uppdrag att genom dialog och rapportering främja Sveriges agerande inom det internationella utvecklingsarbetet. Det kan man så klart skylla på ambassaderna, men det är trots allt den borgerliga regeringen som ytterst är chef och ytterst är ansvarig. Det börjar bli en lite tråkig tradition i kammaren att varje gång vi kritiserar delar av biståndspolitiken hittar man väldigt snabbt andra syndabockar. Det är frivilligorganisationer och Sida, och den här gången ambassader. Jag tror att det är dags för biståndsministern att ta sitt eget ansvar för att detta inte fungerar.

Dessutom kan jag i sammanhanget säga att jag har fått uppgifter om att det nu har gått ut direktiv från UD till de olika ambassaderna om att de inte längre ska svara på frågor från medier rörande biståndsfinansiering. Möjligheten att framöver få en oberoende mediegranskning av vad man egentligen sysslar med på ambassaderna har tyvärr minskat.

Jag förstår att man från biståndsministrarnas sida tar till de krystade efterhandskonstruktionerna. Det ligger lite i den här modellens natur. Man har valt att finansiera ambassader helt frikopplat från vad de egentligen sysslar med. Det är precis som biståndsministern säger: Man går in med ett schablonavdrag. Det är inte så att biståndsfinansieringen av ambassaderna i Island, Japan eller Förenade Arabemiraten är kopplad till konkret arbete, utan det är en schablonsatsning.

Ambassaden i Reykjavik är ett exempel. När man gick in 2008 med 248 000 kronor var det 5 procent av ambassadens ordinarie budget. Det var inte kopplat till något förberedelsearbete inför olika FN-insatser eller FN-konferenser. Det var 248 000 som gick rakt in i ambassadens ordinarie budget. Det kan tyckas att jag är raljant, men däri ligger också saker som cocktailmottagningar och ambassadmingel.

Är detta verkligen en rimlig modell? Kan en biståndsminister som pratar om resultatredovisning och om att man måste kunna mäta vad biståndet resulterar i försvara en modell som uppenbarligen innebär att man inte kan mäta några resultat?

Det är mycket möjligt att detta är Dacförenligt. Jag vet inte hur man på Dac ska kunna svara på den frågan, när varken biståndsministern eller jag som riksdagsledamot kan se hur dessa satsningar är kopplade till konkret biståndsarbete.

Anf. 34 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jag tar mitt ansvar. Jag tänker inte skylla ifrån mig. I svaret på den mycket viktiga interpellation som Hans Linde för fram – detta är ett sätt att från riksdagen granska om regeringen lever upp till sina intentioner – svarar jag att regeringen avser att hitta vägar för att ytterligare förtydliga denna redovisning.

Jag förstår frågeställningen och kommer att återkomma. Det är otroligt glädjande att Hans Linde nu också använder det här för att efterfråga

mer av resultat, att vi kan prata om resultat både i det lilla och i det stora, både principiellt och i en ansats kring vad det är som fungerar och inte.

Vad gäller ambassaderna och hur vi styr tar jag absolut ansvaret för att vi uppenbarligen inte har kommunicerat tillräckligt tydligt med våra medarbetare i Madrid om vad vi avser att få fram. När vi införde den här schablonmodellen såg jag det som en ytterligare möjlighet att inom ramen för ett UD-system lyfta fram UD-frågorna lite mer på utvecklingsområdet. Det här har varit något som det rapporterats rätt lite om. Man har inte sett det som en strategiskt viktig fråga alltid. Man ser inte vilket föredöme Sverige är på utvecklingsområdet och hur viktigt det är i våra bilaterala kontakter. Det här var ett sätt för mig att styra, men jag kan medge att signalerna inte riktigt har gått fram.

Att skicka en signal om att man inte ska få ha medieförfrågningar kring utvecklingsfrågor är mig helt främmande. Jag ska verkligen kolla upp detta. Är det något jag eftersträvar är det mer av transparens och mer av att berätta hur vi gör och hur diskussionerna går.

Tidigare nämndes en annan ambassad, men nu har det pratats om Förenade Arabemiraten och Luxemburg. Tidigare hette min kollega i Luxemburg Jean-Louis Schiltz. Han var den som introducerade mig i hela EU-kretsen, för han var bland de äldre i antal tjänstgöringsår. Jag hade ett extramöte med honom nere i Luxemburg om hur vi jobbar i EU med detta. Han är en av de få andra ministrar som slår vakt om enprocentsmålet. Vi hade väldigt intensiva kontakter om vad det är som funkar i biståndet och inte. Hur kan vi öka givartätheten? Vad har vi för ansvar? Hur jobbar vi med en förnyad agenda? Vi hade väldigt mycket utbyte. Jag hade nytta av att använda ambassaden.

Därför tycker jag att jag i de delarna är lika mycket minister som andra, men vi har OECD-regler och Dacregler utifrån den norm som vi har i Sverige med enprocentsmålet som gör att det blir en schablonmässig avräkning. Jag har sagt att vi är beredda att titta på det och ompröva det, men jag vill ändå vädja om att vi måste se att utvecklingssamarbete inte bara handlar om vad Sverige enskilt gör i utvecklingsländerna. Det handlar nu om att titta på om de nya givarna kommer fram och vilket ansvar de tar. Ta Förenade Arabemiraten till exempel! Det kan bli en ny stor och viktig givare i regionen. Det kan vara en aktör som kommer att ha synpunkter och som behöver ta mer ansvar i den humanitära givarsamordningen. Det finns all anledning för oss att titta på nya aktörer. Gårdagens icke-nationer på det här området kommer kanske nu med lösningar och idéer som inte alls ligger i linje med den biståndseffektivitetsagenda som jag valde att exemplifiera med i mitt interpellationssvar.

Det pågår nu ett intensivt arbete vid våra europeiska och västerländska ambassader, men också med nya givare, för att förbereda biståndseffektivitetsmötet i Pusan i höst. Det är tekniskt, javisst, men om man vill ha resultat är det absolut nödvändigt att man samordnar sig bättre, inte minst bland givarna, och att man hittar möjligheter att nå ut och lyssna på vad mottagarländerna förväntar sig. Det arbetet tar vi på allvar.

Vi använder ambassaderna. Vi har nu en avräkning. Den är schablonmässig och har sina brister. Vi kommer att utvärdera den. Vi har varit fullt transparenta med den. Jag hoppas att jag på ett bättre sätt ska kunna

berätta om vilka resultat vi har sett av detta och vad kostnaden och konsekvensen skulle vara om vi inte gjorde på detta sätt.

Anf. 35 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag hör vad biståndsministern säger, men måste nog säga att jag står fast vid att svaren jag får i dag är krystade. Hur man än vrider och vänder på de här frågorna är det svårt att motivera att 5 procent av verksamheten vid den svenska ambassaden i Norge, Tokyo, Förenade Arabemiraten, Bratislava eller Luxemburg skulle handla om utvecklingssamarbete. Nog för att vi i flera av dessa länder nu ser en ekonomisk kris, men det är inte länder som vi primärt bedriver utvecklings-samarbete med. Jag har svårt att se att en så stor andel av deras verksamhet skulle vara att jobba med utvecklingsfrågor, hur man än vrider och vänder på retoriken. Jag kan inte se det här på ett annat sätt än att man nu försöker hitta ytterligare ett verktyg för att använda biståndsmedel till helt andra saker än just bistånd och täcka upp för en dålig ekonomi på Utrikesdepartementet som man har dragits med under en längre tid, även under tidigare regeringar längre bak.

Nu säger biståndsministern trots allt att resultaten ska redovisas. Det tackar jag för. Det ser vi fram emot. Många av oss har haft väldigt svårt att se vilken nytta de här 248 000 kronorna i biståndsbudgeten egentligen gjort i Reykjavik. Jag ser fram emot att få de svaren.

Biståndsministern har en bra möjlighet. Senare i vår kommer regeringen med sin resultatredovisning från biståndsarbetet och utvecklings-samarbetet. Kommer vi då att få se en resultatredovisning när det gäller ambassaderna, eller får vi vänta till 2012, 2013 eller 2014? Det verkar nämligen vara så att det tar lite längre tid att städa upp framför egen dörr – när det gällde att ställa tydligare krav på resultatredovisning på till exempel frivilligorganisationer gick det väldigt snabbt. Men det kanske är en lärdom som biståndsministern har gjort nu: att man inte ska kasta sten i glashus, att det inte är så smart att ställa krav på andra som man inte kan leva upp till själv.

Anf. 36 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jag ska inte säga att jag önskar att Hans Linde kunde vara med mig och se hur mycket jag jobbar med min norska kollega. När man sitter i Regeringskansliet märker man verkligen hur mycket man använder ambassaderna. Det kom en mängd olika exempel, och jag är glad att få redogöra för detta, för det handlar om biståndssamordning. Det handlar om hur vi tillsammans formulerar och ser vad vi har för nordiskt samarbete i utvecklingsfrågor. Jag och Erik Solheim har tagit initiativ om kvinnors roll i utveckling. Vi jobbar mycket med klimatfrågan, och vi jobbar specifikt med länder som Sudan. Det går inte en vecka utan att vi på ett eller annat sätt diskuterar utvecklingsfrågor via ambassaden i Oslo. Det är faktiskt schabloner som jag kan ställa mig bakom.

Jag medger att schabloner blir trubbiga. Jag medger att det finns en misstänksamhet mot mig eftersom man hela tiden försöker göra gällande att jag tar bort pengar från biståndet som jag inte återkopplar i resultatredovisningar. Här i dag har jag lovat att jag ska återkomma med resultatredovisning även i dessa delar, men jag måste få säga att ett generöst och ambitiöst svenskt bistånd måste ta sina egna kostnader. Det går inte

att bedriva ett effektivt och verklighetsanpassat bistånd om man inte ser till att vi har vissa administrationskostnader och verktyg för att nå dithän. Det är därför jag inte bara kan säga att vi tar pengarna någon annanstans ifrån, utan vi avräknar dem från den biståndsbudget som riksdagen har fastställt, för vi tycker att det är relevant att biståndet bär sina kostnader. Vi tar dem ingen annanstans ifrån. Jag tycker att det har varit ett rimligt sätt att arbeta. Vi har berättat om detta för riksdagen, och vi kommer att återkomma om resultatrapporteringen om vad som har skett och varför.

Om vi inte gör på det här sättet hoppas jag att vi kan få en diskussion om hur rapporteringen annars ska ske. Ska vi minska våra kontakter med ambassaden i Oslo, eller är det bara samarbetet i nordiska frågor som ska belasta den, och ska något utvecklingssamarbete med Norge inte förekomma?

Det finns en del följdfrågor som jag skulle kunna ställa till interpellanten. Jag ser dock fram emot att få återkomma till detta. Jag är tacksam för att utrikesutskottet också följer detta. Det är en modell vi införde. Jag kan stå upp för den och förklara den, och jag kan se att den har vissa brister. Jag ser fram emot att få återkomma med resultatredovisningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2010/11:180 om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i svensk utvecklingspolitik

Anf. 37 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig hur jag avser att öka satsningarna på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inom ramen för den svenska utvecklingspolitiken, samt vilka initiativ jag avser att ta för att Sida och UD ska utveckla bättre uppföljningssystem för bistånd till SRHR så att man i framtiden kan redovisa hur stor del av biståndsbudgeten som satsas på detta område.

Jag vill börja med att tacka Hans Linde för hans engagemang i denna viktiga fråga, ett engagemang som vi delar sedan länge. Bristande tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa fortsätter att vara en av de vanligaste orsakerna till sjukdom, invaliditet och död för fattiga människor, framför allt för kvinnor och flickor mellan 15 och 44 år i utvecklingsländerna. SRHR handlar om såväl alla människors rätt till god hälsa och ett värdigt liv, som utveckling, kvinnors villkor och jämställdhet.

Som Hans Linde påpekar i sin interpellation är SRHR en högt prioriterad fråga för regeringen. Vår ambition är tydlig: SRHR är centralt i fattigdomsbekämpning. Utan satsningar på detta område kommer millenniemålen aldrig att kunna uppnås.

Herr talman! Sveriges stöd till SRHR kanaliseras genom FN och andra multilaterala organisationer, genom samarbete med regeringar inklusive basbudgetstöd och sektorprogramstöd, samt till civilsamhällesorganisationer. Flertalet av dessa har egna system för uppföljning av medel och bevakning av resultat. Sverige stöder arbetet med att förstärka dessa system.

Det är riktigt, som Hans Linde påpekar, att en del av svårigheten med att följa finansieringen till SRHR beror på svagheter i existerande inter-

nationella och nationella system för att spåra och mäta stödet, inklusive OECD:s och Dacs markeringsystem. Det är svårt att fånga in stöd som faller in under flera sektorer, som är fallet med stöd till exempel till bekämpningen av sexuellt våld och andra SRHR-områden.

Regeringen och Sida intensifierar nu arbetet med att utveckla bättre mätmetoder, relevanta indikatorer och återrapporteringssystem för att förbättra redovisningen av biståndsmedlen. Satsningar görs framför allt för att förbättra uppföljningssystem för mätning och rapportering av resultat, inte bara allokeringar.

De senaste siffrorna om svenskt stöd visar på att svenska flöden till SRHR har ökat på flera områden de senaste åren, exempelvis reproduktiv hälsa, som har ökat från ca 210 miljoner kronor 2008 till ca 247 miljoner kronor 2010, liksom till organisationer så som UNFPA, som ökat från 400 miljoner kronor 2008 till 445,5 miljoner kronor 2011. En utvärdering av Sidas handlingsplan för förstärkning av hbt-personers rättigheter 2006–2009 visade att myndighetens finansiering av hbt-insatser ökade från 3,9 miljoner kronor år 2006 till 23,9 miljoner kronor år 2009. Sida fortsätter också sitt direkta arbete med den särskilda satsningen för mödrhälsa och arbetet med att uppnå millenniemål 5.

En effektiv användning av biståndsmedel handlar inte bara om antalet kronor. Det är inte enbart volymen på SRHR-stödet som främjar ett önskat resultat utan även – och i allra högsta grad – hur pengarna används. Förutom insatser i form av projekt och program, utgör påverkansarbete och policydialog viktiga instrument. Sverige är en stark global röst kring SRHR och regeringen bedriver ett aktivt och konsekvent internationellt påverkansarbete, inte minst inom ramen för samarbetet i EU och FN.

Förra året genomförde UD särskilda utbildningsinsatser för utlandsmyndigheterna i syfte att stärka det viktiga arbetet med SRHR. Sida genomför regelbundet olika sådana utbildningar för ambassadpersonal och lokala samarbetspartner. I samarbete med RFSU har ett omfattande referensmaterial till stöd för policydialoger tagits fram och finns tillgängligt förutom på svenska även på engelska, franska och spanska.

Anf. 38 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag får även denna gång tacka biståndsministern för svaret. Detta är varken första eller sista gången vi i denna kammare debatterar sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i svensk utvecklingspolitik. Vi ska komma ihåg att det varje dag dör 1 000 kvinnor i samband med en graviditet. Det är 358 000 kvinnor som går förlorade varje år.

Enligt Staffan Bergström, professor vid Karolinska Institutet, dör varje år fler människor, fler kvinnor och spädbarn, på grund av graviditetskomplikationer än det dör i aids, malaria och tuberkulos tillsammans. Och graviditet är ingen obotlig sjukdom. Den stora majoriteten av de kvinnor som dör, dör dessutom helt i onödan.

I Sverige har vi lyckats pressa ned mödradödligheten till en på 17 400 födslar. Motsvarande siffra för Niger i Afrika är en på sju. För Afghanistan är det en på åtta. Vi vet i dag att 99 procent av alla kvinnor som dör i samband med graviditet dör i ett fattigt land. Bland flickor mellan 15 och 19 år är mödradödlighet i dag den vanligaste dödsorsaken.

Samtidigt är mödradödligheten inte på något sätt svår att förklara. Vi vet vad som orsakar den, och vi vet vad som krävs för att åtgärda pro-

blemen och minska mödradödligheten på planeten. Det är självklart möjligt att pressa ned mödradödligheten i både Niger och Afghanistan till svenska nivåer och att rädda liv på tusentals kvinnor framöver. Men då krävs det resurser, och det krävs att kvinnor får makt över sina egna kroppar, sin egen sexualitet och sin egen reproduktion.

Det krävs egentligen tre saker. Det krävs för det första utbyggd sjukvård, för vi vet i dag att endast hälften av de 123 miljoner kvinnor som föder barn varje år får tillgång till mödrahälsovård och vård för nyfödda. I de allra fattigaste delarna av Afrika beräknar man att bara var fjärde kvinna föder på sjukhus eller annan klinik.

Det krävs för det andra ökad tillgång till preventivmedel. Vi vet i dag att 200 miljoner kvinnor på jordklotet saknar tillgång till preventivmedel. I Afrika finns det siffror på att endast 21 procent av kvinnorna i åldrarna 15–49 år har tillgång till preventivmedel.

För det tredje krävs det lagliga och säkra aborter. Trots detta är abort förbjudet i 68 länder. Man beräknar att det varje år genomförs 22 miljoner osäkra och illegala aborter på jorden – osäkra aborter som leder till att 47 000 kvinnor dör varje år. Guttmacherinstitutet meddelar i sin senaste rapport om mödradödlighet att det skulle kosta drygt 11,8 miljarder kronor att ge alla världens kvinnor tillgång till både preventivmedel och mödravård – en fördubbling av dagens kostnader. Det kan tyckas vara en hög kostnad, men man ska påminna sig att det motsvarar 1 procent av de årliga militära utgifterna på jorden.

Det är här någonstans som Sverige och vårt bistånd kommer in. Trots att ingen givare i dag kan säga att man är ovetande om mödradödligheten eller om vad som krävs för att minska den vet vi att många givare saknar både modet och viljan att investera i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Jag träffade i förra veckan EU:s biståndskommissionär Andris Piebalgs och frågade honom hur han jobbade med just aborter och preventivmedel. Han svarade utförligt och länge utan att nämna orden ”abort” eller ”preventivmedel” – en bedrift, får jag väl säga.

I Sverige har vi en annan situation. Här har vi ett mycket brett stöd för att jobba med just SRHR-frågor, och vi hör gång på gång biståndsmministern säga rätt saker.

Jag misstror inte Gunilla Carlssons vilja och mod när det gäller att driva dessa frågor, däremot ser jag inte att den vilja vi hör om gång på gång omsätts i ekonomiska medel. Biståndsmministern har nu ett gyllene tillfälle. I år ökar det svenska biståndet med 3,7 miljarder kronor. Det är guldläge att göra de storsatsningar på SRHR-frågor, att bekämpa mödradödligheten, som vi har hört talas om så länge i talen och retoriken. Kommer nu biståndsmministern när biståndsråmen växer att se till att vi får till stånd ytterligare satsningar på SRHR?

Anf. 39 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Svaret på frågan är ja. Riksdagen har redan hanterat budgeten. Vi har gjort en särskild satsning på 500 miljoner kronor på kvinnor och barn i utvecklingssamarbetet. Det handlar om att göra både spjutspetsatsningar och tagga upp stödet till exempel inom ramen för hälsosystemen.

Jag är glad för att vi har ett så starkt och engagerat stöd för SRHR-frågor i riksdagen. Det ser inte ut så i hela världen och i alla andra givarparlament. De erfarenheter vi själva har i Sverige kan vara till stor nytta, men vi ska väga ihop detta med behovet av värderingsförändringar i många av utvecklingsländerna. Vi ska också koppla detta till en av orsakerna till fattigdom.

I hela Afrika lever ungefär 92 procent av kvinnorna i länder med restriktiv abortlagstiftning, och tillgången till säkra, legala, aborter är därmed otroligt begränsad. Det säger mycket om synen på kvinnan och möjligheter för kvinnor att inte bara få rätten till sin egen kropp utan också att vara del i produktionen.

Produktionsbortfallet till följd av dödsfall och skador i samband med graviditeter och förlossningar är en av de största förklaringarna till bristande tillväxtökningar i Afrika. Det är därför som vi måste komma runt att, precis som Hans Linde säger, vara beredda att fortsatt investera mycket generellt i hälsosystemen, att ta strid och finansiera spjutspets-satsningar i värderingsfrågor. Vi ska driva kampen både politiskt och finansiellt.

Jag vill hävda att vi ser till att de pengar som behövs finns. Men det kan hända att mer kan göras. Jag vet dock att Sida – där även Hans Linde har ställt sig till förfogande och bidragit konstruktivt – har gjort en särskild satsning på millenniemål 5. Jag hoppas att eftersom det nu ska ske en utvärdering att man kommer tillbaka till departementet och säger att man kan göra detta också. Det är innovativt och nödvändigt, här finns stora behov. Här finns olika initiativ som kan tas.

Vi har verkligen försökt att kraftsamla på både myndigheten och departementet. Tack vare påverkansarbetet som jag har försökt att beskriva och samarbetet med RFSU har vi blivit bättre kravställare multilateralt.

Jag är glad för att den nye chefen för Unicef, Anthony Lake, en något äldre man från USA, otroligt engagerat har börjat prata om dessa frågor. Han är beredd att ställa Unicefs kapacitet till förfogande för att inte bara rädda the small newborn babies utan över huvud taget se till hela kedjan av mödrahälsovård, tillgång till säkra och legala preventivmedel och aborter samt barnets första överlevnadsveckor. Han ser ett tydligt samband mellan att det inte går att rädda barnen om vi inte räddar mammorna.

Det pågår en hel del diskussioner om detta. Men det är som Hans Linde känner till, nämligen att motståndet mot att tala om dessa frågor är större. Det är ännu värre när man i konkret handling vill omsätta dessa frågor med hjälp av aktiv politik.

Jag är glad för stödet, och jag är glad för interpellationen. Den har gett mig möjlighet att ge några förklaringar till vad vi för närvarande investerar i. Jag kan även här, herr talman, säga att det finns mer vi skulle kunna göra, men jag tycker att vi håller jämna steg med förväntningarna och vår egen förmåga med vad Sverige kan bidra med.

Anf. 40 HANS LINDE (V):

Herr talman! Det är helt sant som biståndsministern säger att internationellt är motståndet starkt. Att EU:s biståndskommissionär inte på en rak fråga kan ta orden abort eller preventivmedel i sin mun är ett talande exempel. Man kan inte ens nämna eller tala om frågorna. Det här visar

också behovet av att Sverige agerar. Om vi inte agerar och lyfter upp frågor om mödradödlighet kommer inte speciellt många andra, om ens någon, att lyfta upp frågorna. Det här är kontroversiella frågor.

Biståndspolitik, precis som politik på andra områden, handlar om att välja och göra prioriteringar. Vi ser att alltför många länder väljer att prioritera frågor som må vara viktiga men som är mindre kontroversiella. Just därför ser vi att det är när det gäller just millenniemål nr 5, som handlar om att minska mödradödligheten, som man släpar efter.

Jag håller med om vad bistandsministern säger om vad som behöver göras för att åtgärda problemen med mödradödlighet. Det är också därför jag blir så förvånad när jag trots allt ser siffrorna i budgeten och de satsningar som görs.

I somras presenterade RFSU en granskning av Gunilla Carlssons två första år som bistandsminister och satsningar på mödrhälsovård, preventivmedelsrådgivning och säkra aborter. Granskningen visar att mellan 2006 och 2008 minskade satsningar i svenskt bistånd just till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter med sammantaget 130 miljoner kronor. Det är rakt i motsats till den retorik vi har hört gång på gång från talarstolen: Det här är en prioriterad fråga i Sverige. Det här ska vi jobba vidare med.

Trots allt kan vi konstatera att under Gunilla Carlssons två första år som bistandsminister minskade anslagen till just det området. Nu får vi höra att det görs satsningar. När det gäller reproduktiv hälsa har man ökat med hela 37 miljoner de två senaste åren. Då ska man komma ihåg att ökningen kom efter en inledande minskning. För förra mandatperioden är den totala ökningen när det gäller svenska satsningar på reproduktiv hälsa bara 31 miljoner kronor. Det är på ett område som av bistandsministern har lyfts fram som ett av de mest prioriterade i svensk biståndspolitik. Även med dessa öknings har Sida gått från att avsätta 1,4 procent av sin bistandsverksamhet till reproduktiv hälsa till 1,7 procent. Det är inte jättemycket att hänga i julgranen – om jag ska vara helt ärlig. Lägg därtill de satsningar som nu görs på UNFPA, FN:s familjeplaneringsfond, som bistandsministern lyfte fram. De öknings som görs nu följer på minskningar som har gjorts tidigare år. Det är mer eller mindre en återställare till tidigare års nivåer. Det är här det börjar bli svårt att se. Jag hör en bistandsminister gång på gång säga rätt saker, men jag ser inte var pengarna är någonstans. Jag ser inte satsningarna.

Det här är dels ett problem med pengarna, det har jag lyft fram i min interpellation, dels ett problem att vi inte kan följa hur pengarna används. För de system som man har valt i dag för svenskt bistånd är det uppenbarligen svårt att se hur mycket pengar som används för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Jag förstår att det kan vara svårt med de verktyg som finns i dag på Sida och på UD, men att man över huvud taget inte kan få några konkreta svar på hur mycket Sverige i dag satsar på områdena är djupt problematiskt.

Jag minns en debatt i början av förra mandatperioden när bistandsministern sade att de ger mer än 10 procent av biståndsbudgeten till SRHR-frågor. Men när RFSU granskar samma års budget hittar man inte mer än 2-3 procent på området. Det är en differens på flera miljarder kronor som inte går att spåra. Det här måste vara ett problem för en bistandsminister som säger att vi ska kunna följa pengarna och mäta resultaten, när det

inte ens en gång går att visa att retoriken från talarstolen omsätts till verkliga satsningar.

Anf. 41 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Tack, Hans Linde, för att du vill hjälpa mig i kampen för att få fram vad det är vi gör, hur det ser ut och vad det leder till för resultat!

Vi har i dag enorma problem i biståndet. Det handlar om, som jag nämnde i mitt interpellationssvar, att markörerna är knöliga. De är svåra att mäta och följa. Det rapporteras på olika sätt i olika sammanhang. Det är svårt för en riksdagsledamot att granska regeringen och för mig som biståndsminister att berätta om vad vi gör.

Jag säger det helt öppet: Vi har problem i dag med resultatåterkoppling, med statistikrapporteringen och möjligheterna att se. Det beror på hur man räknar och mäter. RFSU mäter på ett sätt. Vi hade en diskussion med RFSU och visade hur vi hade mätt. Sedan var vi överens om att man kan mäta på olika sätt. Jag håller med om att det inte får vara så.

Jag försöker framhålla att jag just nu från interpellanten inte har hört några idéer om att någon viss sak ska finansieras ytterligare. Nu när vi har skapat 500 nya miljoner inom biståndsramen i år för spjutspets-satsningar eller investeringar där vi redan står starka och behöver göra mer försöker jag på alla sätt föra den politiska dialogen i multilaterala sammanhang. Ibland är det lite lätt att säga att man ska öka med x procent eller x miljoner. Det skulle också vara intressant att få höra vad som kan göras mer i dag som inte görs i dag.

Här ser jag fram emot en återkoppling från Sida. De tittar på uppfyllandet av millenniemålen. Framför allt Sverige har bestämt sig för att millenniemål 5, som handlar om mödradödlighet, är absolut viktigast fram till 2015.

Jag tycker att vi har fått stöd i det internationella samarbetet. Jag är glad över att generalsekreterare Ban Ki Moon lyfter fram millenniemål 4 och 5 som särskilt viktiga. Det finns nu en diskussion som går i en riktning att inte bortse från detta tragiska och fruktansvärda faktum, bland annat de siffror som Hans Linde har lyft fram.

Samtidigt är det den verklighet som utrikesutskottet märkte när man var i Bryssel i förra veckan. EU består av ett antal medlemsstater som själva inte tillgodoser de rättigheter som jag tycker att kvinnor i hela världen skulle ha. Det finns motstånd från vissa EU-länder mot att vi ska ägna oss åt det här utvecklingsarbetet. Det gör det inte lätt för EU-kommissionär Piebalgs.

Desto större blir ansvaret för oss som har det här starka stödet i kamraren, som så att säga har egna historiska erfarenheter av god mödravård och barnhälsovård som har lett till höga överlevnadstal och som också har bidragit, inte bara till god produktion i Sverige utan också stärkt kvinnors roll över lag. Detta blir då ömsesidigt stärkande.

Jag är tacksam för det här stödet. Jag ser gärna fram emot ytterligare debatter och idéer om vad vi skulle kunna göra mer. Jag ska fortsätta mitt gedigna arbete med att påvisa resultat. Vi återkommer till riksdagen med en resultatskrivelse där vi just tittar närmare på kvinnor i utvecklingsländer. Men jag kan säga en sak redan i dag. Det här tar längre tid och är svårare än vad jag trodde.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att riksdagen ställer den här typen av frågor så att biståndsförvaltningen i sin helhet – det handlar alltså inte bara om myndigheter utan om samtliga engagemang vi har – förstår vikten av att kunna återrapportera, så att det inte bara är ministern och de folkvalda som får information utan att också människor i Sverige ska kunna följa och se vad vi gör och, hoppas jag, Hans Linde, speciellt på det här området kunna vara stolta över både politiken och pengarna.

Anf. 42 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag kan garantera talmannen att det här är mitt sista inlägg i kammaren i dag. Jag återkommer i morgon bitti kl. 9.00 i utrikespolitisk debatt.

Låt oss då säga att om vi på allvar ska ta steg för att minska mödradödligheten, rädda livet på några av de tusen kvinnor som varje dag dör i samband med graviditet, krävs det så klart att vi bryter tystnaden i de här frågorna, att vi vågar konfrontera de konservativa krafterna, både i FN-systemet och även i EU-systemet. Det har jag allt förtroende för att Gunilla Carlsson vid många tillfällen gör. Jag skulle säkert kunna önska att man gjorde ännu mer och ännu oftare, men jag ser ändå att det är ett område där man gör saker.

Retorik och tal i alla ära, men det i sig räcker ju inte för att rädda livet på de här kvinnorna. Det krävs faktiskt också pengar. Det krävs procent och det krävs procentuella ökning. Vi ska komma ihåg att i Afghanistan, ett av de länder där mödradödligheten är som allra allvarligast och 20 000 kvinnor dör varje år, räknar man med att en säker förlossning kostar 35 kronor. Det är med ganska små medel som vi skulle kunna göra väldigt stor skillnad.

Visst är det så att det i FN-systemet och när vi jobbar tillsammans i EU finns väldigt många bromsklossar. Men när det gäller svensk biståndspolitik är det fortfarande i högsta grad en nationell fråga. Vi har makten här i Sverige, eller rättare sagt Gunilla Carlsson och den borgerliga regeringen har makten över sin egen biståndsbudget. Man kan välja att genomföra satsningar om man bara gör det. Därför blir jag också så förvånad när jag efter fyra år ser att man inte kan peka på några riktigt stora ekonomiska satsningar. Jag hör retoriken, men jag ser inte pengarna. Det tycker jag är beklagansvärt.

Biståndsministern efterfrågar vad vi skulle kunna göra mer. Det finns en lång rad åtgärder. Det är en interpellationsdebatt i sig. Låt mig säga att jag skulle önska att Sverige tydligare riktade satsningar till just kvinnoorganisationer och kvinnorörelser i de länder där situationen är som allra tuffast. Jag tycker att det var olyckligt att man fasade ut i Nicaragua där de nu har infört ett totalt abortförbud. Jag hade önskat att Sverige hade funnits kvar där och både stöttat den nicaraguanska kvinnorörelsen och varit mer offensiv när det gäller att stötta kvinnorörelser över hela jorden.

Anf. 43 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Tack för en väldigt bra interpellationsdebatt!

Vad gäller till exempel Nicaragua har vi ju sagt att vi ska se till att vi har tematiska satsningar kvar på det här området. Vi ska också ställa krav på multilaterala organisationer för att inte överge kvinnorna i Nicaragua.

Jag har inte rätt att ställa frågor till interpellanten, men jag tror ju inte att interpellanten tror att om vi såg till att varenda krona och öre vi hade i biståndsbudgeten bara gick till SRHR hade vi därmed löst problemet.

En av de stora svårigheterna som jag ser nu är just att frågan om hälsa och kvinnors ställning är så inkapslad i hemmen. Det är alltså lättare i dessa dagar att jobba med demokratistöd och att infiltrera, där vi kan använda sociala medier och andra sätt.

Förra gången jag kom till exempel till Sudan trodde jag att jag var där för att inviga en mödraklinik och att det hade börjat hända saker och ting. Efter tre år kunde jag se att det ser precis likadant ut. Det har inte blivit något mer. Södra Sudan är nu ett av de absolut värst drabbade länderna, där mödradödligheten ökar. Det finns en norm som gör att det är helt okej att ta 12–13-åringar till fruar. Det gör att allt fler barn nu dör i barnsäng. Det är fullkomligt oacceptabelt. Då sitter vi där med våra biståndsinsatser.

Jag sade så här: Men vi invigde kliniken och den skulle vara i full gång. Nej, prioriteringarna och ägarskapet från sudaneserna har gjort att vi inte har gjort det för vi har gjort andra saker i stället.

Det är alltså oerhört svårt när vi inte har ägarskapet och tillgången till dessa kvinnor. Även om det bara kostar 35 kronor, var hittar du kvinnan som skulle behöva få tillgång till en säker abort? Hur når du ut till henne?

Vi har pratat om hälsosystemen i dag, som jag tror är viktiga. Men det är inte hela frågan. Det är därför värderingsarbetet blir så viktigt, för att kunna visa att det inte är okej att förvägra kvinnorna dessa rättigheter. Det finns en ekonomisk rationalitet för många av världens mäktiga män, och de måste börja se kvinnor ur alla dessa aspekter och också tillerkänna dem dessa rättigheter.

Det är därför som jag vill hävda att om vi bara lade alla pengar så hade vi ändå inte haft verktygen att nå dessa behövande kvinnor. Det är därför vi också måste fortsätta påverkansarbetet. Det gör vi. Vi jobbar lokalt och globalt med detta för att se till att fler förstår att vi inte kan fortsätta så här, för då kommer vi inte att komma åt fattigdomen i världen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2010/11:183 om Gävleborgs yrkeshögskoleutbildningar

Anf. 44 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Åsa Lindestam har frågat mig vilka åtgärder som jag avser att vidta för att större hänsyn ska tas till regional och lokal ansökan om yrkeshögskoleutbildningar.

Åsa Lindestam ställer frågan med anledning av att Gävleborgs län endast fått tre yrkeshögskoleutbildningar beviljade av Myndigheten för yrkeshögskolan i den senaste ansökningsomgången.

Låt mig börja med att påminna om att Myndigheten för yrkeshögskolan har ett tydligt uppdrag att se till att utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan är eftergymnasiala och svarar mot behov av kvalificerad ar-

betskraft i arbetslivet eller medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom vissa smala yrkesområden. Vidare har myndigheten i uppdrag att beakta om utbildningen ur samhällssynpunkt har en lämplig regional placering innan en ansökan beviljas. Det är således myndighetens uppgift att på ett ansvarsfullt sätt väga av dessa uppdrag mot varandra när den samlat bedömer vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan. Den analys myndigheten har genomfört efter den senaste ansökningsomgången, som också finns publicerad på myndighetens webbplats, visar att det nu finns yrkeshögskoleutbildningar i hela landet, även på Gotland som tidigare har varit utan.

När det gäller Gävleborgs län kan jag konstatera att bilden inte är riktigt sådan som Åsa Lindestam beskriver. Visserligen fick länet vid den senaste ansökningsomgången tre utbildningar beviljade, men sammantaget har Gävleborgs län hittills tilldelats ca 40 utbildningsomgångar av yrkeshögskoleutbildningar. Det motsvarar utbildningsmöjligheter för ca 2 000 elever på utbildningar som anordnas inom Yrkeshögskolan och att regionen får ytterligare tillskott av utbildad arbetskraft, som Åsa Lindestam efterfrågar. Jag ser därför ingen anledning att vidta några åtgärder. Den avvägning myndigheten gör mellan arbetsmarknadsrelevans och regional placering bedömer jag vara rimlig.

Intresset för att anordna yrkeshögskoleutbildningar är glädjande nog stort, vilket visar på att arbetslivet har förtroende för yrkeshögskolan. I den senaste ansökningsomgången är det många fler än tidigare som har ansökt, och det beror säkerligen på att vi har en god utveckling på arbetsmarknaden och att det därför behövs utbildad arbetskraft på den nivå som yrkeshögskolan kan erbjuda. Regering och riksdag har under de senaste tre åren gjort kraftiga förstärkningar på utbildningsområdet med anledning av finanskrisen. Det har inneburit att yrkeshögskolan har fått extra resurser för att fler ska få utbildning inom områden där det finns behov av utbildad arbetskraft när konjunkturen är på väg upp. Yrkeshögskolan kan också uppvisa mycket goda resultat. Mer än 80 procent får arbete efter avslutad utbildning, och Myndigheten för yrkeshögskolans analyser visar att arbetslivets medverkan i utbildningarna har stor betydelse för detta resultat. Mot bakgrund av globaliseringens utmaningar är det regeringens uppfattning att yrkeshögskolan på längre sikt får en allt viktigare roll i utbildningsväsendet, detta eftersom den är strategiskt viktig i regeringens arbete med att förstärka individens kompetens och förse arbetslivet med utbildad arbetskraft i hela landet.

Anf. 45 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Gävleborg är ett län där vi har väldigt hög arbetslöshet. Vi har samtidigt en mycket segregerad arbetsmiljö. Vi har män som jobbar i industri och vi har kvinnor som jobbar inom vård och omsorg. Det här är väldigt svårt att komma åt.

Vi vet att vägen framåt är utbildning. I går träffade jag ett tjugotal personer som högst på sin önskelista hade att få ett jobb. Alla de som jag träffade på den skolan sade: Vi vet att vi måste ha utbildning, eftersom det inte finns några andra jobb att få just nu.

Samtidigt kan jag läsa att Gävleborg har fått avslag på alla dessa utbildningar. Vi har fått tre av 21 utbildningar. Ministern säger i svaret att

vi har fått 40 utbildningar förut. Jag tycker inte att det är riktigt relevant. Ministern, som också har en skolbakgrund, vet att det handlar om kontinuitet för utbildningen men också för de lärare som arbetar och att ha det långa perspektivet när man utbildar människor.

Vi var jätteglada för några månader sedan när vi fick ett stort projekt beviljat hos oss. Vi ska bygga vindkraft till havs. Vi har redan fått beviljat att sätta fart och bygga strax under 60 vindkraftverk. Vi hade där utbildning för vindkraftstekniker som skulle jobba till havs. Vi är ensamma i Sverige om den utbildningen. Inte heller den fick vi beviljad.

Det kommer att betyda att vi inte kommer att ha folk. Vi lutade vårt öra mot marken och träffade branschen. Vi har frågat: Vad behöver ni? Vi har frågat alla i Söderhamn, kommun och landsting men också andra arbetsgivare: Vad är det ni behöver?

De har svarat oss att de behöver svetsspecialister. Alla som har gått svetsspecialistutbildningen hos oss tidigare har fått jobb. Vi behöver också kvalificerade anläggningsmaskinförare, specialiserade undersköterskor och transportsäljare, det vill säga sådana som jobbar med logistiklösning. Vi behöver dessa vindkraftstekniker.

För varje plats för vindkraftstekniker, de 20 platser som vi har haft hittills, har det varit 120–130 sökande. Det behov som finns täcks inte på långa vägar. Vi kommer att stå utan kunnigt folk när de står på plats. Dessa människor ska inte bygga våra vindkraftverk utan serva dem när de står på plats. Det är annorlunda att serva ute till havs än vad det är på land.

Detta är just nu vår möjlighet att få arbete till min lilla stad och mitt lilla län. Vi har gått samman just för att vi vet att detta behövs. Vi vet också att det är bra för miljön. Just nu känns det som att fötterna är dragna från mattan. Vi klarar inte detta.

Vi kommer inte att kunna fylla de behov vi har när vi inte får behålla utbildningen. De lärare som har jobbat med dessa delar kommer också att försvinna någon annanstans och gå till andra ställen. Men vi behöver det hos oss just nu.

Anf. 46 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag hör och förstår väldigt tydligt vad Åsa Lindestam lägger fram. Åsa Lindestam säger att hon har varit ute och talat med arbetsgivare och frågat vad de efterfrågar. Det är också det sätt som också Yrkeshögskolan arbetar. De frågar arbetsmarknaden vad det är för kompetens som efterfrågas. Utifrån det gör de en bedömning av kvaliteten på den utbildning man vill erbjuda men också av relevansen på arbetsmarknaden och väger det mot andra regioner och vad de har för behov.

Yrkeshögskolan jobbar inte på annorlunda sätt än vad du lägger fram här. Det är inte så att bara för att man ansöker om att anordna en utbildning måste man per automatik få det. Återigen är kvalitetsfrågan väldigt viktig. Det kan finnas en och annan utbildning som man har ansökt om att få genomföra i Gävleborgs län som höll kvaliteten men som ändå inte fick genomföras därför att man tog hänsyn till andra regioner och andra delar av landet. Det kan jag inte svara på.

Min bedömning är att Yrkeshögskolan gör ett väldigt bra arbete och utifrån kvalitet, arbetsmarknad och relevans godkänner de utbildningar

som behövs. Vi har verkligen jobbat för att prioritera yrkesutbildningar. Jag vet att vi under många år har prioriterat komvuxutbildningar, som också är viktiga. De förbereder unga människor och unga vuxna för universitet och högskoleutbildningar. Men det visar sig ändå att yrkesutbildningar är det som ger mest effekt om man vill få ut människor på arbetsmarknaden. Det handlar om människor som vill omskola sig, måste byta jobb och så vidare.

Jag håller med om att vi behöver göra mer och satsa de pengar som behövs för att utbildningar ska genomföras. Men återigen betyder det inte per automatik att alla utbildningar som ansöker måste få genomföras. De måste hålla kvalitet som i övriga landet. Jag välkomnar Åsa Lindestams intresse för dessa utbildningar. Vi har ett antal år framför oss. Det här är bara en omgång. Det är detta års beslut som Yrkeshögskolan har fattat. Nästa år måste de fatta nya beslut.

Totalt sett sedan 2009 fram till dagens beslut är det ändå 2 000 platser som beviljats Gävleborgs län. Det gäller väldigt många människor. Kan vi så småningom få alla dessa på arbetsmarknaden har vi åstadkommit någonting viktigt för medborgarna i länet.

Anf. 47 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag håller verkligen med om att Yrkeshögskolan är bra. Jag skulle önska att ministern ville komma till oss och se vilken kraft det finns i vår yrkeshögskola, den lilla vi nu har kvar. Jag går dit varje vecka om inte annat bara för att röra mig lite bland människorna. Det finns en lust och glädje där som är enormt stor.

Vi har tidigare för många år sedan gjort ett bra drag. Vi har flyttat ihop allting i en enda jättestor byggnad. Det har varit väldigt bra tillsammans med gymnasieutbildning. Vi har också startat ett teknikcollege där vi går ihop med branschen för att se vad som händer i hela Hälsingland, det vill säga halva länet.

Vi har tillsammans med dem suttit ned och funderat: Vad är det som vore bra just för vår del? När vi tittar på befolkningen i Hälsingland och Gävleborg är det mycket som jag sade tidigare. Det finns industri och duktiga människor som kan jobba med industri, men just den finns inte kvar. Den har flyttat utomlands. Vi hade på sin tid LM Ericsson och sedan Emerson som inte finns där längre. Därför kunde vi se detta.

Vi har gått tillsammans med Södra Norrlands vindkraftscentrum. Det är i den konstellationen som vi har de strax under 60 beviljade vindkraftverken, men vi söker för 1 000. Vi söker för jättemånga. Det kommer att explodera. De ligger långt ute till havs, och befolkningen tycker inte heller att de stör. Därför är det så fantastiskt bra, och vi kan också hjälpa till med miljön.

Idén faller just nu för oss eftersom vi inte vet hur vi ska klara tekniken när vi inte får utbildningen. Regeringen skulle kunna ge direktiv till myndigheten. Arbetslösheten är så hög. Vi ligger ungefär som den inre delen av Norrland i arbetslöshetssiffror. Här skulle man kunna göra någonting för att höja kompetensen.

Alla vet att man måste ha kompetens för att få de arbeten som väl finns. Här ligger vi lägre. Då måste man också kunna göra olika. Vi har också talat med de lokala lastbilscentralerna, åkerinringen, landsting,

kommun och den industri som finns. Alla vi tycker tillsammans att det är en jättebra idé och att det är just det vi behöver.

Den utbildning som nu har löpt borde kunna få löpa ett antal år för att vi ska kunna utbilda, för att den ska bli ännu mer kvalitativt bra och för att vi ska kunna bygga kompetensen. Visst hör jag att ministern säger att det kommer nya år och nya ansökningstillfällen. Det vet jag också att det gör.

Vi får hoppas att detta ligger med i röret och att myndigheten kan förstå, kanske med hjälp av mer information från vårt län, att detta är oerhört viktigt just för oss. Det finns inte så många andra saker att satsa på. Detta är framtid och där vi har människor som lätt skulle kunna ställa om tack vare en sådan utbildning. Jag hoppas att ministern lyssnar och tar till sig de sakerna. Det är viktigt för mig.

Anf. 48 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag både gläds åt och välkomnar Åsa Lindestams framtidsoptimism. Det finns möjlighet till teknikutveckling och möjligheter till arbete bara vi utbildar våra medborgare och får ut dem på arbetsmarknaden. Jag är övertygad om att också Yrkeshögskolan tittar på just detta.

Jag är väldigt glad över det intresse som medborgarna har visat för yrkesutbildningar, och främst yrkeshögskolans utbildningar, och att det är så många som söker på varje plats. Jag hoppas att de flesta som verkligen är kvalificerade för dessa utbildningar blir antagna och, återigen, att vi inte utbildar människor till arbetslöshet utan att man tar in så många som man bedömer har möjlighet att så småningom komma ut i arbete.

Jag tycker att det är jättebra. Vi ska fortsätta att följa utvecklingen när det gäller yrkesutbildningar mycket närmare, just på grund av att intresset är så stort från medborgarna men också från anordnarna. Jag har bestämt mig för att kalla in anordnarna till en hearing. När det nu är fler som ansöker och kanske många fler som kommer att få avslag är det viktigt att höra om de ser vissa saker som behöver förbättras i de rutiner som yrkeshögskolan använder eller i det regelverk som regeringen och riksdagen fastställer och vad det i så fall kan vara för att vi ska få en så bra sammansättning och så bra utbildningar som möjligt och att många utbildningar ska kunna genomföras där vi vet att arbetskraften och kompetensen efterfrågas.

Det finns anledning att fortsätta att gå vidare på den här banan och återkomma till det. Jag tycker att det är jätteviktigt och jätteroligt att Åsa Lindestam visar en sådan framtidsoptimism och att det händer saker i Gävleborgs län. Vi behöver höra mer sådant runt om i landet, att det händer saker och att det finns chanser för fler människor att komma ut i arbete, kunna försörja sig själva och ha en vardag som alla vi andra som går till ett arbete har. Det är väldigt viktigt.

För denna omgång vill jag ändå säga att det är tre utbildningar beviljade totalt sedan 2009, och det är 2 000 platser fram till nästa år. Låt oss använda oss av de 2 000 platserna på ett bra sätt, och låt också arbetsmarknaden vara där och anställa dessa personer. Sedan får vi återkomma till ytterligare utbildningar i kommande ansökningsomgångar. Men jag håller med Åsa Lindestam om att det kan komma att behövas ytterligare utbildningar som godkänns och ytterligare människor som måste få plats,

men vi ska följa utvecklingen på arbetsmarknaden så att vi gör rätt, så att vi inte utbildar till arbetslöshet.

Prot. 2010/11:59
15 februari

Anf. 49 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag har också varit på Arbetsförmedlingen och tittat. Problemet är matchningen, att det kanske finns arbeten som är lediga men inte utbildade människor till just de arbetena. Det är där man har lagt örat till marken, som jag beskriver det, och lyssnat av: Hur gör vi? När vi har gjort det, till exempel med svetsutbildningen, har vi också lyckats få dem i arbete. De som går en sådan utbildning har fått arbete. Den är ju också stoppad. Visst är det väl viktigt att lyssna av branschen så att vi inte utbildar till arbetslöshet – det vore ett förfärligt slöseri, och det ska vi absolut inte göra.

Jag välkomnar en hearing. Jag välkomnar också ministern till ett besök hos oss. Det kunde vara värt ett besök, för det är en glädje för dem som går en utbildning och också en glädje för dem som får ett arbete så småningom och kan behålla det. I stället för att vara i arbetslöshet kan man göra någonting vettigt av sitt liv. De 20 personer som jag träffade i går var djupt förtvivlade. De får inte göra någonting och har inte tillfredsställelsen av ett arbete, som våra liv är så förknippade med. För dem var det en stor sorg. Flera av dem hade alltså sin bakgrund inom industrin, och de skulle ha kunnat göra ett gott jobb om de fått den här utbildningen. Snart står våra vindkraftverk på plats, och hur ska vi klara det då? Hur ska vi göra när det går sönder? Ja, det hastar.

Välkommen till oss och att se både glädje och sorg, för så är det! Jag hoppas att ministern tar till sig det här och lyssnar av vad vi behöver även i Gävleborg.

Anf. 50 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag lyssnar och tar med mig Åsa Lindestams kloka tankar och ord. Jag tackar framför allt för inbjudan – jag kommer väldigt gärna på besök, så jag ska se till att planera för det.

Det är självklart att vi inte får missa människor som är intresserade, som uppfyller kvalifikationerna för att gå en yrkesutbildning och som är efterfrågade på arbetsmarknaden. Det är ett politiskt uppdrag att se till att matcha detta: intresse, kvalitet på utbildningen och efterfrågan på arbetsmarknaden.

Jag vet inte om Åsa Lindestam läste DN i dag, men jag är också bekymrad över att det är få utrikes födda personer som går yrkesutbildningar när vi vet att arbetslösheten är väldigt hög framför allt inom denna grupp. Det är därför som vi har vidtagit åtgärder där vi menar att det borde gå att kombinera en yrkesutbildning med yrkessvenska. Människor som kanske har läst sfi några månader eller ett år och ännu inte behärskar svenska fullt ut måste få chansen att gå en yrkesutbildning och där kombinera utbildningen med att lära sig den facksvenska som kan behövas för att vägen in till arbetsmarknaden också där ska underlättas.

Jag ser en stor potential att fylla på med yrkesutbildning de kommande åren för att utnyttja den högkonjunktur som vi befinner oss i, då en del människor på den omstrukturerade arbetsmarknaden behöver gå från en bransch till en annan. Utgångspunkten är att det ska finnas ut-

*Svar på
interpellationer*

bildningar för alla dem som uppfyller kvalifikationerna och som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Jag kommer gärna och studerar vidare hur dessa yrkesutbildningar fungerar i Åsa Lindestams län. Jag tackar så mycket för debatten. Hör gärna av dig vidare kring frågorna!

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2010/11:181 om nivån på bostadsbyggandet

Anf. 51 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att få fart på bostadsbyggandet i Stockholmsregionen.

Interpellanten anser att jag inte har tagit ansvar för bostadsbyggandet i Stockholm. Jag vill betona att jag känner ett stort engagemang och ansvar för hela landets bostadsbyggande och är i allra högsta grad medveten om att effekterna av det låga bostadsbyggandet har blivit särskilt påtagliga i storstadsregionerna. Inte minst ungdomar har de senaste decennierna fått betala ett högt pris för det låga bostadsbyggandet. Det är viktigt att ha i åtanke att bostadsförsörjningen ytterst är ett kommunalt ansvar. Samtidigt måste kommuner och staten hjälpas åt för att skapa långsiktigt goda spelregler för ett ökat bostadsbyggande.

De senaste siffrorna över bostadsbyggandet pekar uppåt igen efter nedgången i samband med finanskrisen. Enligt de prognoser över bostadsbyggandet som Boverket presenterade i höstas kommer byggnation av 28 000 bostäder att påbörjas under 2011. Den nivån är långt ifrån tillräcklig, men det är ett steg i rätt riktning.

Jag värnar om hyresrätten och vill stärka dess ställning på bostadsmarknaden. Långsiktigt är goda statsfinanser som ger låga räntor tillsammans med stabila spelregler avgörande för viljan att investera i bostäder. De nya villkoren på hyresmarknaden som trädde i kraft vid årsskiftet är en viktig del i detta. En annan förutsättning för hyresrätten är att det råder balanserade villkor för upplåtelseformerna. Hyresbostadsbyggandet i Stockholms län har ökat sedan 2007 och ligger nu på samma nivå som under mitten av decenniet. Oron för att regeringens strategi med att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för bostadsbyggandet, genom att bland annat ta bort produktionsstöden, skulle minska bostadsbyggandet har således visat sig vara obefogad.

Inte sällan anges långa planprocesser som en bidragande orsak till det låga bostadsbyggandet. En ny plan- och bygglag träder i kraft den 2 maj 2011. Genom den nya lagen läggs grunden bland annat för en effektivare planprocess och därmed även förbättrade förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Eftersom det är kommunerna som beslutar om både översikts- och detaljplaner kommer kommunernas förmåga att ta till vara de förenklingar som den nya PBL ger förutsättningar för att ha en avgörande betydelse för om de framtida plan- och byggprocesserna verkligen kommer att förenklas och effektiviseras och på så sätt underlätta bostadsbyggandet.

Även byggreglerna har stor inverkan på bostadsbyggandet. Jag är nöjd över att byggreglerna för student- och ungdomsbostäder har för-
enklats från årsskiftet. Ytterligare förändringar i Boverkets byggregler
kommer under året dels som en följd av den nya plan- och bygglagen,
dels med anledning av EU-rätten. Förändringarna berör bland annat
brandskydd, energihushållning samt regler för ändring av byggnad.

Det är viktigt att ha i åtanke att de byggnationer av bostäder som på-
börjas nu inte kommer att stå färdiga förrän om ett par år och därför ger
en reell effekt på bostadsmarknaden först då. I avvaktan på att bostads-
byggandet kommer upp till nya långsiktigt hållbara nivåer måste det
befintliga bostadsbeståndet utnyttjas fullt ut. Avdraget vid uthyrning av
privatbostad har därför höjts ytterligare, och från i år uppgår det till
18 000 kronor per år.

Sammanfattningsvis vill jag föra en långsiktigt ansvarstagande bo-
stadspolitik och inte en sådan kortsiktig och ansvarslös strategi som en
återgång till det subventionerade bostadsbyggandet skulle innebära.

Anf. 52 MARYAM YAZDANFAR (S):

Herr talman! Jag vill börja med att fråga statsrådet Attefall vem vi ska
lyssna på. Interpellationssvaret har fått ökad dignitet mot bakgrund av
statsminister Fredrik Reinfeldts uttalande i Dagens Nyheter i helgen.
Statsministern leder regeringens arbete och säger en viss sak. Bostadsmi-
nister Stefan Attefall är ansvarig för bostadsfrågorna och säger en annan
sak.

För att kanske dra med tittarna i kontexten: Fredrik Reinfeldt sade i
helgen att hyreslägenheter i Stockholms innerstad inte fungerar utan är
en hopplös idé. I undertexten ger han därmed också besked om att han i
stort sett har gett upp tanken på ett bostadsbyggande som faktiskt mots-
varar människors behov i den här regionen.

Statsrådet Attefall försöker i alla fall vara lite mer sympatisk i formu-
leringarna. Statsrådet känner ett ansvar. Det tycker vi om. Statsrådet är
medveten om problemet. Det skulle vara ganska skrämmande om stats-
rådet inte var det.

Men statsrådet säger också att det är ett kommunalt ansvar. Det är all-
tid skönt att ha den kommunala nivån att lämpa över ett ansvar på. Jag
måste poängtera att de flesta kommuner i regionen faktiskt styrs av an-
tingen allianspartner eller också partikamrater till Stefan Attefall, så
telefonledningarna borde kunna gå varmare än att man bara skriver i ett
interpellationssvar att det är ett kommunalt ansvar.

Med all respekt för bostadsministern blir det en ganska farsartad situ-
ation. Signalen från regeringen blir både otydlig och väldigt oroande för
oss som bor i den här regionen, för alla de människor som inte har nå-
gonstans att bo och inte kan bygga långsiktigt på sitt liv utifrån sina bo-
stadsbehov.

Problemet är att det byggs för litet. Det byggs i dag 8 000 bostäder
per år i Stockholmsregionen. Det skulle behövas 13 000 bostäder per år.
Nästan alla kommuner i regionen behöver flera hyresrätter. Hälften av
kommunerna behöver både bostadsrätter och hyresrätter för att täcka upp
behoven.

Jag är ledsen, men jag har nu frågat statsrådet Attefall flera gånger,
ända sedan jag blev ordförande i civilutskottet, och statsrådet bara forts-

ätter på den invanda vägen. Det är inte speciellt konkreta åtgärdsplaner. De är inte heller i närtid. Det handlar väldigt mycket om att känna, att värna och att vilja. Det är jättebra, men det måste också bli resultat.

Statsrådet pratar gärna om de samhällsekonomiska förutsättningarna, som låga räntor. Senast i dag hörde vi att Riksbanken höjer reporäntan. Vad kommer det att betyda för invånarna i regionen, både de som sitter med stora bostadslån och de som vill in på bostadsmarknaden?

Statsrådet talar också om det gamla klassiska, borgerliga förslaget att hyra ut sin lägenhet. Jag undrar fortfarande hur statsrådet tror att det ska lösa några långsiktiga, stora problem för alla de unga som måste in på bostadsmarknaden i regionen.

Det är fortsatt samma svar och inga konkreta förslag. Jag blir bara mer och mer orolig.

Anf. 53 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Maryam Yazdanfar och många andra frågar i dag om Moderaterna är negativa till hyresrätter i Stockholms innerstad. Då vill jag bara säga att vi absolut inte är det.

Statsministerns uttalande, som Maryam Yazdanfar hänvisar till, var inte avsett som ett ifrågasättande av hyresrätten som boendeform i Stockholms innerstad utan som en beskrivning av de problem som finns på bostadsmarknaden i dag. Det är problem som bland annat återspeglas i långa bostadsköer, liten omflyttning och ett lågt bostadsbyggande under en lång följd av år.

Under de senaste 20 åren har det i Sverige producerats ungefär hälften så många bostäder per capita som i våra nordiska grannländer. Det blir särskilt tydligt i storstadsområdena.

Man kan fråga sig vad det beror på. I någon mån är det naturligtvis ett misslyckande för marknaden, som har tagit väldigt stor plats i Maryam Yazdanfars interpellation. Den oförmågan har funnits, eftersom en efterfrågan av bostäder trots allt har funnits. Men det finns också andra förklaringar.

Den övergripande orsaken till att det har byggts så lite i Sverige har varit en långvarig oförmåga att lösa bostadsmarknadens problem. Detta lyckades inte Socialdemokraterna göra under sina senaste tolv år vid makten. Ett uppenbart problem tidigare var att ändrade subventioner skapade ryckighet i bostadsbyggandet. Ett annat problem var att bruksvärdessystemet hade utvecklats till något som inte var tänkt från början. Det blev ett redskap som inte i tillräcklig omfattning tog hänsyn till läge, standard och andra relevanta faktorer.

Det var till och med så synbart för hyresbostadsmarknadens parter att det slutligen ledde till trepartsöverenskommelsen mellan Hyresgästföreningen, Sabo och Fastighetsägarna, som också har lett till ny lagstiftning under en borgerlig alliansregering.

Jag vill vara tydlig med att Moderaterna anser att hyresrätten är en viktig boendeform som passar många människors behov och önskemål. En fungerande och rörlig bostadsmarknad kräver att det finns ett tillräckligt antal hyresrätter. För oss är det viktigt med valmöjligheter, vilket i sin tur kräver en blandning av olika boendeformer, inte minst för att människor ska kunna få en bostad som passar deras behov i livets olika skeden.

Även vår arbetslinje kräver en fungerande bostadsmarknad, så att människor kan flytta till jobb eller studier. Samtidigt är det viktigt att slå fast att vi inte anser att det är politiker som ska bestämma hur människor ska bo eller vilka boendeformer som är att föredra framför andra. Det gör människor bäst själva.

Jag kan återkomma till de nya spelreglerna för kommunala bostadsaktiebolagen men också de nya reglerna för hyressättningen. På det sättet har det skapats förutsättningar för en bättre fungerande hyresbostadsmarknad, vilket långsiktigt stärker hyresrättens ställning som boendeform. Det insåg hyresbostadsmarknadens parter, men man undrar om Socialdemokraterna vill inse det. Man var i alla fall för lagstiftningen.

Hyresgästerna har samtidigt fått en skyddsregel som ska motverka kraftiga hyreshöjningar.

Att det har blivit lättare att bygga bostäder, i vart fall efter den 2 maj i år, har bostadsministern redogjort för alldeles nyss.

Vi har en stark ambition från Moderaternas sida att vara ett parti som visar lokalt ledarskap i syfte att skapa goda möjligheter för ett långsiktigt hållbart bostads- och samhällsbyggande.

Anf. 54 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag får börja med att tacka Maryam Yazdanfar för att hon säger att jag gör sympatiska uttalanden och visar empati. Det är inte dåligt att ha den sidan.

Jag kan kontra med att säga att jag tycker att Maryam Yazdanfar beskriver mycket av de problem som många lider av, i och med att vi har en bostadsmarknad som präglas av bostadsbrist.

Jag kan till och med citera ur den rapport från Socialdemokraternas kriskommission som har presenterats i dag, där de gör en mycket korrekt analys när de skriver: ”Bostadsbyggandet och investeringarna i infrastruktur har legat på för låga nivåer i flera decennier.”

Det är det som är problemet. Vi har sedan 90-talet byggt hälften av det våra nordiska grannländer har byggt. Vi har jämfört med andra OECD-länder investerat i bostadssektorn betydligt mindre. Det gäller jämfört med både nordiska grannländer, europeiska genomsnitt och OECD-genomsnittet. Det har pågått under lång tid.

Vi kan se på utvecklingen jämfört med exempelvis våra nordiska grannländer. Vi har byggt mycket mindre än de per invånare. Men det har inte alls påverkats av om vi har haft subventioner eller inte. Våra nordiska grannländer har inte använt sig av det. Under socialdemokratisk regeringstid har man använt sig av subventioner, men vi kan inte se att det har påverkat byggandet. Troligtvis har det snarare bidragit till att konservera byggindustrin och inte skapa den förnyelse och produktivitetssökning som man annars skulle ha fått.

Socialdemokrater och Maryam Yazdanfar brukar i retoriken klaga på att vi gör alldeles för lite.

Jag vill påstå att det under förra mandatperioden gjordes en reformering av hyreslagstiftningen. Vi reformerade allmännyttans roll. Vi avskaffade den statliga fastighetsskatten. Vi införde i stället en låg kommunal fastighetsavgift. Vi har infört ägarlägenheter i nyproduktion. Vi har infört statliga garantier under byggtiden. Vi har reformerat PBL – den nya PBL träder i kraft den 2 maj. Vi har också påbörjat ett regelförenk-

lingsarbete som redan har gett vissa resultat. Och det ska göras mycket mer.

Jämför det med den socialdemokratiska regeringsperioden 2002–2006, då det inte skedde några reformer av betydelse på bostadsmarknadens område. Det är inget bra record att visa upp om man är socialdemokratisk bostadspolitiker.

I stället ser vi en hög ambitionsnivå från vår regerings sida. Men det ska bygga på att vi lägger sten till sten till sten i bygget av långsiktiga, tydliga spelregler som skapar goda förutsättningar för investerare och de som ska bygga hyresrätter, bostadsrätter, egnahem och ägarlägenheter.

Sedan vill jag bara kommentera statsministerns uttalande. Vad han gjorde i Dagens Nyheter var att beskriva ett problem som de facto finns, det vill säga att vi har problem med hyresrätten i framför allt Stockholms innerstad. Det är uppenbart. Det ser alla. Men notera också vad regeringen sade i regeringsförklaringen, vad statsministern själv läste upp här i kammaren. Det var att vi ska stärka hyresrättens ställning. Det ska vi jobba med under mandatperioden. Vi kommer att dra i gång ett utredningsarbete kring hur vi ska göra detta, där vi bland annat lyssnar in och analyserar de olika förslag som kommit från parterna på bostadsmarknaden.

Jag vill också betona att ambitionen är hög i Stockholmsregionen. Allianspartierna talar här om att vi ska försöka klara av att bygga 50 000 nya lägenheter i Storstockholmsområdet, varav minst 15 000 i Stockholms stad. Jag kommer att följa utvecklingen mycket noggrant, vad som händer i Stockholmsregionen, eftersom det är en nyckelregion.

Vi vet också att demografin gör att problemen växer framför oss. Vi vet att det kommer ut ytterligare tiotusentals ungdomar i just den ålder då man efterfrågar en bostad. Vi har alltså en stor utmaning framför oss. Men låt oss se till att vi bygger långsiktiga och tydliga spelregler och inte hattar på – det har politiken alltför mycket präglats av tidigare.

Anf. 55 MARYAM YAZDANFAR (S):

Herr talman! Det är trevligt att statsrådet Attefall har läst kriskommissionsrapporten. Jag tycker att den är väldigt bra. Det är kanske ett tips till statsrådets eget parti att göra en sådan genomlysning av politiken och se vad man kan förändra. Jag menar att kriskommissionen har rätt. Det sade jag redan i budgetdebatten, som vi hade före jul i den här kammaren. Ja, kriskommissionen har rätt. Jag är inte stolt över socialdemokratisk bostadspolitik i alla tider, i alla lägen. Nej, det är jag inte. Där kan vi vara helt överens.

Skillnaden mellan mig och statsrådet Attefall är att jag, om jag var bostadsminister, skulle lägga mycket mer tid på att se till att det byggs någonting i det här landet och att det byggs någonting i de regioner där människor vill bo och där efterfrågan är hög. Det skulle jag göra i stället för att lägga ned tid på att analysera vad socialdemokratiska regeringar har gjort förr, vad andra parter har gjort och vad kommunalpolitiker gör. Det är inte det som kommer att göra att vi får i gång byggandet i det här landet.

Statsrådet Attefall tog upp alla de åtgärder som han menar att den borgerliga regeringen genomfört under förra mandatperioden. Under förra mandatperioden var också nybyggnationen i det här landet rekord-

låg. Jag menar att det finns en massa saker att göra. Bland annat handlar det om subventioner.

Men det som är så lustigt är att när jag använder ordet subventioner blir det som ett rött skynke för den borgerliga alliansregeringen. Man vägrar lyssna på någonting annat som oppositionen har att säga. Vi säger att vi behöver se över markanvändningen, som den offentliga sektorn sysslar med. Vi behöver se över PBL igen. Vi behöver se över konkurrenslagstiftningen. Hur fungerar byggmarknaden över huvud taget? Vi behöver vidta en hel kader av åtgärder för att få i gång byggnationen. Vi behöver också ekonomiska muskler.

Anti Avsan har, tror jag, läst in sig på något slags socialdemokratisk bostadspamflett och står här och vurmar för hyresrätten. Moderaterna måste ha haft en bostadspolitisk kurs med inriktning på hyresrättsvurmande. Men marknaden kan ju inte sköta allt. Det har marknaden bevisat under hela 90-talet och under 2000-talet. Marknaden kan inte sköta hela bostadspolitiken själv, för då hade det funnits en jämvikt mellan den efterfrågan som människor har på bostäder och det som marknaden kan producera. Men så är det inte i dag.

Att då säga att politiken inte ska lägga sig i är ett hån mot alla de människor som står där ute i dag och behöver någonstans att bo.

Statsministern beskrev ett problem, som jag tror att alla stockholmare är medvetna om, på ett så flyktigt sätt att det inte bara är jag som har tolkat det som att statsministern har gett upp hoppet om en väl fungerande bostadsmarknad i Stockholmsregionen. Sabos vd har skrivit en artikel på Newsmill i dag. Barbro Engman från Hyresgästföreningen har skrivit. Det är en rad samhällsplanerare. Det sjuder av liv i Bostadssverige. Det finns frågetecken. Vad menar statsministern med det här? Det är djupt oansvarigt. Och detta borde Attefall och Anti Avsan, som bostadspolitiker från Alliansens sida, verkligen ta ett ansvar för.

Anf. 56 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Ja, det blandas och ges här. Å ena sidan ifrågasätter man vad vi tycker om hyresrätter och bostadspolitiken över huvud taget. Å andra sidan säger man att man tycker att det låter som att vi har gått någon kurs som gäller hyresrätten.

Svaret är politikutveckling, och det kanske alla partier förr eller senare blir på det klara med att man måste ägna sig åt.

Man hör ofta att socialdemokratiska politiker säger att vi ska bygga. Jag vill påstå att det inte finns några politiker som bygger några bostäder förutom de som är byggjobbare eller möjligen de som har byggt sin egen bostad. Vi bygger inte bostäder. Däremot skapar vi förutsättningar för att andra som har det här som yrke ska kunna bygga bostäder, och det innebär definitivt att politiker lägger sig i. Vi skapar regelverket.

Då kan jag påminna om att den tidigare socialdemokratiska regeringen faktiskt inte förlängde de riktade subventionerna. Det underlät man att göra hösten 2006. Man hade också en egen plan för hur räntebidragssystemet skulle avvecklas. Det tycker jag var tydliga tecken på att man inte trodde på det här längre. Och det borde man ha sett under alla dessa år, när vi vet att det inte producerades bostäder på samma nivå som i vår omvärld.

Men återigen faller man ned i gamla hjulspår. Det ser vi på andra områden också. Det Maryam Yazdanfar säger här och nu, och som hon också sade under den bostadspolitiska debatten i anslutning till budgetpropositionen, är att man ska bota den sjuke med samma medicin som har framkallat sjukdomen. Har ni inte vaskat fram någonting bättre under den här tiden? Det talades om en eftervalsanalys. Den måste ju ha lett till någonting, eftersom bostadspolitiken nu är ett så oerhört viktigt område.

Vi anser att det är viktigt, och det tycker jag att jag redogjorde för i mitt första inlägg.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

13 § (forts.) Svar på interpellation 2010/11:181 om nivån på bostadsbyggandet

Anf. 57 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! När vi diskuterade de här frågorna innan avbrottet sade Maryam Yazdanfar att det var bra att Socialdemokraterna hade haft en kriskommission som förändrar politiken. Problemet är bara att politiken inte verkar förändras – tvärtom. Det verkar som om man är färdig att gå tillbaka till mer av den subventionspolitik som Socialdemokraterna har stått för tidigare. Det är så det står i kriskommissionens rapport, och det var också det som motionen vi behandlade före jul i budgetarbetet handlade om: att helt enkelt återinföra subventioner.

Man ska komma ihåg att bostadsbyggandet nu ökar i rask takt. Vi ser ut att komma till ett bostadsbyggande på uppemot 30 000 lägenheter under det här året. Det är en oerhört stark utveckling just nu, och det gäller för oss att se till att den kurvan fortsätter uppåt och ligger kvar på en hög nivå under lång tid.

Vad skulle då en subventionspolitik innebära där man återinför de bostadssubventioner som Socialdemokraterna föreslog tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i budgetmotionen och som tydligen också kriskommissionen föreslår ska vara Socialdemokraternas politik i framtiden? Om man tar de budgetmedel som man avsatte i sitt arbete – 500 miljoner kronor – skulle det, om man någorlunda följer de regler som fanns tidigare, innebära att ungefär 4 000 hyresrätter kunde få subventioner.

Men nu säger prognosen att vi ska bygga 7 000–8 000 hyresrätter. Låt oss säga att Socialdemokraterna får sin vilja igenom och säger att nu ska

vi ge en subvention till hyresrätter om 500 miljoner kronor. Då måste man gå till EU för att få detta statsstöd godkänt. Tror ni att någon hyresrätt börjar byggas då, när allting stannar av i avvaktan på att få veta hur subventionen kommer att se ut? Sedan börjar anpassningen till nya subventioner.

Effekten blir alltså ett avstannat bostadsbyggande och att vi får en byggbransch som återigen följer och noggrant ser efter var det kommer att finnas subventioner, hur regelverket kommer att se ut och vilken typ av lägenheter som kommer att premieras med subventioner. Effekten blir alltså en sämre bostadsutveckling.

Låt oss slippa den politiken, och låt oss hellre jobba med långsiktiga, tydliga spelregler. Jag tycker att Maryam Yazdanfar var inne på någonting mycket intressant när hon sade: Låt oss nu titta på vad man göra ytterligare enligt plan- och bygglagen. Vad kan man göra ytterligare med olika regler som förhindrar, försvårar och fördyrar byggandet?

Här skulle jag gärna vilja utmana Maryam Yazdanfar och säga: Kom med konkreta förslag! Här är vi lyhörda; här vill vi verkligen diskutera.

Det är precis de frågorna jag själv ställer mig. Hur kan vi hitta regelverk som gör att vi förkortar planprocesser, skapar ett mer effektivt system, förbilligar och underlättar nybyggande och också skapar regler som skapar bättre förutsättningar för bostadsbyggande i alla former?

Jag skulle gärna inleda ett samarbete om detta med alla som har konstruktiva och goda idéer. Jag vill gärna utmana Socialdemokraterna: Kan vi kring detta hitta gemensamma lösningar är jag självklart med, men jag är inte med om det handlar om att lyda kriskommissionen för Socialdemokraterna och återinföra de skadliga bostadssubventionerna.

Anf. 58 MARYAM YAZDANFAR (S):

Fru talman! Jag vill börja med att klargöra frågan om det här med subventioner. Statsrådet Attefall var i Alby i veckan, på besök ute i den så kallade verkligheten. Där berättade statsrådet Attefall att det inte fanns några som helst pengar till att utveckla bostadspolitik. Det fanns inga pengar till att renovera det gamla bostadsbeståndet, och det fanns inga pengar till att bygga nytt.

Stefan Attefall sitter i en regering där man inte kan byta ut de otäta fönstren mot moderna fönster för att göra miljöeffektiviseringar. Däremot subventionerar man gärna putsning av samma fönster. Det blir ganska ologiskt. Varför är vissa subventioner bra? Putsa fönster är bra. Bygga lägenheter till unga som inte har råd att bo är dåligt. Det finns till och med medlemmar i samma regering som Stefan Attefall tillhör som tycker att det är okej att subventionera att någon går ut med hunden. Men att studenter som vill plugga på annan ort ska kunna ha en lägenhet, det är liksom utanför de ramar som samhället ska ha ansvar för. Det klingar väldigt falskt.

Låt hellre hela marknaden sköta sig själv utan att gå in och pilla, för det blir inte speciellt trovärdigt när man annars säger att just bostadsmarknaden och nybyggnation eller renovering inte ska subventioneras.

Jag blev faktiskt inte speciellt mycket klokare av den här debatten. Frågan är om allmänheten blir det. Jag ser i Expressen att statsminister Fredrik Reinfeldt numera är i bråk med Dagens Nyheter om vad regeringen egentligen tycker om hyresrätter. Han känner sig missförstådd.

Jag får hoppas att det ändå är Stefan Attefalls behjärtansvärda ord som gäller. Vad politiken är vet vi fortfarande inte, för där har det inte skett några klargöranden.

Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Maryam Yazdanfar kan vara övertygad om att regeringens politik är att vi ska skapa goda och bra förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Vi har också en ambition att på olika sätt försöka stärka hyresrättens ställning. Den politiken har du både statsministerns och mitt ord på.

Jag noterar också att Maryam inte ville diskutera hur tokigt det blir med en sådan subventionspolitik som Socialdemokraternas kriskommission föreslår och som budgetmotionen före jul innebar.

Maryam lyfter fram ett ROT-avdrag. Men titta då på den rödgröna överenskommelsen om ett ROT-avdrag för flerbostadshus! Man kan säkert diskutera det lämpliga i att låta ett bostadsbolag få avdragsrätt två gånger om, för de har faktiskt avdragsrätt för sina utlagda reparationskostnader i resultaträkningen. Skulle man då gå på detta förslag, maximalt 50 000 kronor per lägenhet, skulle det för en normal lägenhet innebära en subvention på kanske 769 kronor för en trea på 65 kvadratmeter. En ordentlig upprustning, som Sabo räknar med, kostar 12 000 kronor per kvadratmeter. En begränsad upprustning, vilket kanske är mest realistiskt, ligger på kanske 6 000 kronor. Vad spelar då 769 kronor för roll i sammanhanget?

Det är det som är problemet med subventionerna. De låter vackra i retoriken, men de fungerar inte i praktiken. De skapar bara oreda på bostadsmarknaden. Det gäller i stället att hitta de effektiva, långsiktiga metoderna för att uppnå effekt.

De här subventionsförslagen är mer ett uttryck för socialdemokratisk välvilja än för seriös och sansad politik. Låt oss i stället diskutera regelfrågor och plan- och bygglagsfrågor! Här är jag lyhörd och vill gärna ha ett samtal och goda idéer. Jag välkomnar dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2010/11:185 om service i hela landet

Anf. 60 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att upprätthålla grundläggande service för landsbygdskommuner och om jag avser att komma med något förslag till riksdagen under 2011 i enlighet med de förslag som utredningen Utveckling av lokal service i samverkan har lämnat i sitt slutbetänkande.

Jag vill inleda med att konstatera att det bara är två månader sedan Lena Olsson interPELLERADE i samma fråga, och det är naturligtvis inte så mycket som hinner hända på den korta tiden, särskilt när det också varit jul- och nyårshelger.

Som Lena Olsson själv framhåller i sin interpellation så kan myndigheterna genom att samverka säkerställa sin närvaro även på mindre orter.

Därför samarbetar också de stora myndigheterna i gemensamma servicekontor i hela landet, inte bara i storstäderna. Genom att samverka kan myndigheterna upprätthålla service på orter där var och en av myndigheterna inte kan ha en egen närvaro. Genom servicekontoren får också medborgarna tillgång till hela myndighetens service och tjänster även på kontor som tidigare hade ett mer begränsat utbud.

Lena Olsson frågar om jag avser att lämna några förslag till riksdagen. Inriktningen på regeringens fortsatta arbete har redan redovisats för riksdagen i den förvaltningspolitiska propositionen *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* som lämnades våren 2010. Utgångspunkten för myndigheternas arbete ska vara en likvärdig tillgång till service för alla. Den samverkan som några myndigheter har inlett bör utvidgas och fördjupas. Utvecklingen av myndigheternas service bör enligt regeringen följas upp på ett samlat sätt så att regeringen kan göra en helhetsbedömning och vid behov ställa tydligare krav på myndigheterna.

Detta är en målsättning och inriktning. Men redan i dag genomförs det som sägs i propositionen i praktiken inom ramen för den ordinarie myndighetsstyrningen, där service och tillgänglighet är en del. Myndigheterna återrapporterar till regeringen hur de samverkar med andra, och vid behov kan regeringen ställa tydligare krav på de enskilda myndigheterna.

Det pågår ett konkret arbete i dag, både på myndigheterna och i Regeringskansliet, men det kan bli ännu bättre. Regeringen kommer inom en snar framtid att ta ställning till vilka ytterligare åtgärder som behövs.

Anf. 61 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Han säger i sitt svar att det bara är två månader sedan vi senast diskuterade denna servicefråga. Jag kan bara säga att jag är mycket väl medveten om det. Jag kan också tala om att det händer mycket i denna stund ute i verkligheten och att det har hänt mycket under den här tiden.

Med tanke på vem som ska företräda verklighetens folk kan jag ge några exempel. Försäkringskassan i Malung-Sälens kommun och i Leksands kommun slår igen för spontana besök. Det är något nytt; verkligheten går fort. Detta kommer att träda i kraft den 1 april.

Det innebär att om en pensionär som kanske inte kan det här med den nya tekniken och vill ha hjälp med att fylla i ett papper och ansöka om bostadsbidrag måste den personen sätta sig i bilen och eventuellt åka till Mora. Där kan man ta emot dessa spontana besök. Detta tycker jag är en jättestor brist, och jag skulle vilja ha en kommentar till det.

Jag är medveten om förslaget *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* som har lämnats. Detta förslag har vi i princip ingenting emot. Felet är bara att det täcker drygt 100 kommuner av 290. Det blir svårt att få detta att gå ihop när jag i svaret läser att utgångspunkten för myndigheternas arbete ska vara en likvärdig tillgång till service för alla. Man utelämnar alltså landsbygdens mindre kommuner. Jag tycker också att statsrådet gömmer sig bakom att vi har fixat servicen till större städer i länen. Alltså har man centraliserat det hela till större orter. Det är väl ändå så man måste uppfatta det?

Meningen med Lars Högdahls utredning, som vi i Vänsterpartiet stöder, är först och främst att statliga myndigheter ska samverka med kommuner. De ska också eventuellt samverka med det privata näringslivet och ideella organisationer – detta för att få till den grundläggande servicen i alla kommuner. Därför inrättar man ett servicekontor i varje kommun. Detta är sådana saker som statsrådet kan tala om för sina myndigheter, som står under regeringen, genom regleringsbrev och säga: Det är inte frågan om ifall ni vill samarbeta, utan ni *ska* samarbeta!

Jag ställer återigen frågan: Är det myndigheterna som ska styra regeringen eller är det tvärtom?

Jag ställer också återigen frågan: Är medborgarna till för myndigheterna eller är det tvärtom?

Jag bor i en kommun där det kan bli stora avstånd när man ska åka för att få sin statliga service. I den förra interpellationsdebatten experimenterade man med att säga att detta skulle vara kostsamt. Ja, men även vi som bor i landsbygdskommunerna är skattebetalare och har rättighet till en grundläggande service. Det blir kul när man läser att alla ska ha tillgång till grundläggande service och att det är regeringens mening. Men vart har det tagit vägen? Nu kom det inte något förslag på den här propositionslistan. Jag ställer återigen frågan: När kommer förslaget?

Anf. 62 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det finns i dag en tydlig trend där de statliga verken och myndigheterna anpassar sin service i allt större utsträckning till att använda webben, Internet och telefon. Bemannade kontor koncentreras i allt högre grad till tätorterna. Servicen blir sämre för de två miljoner medborgare som bor utanför tätorterna eller som av olika skäl inte kan använda den teknikunderstödda servicen.

Oavsett vad som sägs är det tyvärr ett faktum att en enhetlig servicestruktur över hela landet saknas. Den offentliga servicen utvecklas enligt olika mönster, och regeringens styrning är i sammanhanget svag. Man säger att det pågår en process där man försöker hitta samverkan över sektorsgränser och myndighetsgränser. Och visst finns det sådana exempel; så är det. Men det finns också exempel på motsatsen – på hur en systematisk avlövnings av servicen sker och där styrningen är obefintlig i sammanhanget.

Lars Högdahls utredning *Se medborgarna – för en bättre offentlig service* drar upp en helt annan vision. Där handlar det om att det i var och en av landets 290 kommuner ska finnas ett servicekontor där besökaren kan få personlig kontakt och service i såväl kommunala som statliga frågor.

Man ger en bild av att ett sådant här kontor skulle kunna syssla med att svara på enkla frågor om allt möjligt eller ge hjälp med att söka svar. Det kan ge assistans för självbetjäning och upplysningar om olika myndigheters ansvarsområden, etablera kontakt med myndighet eller en annan institution, boka möten med myndigheters tjänstemän och syssla med utlämning och tolkning av blanketter och förklaring av krav och villkor för rättigheter. Det kan ge upplysningar om ansökningsförfaranden och handlingar som ska bifogas ansökningar och syssla med inlämning av ansökningar och utlämning och tolkning av beslut. Exempel på andra ärenden är jämkning av preliminär inkomstskatt, utfärdande av ID-

kort, folkbokföringsbevis, plats i förskola och parkeringstillstånd om man hittar samverkansmöjligheter med en kommun.

Detta är en framtidsvision och en samhällsvision som bygger på ett nedifrån-och-upp-tänkande och inte tvärtom. Det är en bild av en statlig service i nära samarbete och i anknytning till medborgarna där man känner att detta är medborgarnas serviceinstanser. Det här är till för oss. Det är det som är syftet med förslaget.

Men i dag går utveckling åt motsatt håll, även om det uttalas ambitioner i olika sammanhang och sägs att det inte är så. Stuprörstänkandet är det förhärskande. Distriktsindelningen på de olika myndigheterna ser olika ut beroende på vilken myndighet det gäller. Samtidigt kan man från riksdag och regering ibland göra allmänna uttalanden om att detta är marschriktningen och inriktningen. Men trögheten i byråkratin och de olika myndigheternas inre liv och egna ambitioner gör att effektiviteten i att verkställa blir oerhört svag.

Jag känner mig inte särskilt tillfredsställd med allmänna deklARATIONER om att saker är på gång eller att det möjligen kommer att hända någonting. Det här är frågor som har debatterats och diskuterats under oerhört lång tid men med svagt resultat. Vi har också exempel där man har kommit i gång med den här typen av verksamhet på försök men där det hela har upphört efter en period därför att det inre motståndet i organisationen har varit för starkt.

Jag tycker att man ska ta Högdahls utredning på allvar och göra någonting ordentligt av detta. Vrid om tänkandet! Min fråga till ministern är: Är du beredd att verka för att vi får 290 servicekontor, minst ett i varje kommun, här i landet?

Anf. 63 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Låt mig först säga att jag delar mycket av den problembeskrivning som Peter Hultqvist och Lena Olsson gör över de utvecklingstendenser som finns, även om jag tycker att den blir lite väl nyanslös. Det finns ju också många tendenser som går åt ett annat håll.

Låt oss komma ihåg att den svenska modellen bygger på att vi ska ha självständiga myndigheter som själva bestämmer hur de vill lägga upp sitt arbete för att förverkliga de uppdrag och de uppgifter de får från regering och riksdag.

Sedan har vi ett rationaliseringstryck. Vi har nämligen sagt att vi ska använda skattebetalarnas pengar på ett effektivt sätt. Vi sätter ett tryck på myndigheterna att rationalisera och effektivisera sin verksamhet. Vi har befolkningsförändringar som gör att befolkningsunderlaget förändras i landet över tid. Vi har en teknisk utveckling som gör att nya möjligheter öppnas och att gamla lösningar inte längre fungerar. Allt detta leder till att det skapas nya val av organisationslösningar för att förverkliga de uppgifter som staten lagt på myndigheterna.

Det här sker också på kommunal och landstingskommunal nivå. En del av detta kommer fram i den regiondiskussion vi har. Vi ser hur statliga myndigheter förändrar sin struktur på regional nivå också.

Det politiska målet är självfallet att vi ska ha en ansvarsfull ekonomisk hållning och samtidigt se till att vi skapar så god service som möjligt för medborgarna. Då ska vi självfallet utnyttja den nya tekniken för att förbättra servicen. Det finns många goda exempel på att servicen har

blivit mycket mer lättillgänglig tack vare ny teknik, men det krävs naturligtvis också en god närvaro runt om i landet.

Högdahls utredning innehåller många intressanta tankar, men problemet har varit att den inte enbart har mött positiva reaktioner i remissomgången. Det skapar ett problem för beredande statsråd, departement och även för hela regeringen när det gäller att hitta en väg framåt i de här frågorna. Det är exempelvis inte helt problemfritt att blanda kommunala tjänster och statliga tjänster så att en kommunal tjänsteman skulle kunna vara tillräckligt insatt i en rad olika statliga myndighetsutövningstjänster och liknande. Det är sådant som gör att det krävs att man verkligen jobbar igenom frågorna ordentligt.

Jag kan också nämna att utredningen saknar en analys av medborgarnas och företagens behov. Det påpekas av flera remissinstanser, och utredaren själv påpekar det också. Regeringen behöver därför ett bättre underlag för att ta ställning till hur man ska gå vidare. Vi jobbar just nu med att ta fram sådana uppdrag och sådana underlag att vi kan föra frågan vidare.

Jag kan försäkra att min ambition och regeringens strävan är att vi ska skapa så goda förutsättningar som möjligt för service för alla medborgare i hela landet. Men vi måste också balansera de olika kraven mot varandra och hitta praktiska och framkomliga lösningar. Det arbetas för närvarande i Regeringskansliet på olika sätt för att föra den här frågan framåt. Jag kan i nuläget inte ge exakt besked om när det kommer nya ställningstaganden, men jag hoppas att de ska komma inom en snar framtid.

Anf. 64 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Statsrådet är väldigt pigg på att tala om att vi ska ha självständiga myndigheter. Då måste man också ta sig en funderare på vad man skriver och vad man lovar Sveriges befolkning, och framför allt landsbygdsbefolkningen. Man talar om för dem att man ska ha en likvärdig service över hela landet.

I tredje stycket i svaret står det: "Den samverkan som några myndigheter har inlett bör utvidgas och fördjupas." Vad menar statsrådet konkret med det?

Det står också något i sista stycket som jag är väldigt intresserad av. Det står: "Regeringen kommer inom en snar framtid att ta ställning till vilka ytterligare åtgärder som behövs." Är det något som ligger i pipeline?

Attefall säger också att man har höga ambitioner. Jag har hört det förr. Det är tredje gången jag interPELLerar i frågan. Jag skulle fördra att det kommer konkreta åtgärder på det här området. Det räcker inte att ha en hög svansföring och höga ambitioner när det gäller de så kallade självständiga myndigheterna. Det är statsrådets sätt att se det. Han kanske inte vill ta dem i öronen.

Jag fick ett pressmeddelande från det finska finansministeriet och Tapani Tölli. Man har också där uppmärksammat att man måste göra någonting åt den statliga servicen. Det står att alla statliga tjänster har försvunnit helt på många orter. Det är invånarna, medborgarna som är med och betalar till detta, som är tvungna att söka dem på orimligt långa avstånd. Vidare säger man att det inte enbart räcker med möjligheten att kommunicera via telefon eller Internet.

Nej, och vi har inte ens täckning över hela landet. Det blir ju svårt.

Det finns också sådana tjänster som förutsätter personliga besök hos myndigheter. Det var det nya som jag tog upp eftersom det inte har hänt så väldigt mycket de två senaste månaderna, men det har det bevisligen gjort.

Han kräver att allt fler statliga myndigheter tillhandahåller service även vid samverkanskontor. Här har vi ett grannland som är mer på hugget än vi själva.

Under de senaste åren har Landsbygdskommittén kommit med förslag till åtgärder. Sedan har Lars Högdahls utredning kommit. I somras när inlandskommunerna träffades i Östersund lovade en statssekreterare att det var alldeles i slutskedet, och så var det bevisligen inte. På landsbygdsriksdagen lovades det ganska vitt och brett att det skulle komma förslag på åtgärder för en bättre service på landsbygden.

Jag vill fråga Attefall var han har sina alliansbröder. Finns det någon som sätter ned klacken och säger att det här går vi inte med på? Är det det stora partiet? Vart har Centerpartiet tagit vägen i den här frågan? De har fått sitt landsbygdsdepartement och en landsbygdsminister, men vi har inte sett något konkret av detta på landsbygden.

Anf. 65 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det är just det som Attefall beskriver som är problemet. Jag tror att regeringen har en svag position när det gäller att åstadkomma detta. Det pratas om självständiga myndigheter som vill organisera sig själva, rationaliseringstryck, teknisk utveckling och gamla lösningar. Sedan drar man fram hela bilden av varför detta ska vara så svårt och varför det inte går. Därmed bekräftar Attefall sin egen tafatthet i frågan.

Sedan kommer man till själva cloun: Det är ej enbart positiva om-dömen i remissomgången. Var är den politiska viljan? Var finns den? Var står Attefall egentligen här? Är Attefall ett rö för vinden när det gäller remissinstansernas eventuella åsikter? Finns det någon egen linje som går ut på att vi ska göra detta?

En bedömning finns med i analysdelen på s. 75–91 där man har analyserat medborgarperspektivet och utgått ifrån människornas behov. Jag förstod att Attefall menade att det är något som saknas i den här utredningen, men det är ändå berört här. Där står det att trots politiska signaler under lång tid bedrivs kommunal och statlig service bara undantagsvis i lokal samverkan. För att tillgång till offentlig service ska skapas enligt de politiska målen och i ett medborgarperspektiv krävs en strategi för service i samverkan med styrning som verkar ovanför de enskilda myndigheterna och sektorsintressena.

Det som krävs är ett politiskt initiativ och någon sorts inriktning i sammanhanget som ställer sig över de hinder som Attefall redovisar. Min fråga är igen: Är du beredd att verka för ett kontor i varje kommun, det vill säga 290 kontor, och för att vi har en statlig service som är representerad i vardagen hos människor?

Anf. 66 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! För att klara ut det jag sade om att även utredaren själv sagt att det saknades heltäckande analyser vill jag nämna att utredaren på s. 79 i betänkandet skriver: Jag kan konstatera att bristen på utförliga

Prot. 2010/11:59
15 februari

behovsanalyser är ett problem för både beslutsfattare och forskare. Det är givetvis ett problem också i vår utredning.

Bland annat detta är en del av det arbete vi bedriver för att försöka få ett bättre underlag.

Självständiga myndigheter har vi, och det är något som vi i många sammanhang har hyllat. Om vi säger att vi ska överge den modellen och fullt ut styra från Regeringskansliet innebär det stora konsekvensändringar. En annan strategi, som vi just nu jobbar med, är därför att försöka hitta vägar framåt för att kunna öka samverkan och få mer närvaro.

Jag tror att man måste vara realistisk när det gäller detta. Jag försökte problematisera frågan utifrån det förändringstryck som finns i form av teknisk utveckling, befolkningsförändringar och de rationaliseringar som vi i många andra sammanhang månar om för att få en effektiv användning av skattepengarna.

Dessutom måste vi peka på vad som händer på området. Inte minst arbetar Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten tillsammans för att etablera ett nät av gemensamma kontor. Vid årsskiftet 2010/11 var 112 av planerade 124 servicekontor öppnade med antingen Försäkringskassan eller Skatteverket som huvudman. Där finns då ett tjänsteutbud.

Det innebär att det har skapats möjligheter att finnas kvar på orter där underlaget annars inte hade varit tillräckligt för något kontor alls – och med generösare öppettider. Vi har fått servicekontor som har öppet mellan 10 och 16 fem dagar i veckan; annars skulle öppettiderna ha varit mycket kortare. Dessutom är det en mycket effektivare användning av myndigheternas anslag.

Det finns en rad orter som har fått bättre service. Som exempel kan jag nämna Ronneby och Strömsund. Vi har även orter där olika myndigheter tidigare inte haft någon service men som nu genom servicekontoren har fått det. Det gäller till exempel Gislaved, Angered, Hisingen, Västra Frölunda, Nässjö, Stenungsund, Kista, Botkyrka, Sundbyberg, Älmhult och Boden. Det finns alltså en rad positiva exempel på att samverkan inneburit att man antingen fått ökad service eller kunnat ha kvar en fysisk närvaro trots att underlaget egentligen inte riktigt räckt till för det.

Dessa saker sker samtidigt; det arbetet pågår. Jag håller med om att det är ett problem att hitta en väg framåt när det gäller att klara av de hänsyn som olika myndigheter har att ta. Sedan finns även många juridiska aspekter – sekretesslagstiftning, samordning av myndigheters olika rutiner och annat. Det finns således en rad problem. Problemet med Högdahls utredning var att han inte lyckades lösa alla dessa frågor på ett tillfredsställande sätt, så att vi hade fått ett beslutsunderlag som håller hela vägen. Därför måste vi jobba vidare med materialet.

Det pågår ett arbete i Regeringskansliet för att försöka ta steg framåt. Min ambition är att medborgarna ska få bättre service och att staten är närvarande på så många platser som möjligt. Notera min formulering. Jag kan nämligen inte säkert säga att vi kommer att finnas närvarande i varenda kommun i landet, men ambitionen är att vara närvarande på fler ställen än i dag, att göra det i samverkan och på ett effektivt sätt samt att klara ut de olika aspekter som finns och som, många gånger legitimt, lyfts fram av myndigheterna.

Vi återkommer säkert i frågan. Jag är övertygad om att ni inte kommer att ge upp. Jag kommer inte att ge upp när det gäller att försöka

förbättra den statliga servicen, även om jag känner viss ödmjukhet inför de problem som finns i frågan.

Anf. 67 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Stefan Attefall talar sig varm för att vi ska ha självständiga myndigheter. Så kan det vara till en viss gräns. Frågan är bara var den gränsen ska gå. Hur självständiga kan myndigheterna bli?

Här har man med stora ord talat om att man ska ha en grundläggande service för medborgarna i hela landet. Så var direktiven till utredningen. Nu säger statsrådet att det inte är säkert att man kan fixa det i 290 kommuner, vilket jag djupt beklagar. Det blir medborgarna som får sitta och köra bil och på så sätt betala notan för sina besök hos myndigheterna.

Stefan Attefall gav några exempel. Om vi tar de mindre kommunerna långt ute på landsbygden, undrar jag: Finns det någon specifik kommun – jag vill gärna ha ett konkret exempel i så fall – där man utvecklat servicen när den en gång har dragits ned? Mig veterligt finns inte någon sådan kommun.

När det gäller det sista som statsrådet sade i sitt svar blir jag nyfiken. Statsrådet sade nämligen att ”regeringen kommer inom en snar framtid att ta ställning till vilka ytterligare åtgärder som behövs”. Eftersom det sägs i svaret vet jag att många tittar på den här debatten och är nyfikna på vad det kan innebära. Jag hoppas att jag kan få svar på det.

Vi lär fortsätta att interpellera tills vi har fått en proposition att ta ställning till. Den skulle ha kommit för länge sedan, men tyvärr har den inte gjort det.

Anf. 68 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! När jag säger att alla kommuner kanske inte kommer att ha statlig representation kan det lika gärna handla om att varje kommun i storstadsregionerna inte måste ha det. Det finns många kommuner som ligger oerhört nära varandra, med bara någon kilometer mellan tunnelbanestationerna. Då kanske de inte med självklarhet ska ha samma utbud av service i form av fysisk närvaro som man måste ha när avstånden är stora.

Vad beträffar självständiga myndigheter tror jag att man i grunden måste behålla dem, men självklart ska vi hitta former för att se till att det finns gemensamma riktlinjer som gör att man får bättre fart på samverkan. Det handlar om att ändra attityder långt ut i myndighetsleden; där finns säkerligen en del att göra. Naturligtvis har vi samma problematik även på den kommunala och landstingskommunala nivån.

Jag tycker att frågan är viktig och välkomnar ytterligare interpellationer. Kanske ska de ställas med lite längre intervaller än två månader, men jag försäkrar att jag nästa gång har mer att säga. Vi jobbar som sagt hårt med frågan, och den som väntar kommer att få se vilka åtgärder det blir. Jag hoppas att vi ska kunna ta en del nya grepp för att steg för steg föra frågan vidare åt rätt håll. Det är i alla fall min ambition.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 69 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Kent Ekeroth har frågat mig hur jag ser på att ett land som Saudiarabien finansierar moskéer och skolor i Sverige samt om jag är beredd att liksom den norska regeringen agera på ett sätt så att bidrag från Saudiarabien till exempelvis moskéer och skolor i framtiden motverkas.

Det finns i dag inget hinder mot att föra in pengar till Sverige för lagliga ändamål. Kontroll av överföringar görs enligt sedvanliga regler för pengatransaktioner. Alltså har jag inte några synpunkter på detta så länge det görs inom ramen för svensk lagstiftning. I Sverige råder religionsfrihet, och det finns säkert andra länder som har kontakter med olika samfund i Sverige.

Som Kent Ekeroth känner till är religionsfriheten och föreningsfriheten grundlagsfäst genom bestämmelserna i 2 kap. regeringsformen. Varje medborgare har rätt att utöva sin egen religion, antingen ensam eller tillsammans med andra, och att anordna offentliga gudstjänster.

Nämnden för statligt stöd till trossamfund har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Stöd till trossamfund kan lämnas som statsbidrag eller avgiftshjälp, det vill säga statlig hjälp med avgifter till registrerat trossamfund. Statsbidraget är uppdelat i tre bidragsformer – organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag.

Jag tror att en framgångsrik integration bygger på att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion, utan att detta ständigt ifrågasätts. Religiösa gudstjänstlokaler, som till exempel moskéer och kyrkor, har en viktig roll som trygghetsbärare och samlingsplats. Många samfund har dock inte råd med egna gudstjänstlokaler som passar deras behov. Detta gäller särskilt församlingar som naturligt inte har etablerade lokaler att söka sig till i Sverige.

Regeringen har under sin mandatperiod satsat på en fördjupad dialog och en samverkan med ett brett spektrum av aktörer i samhället i syfte att stärka respekten för demokratin och de grundläggande mänskliga rättigheterna. Vi kommer att behöva det civila samhällets engagemang, kunskap och kreativitet för att möta framtidens utmaningar.

Som minister för trossamfund är jag övertygad om att trossamfunden är en betydelsefull del av det civila samhället.

Anf. 70 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Stefan Attefall verkar missa poängen. Att det inte finns ett formellt lagligt hinder att föra in pengar i landet hindrar inte regeringen från att, liksom sina norska kolleger, avstå från att svara på sådana förfrågningar och därmed se till att den sortens finansiering uteblir. Saudiarabien kräver enligt uppgift nämligen ett aktivt godkännande för att man ska investera i skolor eller moskéer i ett land. När faktum är att vi

*Svar på
interpellationer*

kan hindra en sådan finansiering, varför då inte göra det? Ser regeringen inget problem med spridandet av sådana åsikter? Är det verkligen rimligt att acceptera investeringar från Saudiarabien gällande byggandet av moskéer, med tanke på den muslimska ideologins totala närvaro och den närmast totala brist på fri- och rättigheter som råder där, inte minst för kvinnor?

Att Saudiarabien har valt att inte tillåta kyrkor i sitt land är en sak. Men de bör knappast förvänta sig att moskéer finansierade med saudiarabiska pengar ska få byggas här, och Sverige bör ha ryggrad nog att motsätta sig detta. Det är en typ av krav som är helt och hållet rimligt. Dessutom borde vi aldrig acceptera finansiering och därmed inflytande från denna sorts länder.

Wahhabismen är den grund som islamiseringsprocessen i stort baseras på runt om i världen i dag. Regeringen har med sitt totalt okritiska förhållningssätt motverkat bekämpandet av extremism genom att inte i tillräcklig utsträckning granska och ta avstånd från finansiering från Saudiarabien genom moskéer och skolor. Detta ligger inte i linje med den politik som man säger sig föra. Att i svepande ordalag hänvisa till religionsfrihet är ett mycket tunt argument som egentligen inte har något juridiskt stöd i vare sig internationell eller svensk rätt. Religionsfrihet innebär inte frihet att göra vad man vill eller bygga vad man vill. Den innebär inte heller att en stat ska behöva acceptera att religiösa centrum sponsras av totalitära teokratiska regimer. Det är synd att jag behöver påtala detta över huvud taget.

Att moskéer och för den delen muslimska friskolor sprider antisvenska, antivästliga, antidemokratiska och kvinnofientliga värderingar är inte heller någon nyhet. Channel 4 i England har i två reportage, det senaste om muslimska skolor, visat exakt hur det kan se ut, och det är ingen vacker bild. I Sverige har vi Stockholms moské, som hade Yusuf al-Qaradawi som talare, en galning som bland annat hyllat Förintelsen men tyvärr utgör islams mittfåra. Vi har de berömda ljudbanden från samma moské. Daniel Alata, en miljöpartist, har själv skrivit om sina erfarenheter från Stockholms moské och återigen bekräftat denna bild. Utöver det har vi en viss nyinvald riksdagsman, tillika rektor för en muslimsk friskola, som i tv tydligt visar att han över huvud taget inte delar svenska eller västerländska värderingar, inte minst gällande kvinnor, och skolan lär bedrivas därefter.

Notera även att Europakonventionen, där religionsfriheten står angiven, även täcker tankefrihet och samvetsfrihet. Den skyddar alltså först och främst din rätt att ha en åsikt, tanke eller tro, och den är fullt inskränkbar med hänvisning till moral och skydd för andra personers fri- och rättigheter.

Fru talman! Attefall tror att en framgångsrik integration bygger på att, som han själv säger, utan ifrågasättande låta dem som invandrar sprida och bejaka sin kultur och religion. Det låter kanske fint och gulligt, men det är snarast oerhört naivt. Det innebär spridandet av värderingar som jag redan beskrivit, och det bör inte ligga i regeringens eller för den delen Sveriges intresse, speciellt inte om det finansieras av Saudiarabien eller dylika. Underlåter regeringen och statsrådet att agera medverkar de bara till den islamiseringsprocess vi ser i dag och därmed även till uppbyggnaden av parallella muslimska samhällen.

Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag ber er notera att förfrågan till Sverige kom 2005. Det var alltså under den socialdemokratiska regeringen, vilket är intressant i sammanhanget. Det är också intressant att notera att den fråga som Norge fick och som man inte svarade på var annorlunda ställd än den som den svenska regeringen fick. Vi fick frågan om det fanns några lagliga hinder för ett stöd, och vi måste säga att det i svensk lagstiftning inte finns några sådana.

Om man vill bekämpa idéer som man själv inte tror på, vilken metod ska man använda? Ska man bekämpa människor som inte står för religionsfrihet i sitt eget hemland, vilket jag förstår att Kent Ekeroth försöker göra en poäng av, genom att förbjuda människor att utöva sin tro och förhindra religionsfriheten i Sverige? Jag tror inte på en sådan taktik. Jag tror på att man med öppna demokratiska medel, med opinionsbildning och debatt, ska fajtas för sina värderingar och åsikter.

Det som bekymrar mig mycket i Sverigedemokraternas och Kent Ekeroths retorik är schabloniseringen. Man drar allting över samma kam, målar upp skräckbilder och försöker framställa alla muslimer som mycket skumma och hemska människor.

Låt mig dra en parallell till vad som har hänt i Egypten de senaste dagarna. Det är ett land med 90 procent muslimer. Egypten är en förebild för hela Västeuropa i hur man utför en revolution med demokratiska medel. Med en oerhörd noggrannhet har man med fredliga metoder störtat en enväldshärskare. Man har till och med efter demonstrationerna gått och städad torget ideellt för att göra snyggt efter sig. Denna revolution är ur icke-våldssynpunkt och ur demokratisk synpunkt ett föredöme för inte minst ett Europa som har haft två världskrig, ett Balkankrig och liknande saker.

Vad jag försökte säga med detta är: Dra inte alla muslimer över en kam! Gör inte det misstaget, för då kommer vi att skapa ett samhälle med tydliga ”vi och de”! Det tror jag inte är vare sig korrekt eller bra.

Jag tycker att det är bra att människor kan samlas i olika lokaler. Det är också bra att man tar ansvar för sina lokaler. Personligen tycker jag inte att det är lämpligt om man blir styrd av utländska aktörer, men vi har inga indikationer på att det varit så i det aktuella fall som togs upp i tv-programmet *Uppdrag granskning*, som interpellanten refererar till.

Vi måste också fråga oss, och det är väl en fråga till Sverigedemokraterna och Kent Ekeroth: Vad exakt tycker du att Sveriges regering ska göra? Förbjuda moskébyggen? Förbjuda människor som bor i andra länder att skänka pengar till svenska medborgare? Vilken är din lösning på problemet?

Anf. 72 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Att frågan kom 2005 ändrar inte frågan som jag ställde till regeringen. Uppenbarligen skulle de inte ha agerat annorlunda i det fallet.

Lagliga hinder eller inte – det är fortfarande så att Saudiarabien, om regeringen skulle ha sagt att vi inte ser positivt på finansieringen därifrån, inte skulle ha gjort det heller. Det har de ändå moral nog att inse i dag, och det är också den uppfattning jag fick av det som norrmännen anförde i programmet.

Detta har inte med religionsfrihet att göra, som jag var inne på i mitt tidigare anförande. De kan be till vilken gud de vill, precis som alla andra, men religionsfrihet innebär inte rätten att bygga vad man vill eller rätten att göra vad man vill. Det är två helt olika saker. Man ska inte blanda ihop de begreppen.

Man ska inte dra alla muslimer över en kam, sade Stefan Attefall. Jag har inte pratat om alla muslimer. Jag pratar om Saudiarabien och den form av islam som tillämpas där. Jag ska ta några exempel.

Saudiarabiens utbildningssystem undersöktes. I analysen var det genomgående att skolbarnen fick lära sig att man ska bekämpa kristna och judar och inte vara vänner med dem. Det var en massa av den retorik som man känner igen från moskéer och skolor runt om. *Saudi Arabia's Curriculum of Intolerance* heter undersökningen, som gjordes av Freedom House. Studenterna blev tillsagda att de inte ska hälsa på, bli kompisar med eller respektera de otrogna. Det sades också att spridning av islam genom jihad var en religiös plikt. Det här var alltså böcker som hade med fem miljoner barn att göra i Saudiarabien och som kom från den saudiarabiska staten.

Om de nu har den inställningen till sina egna skolor och de moskéer de finansierar, varför skulle de inte ha den i Sverige? Saudiarabien har spenderat över 70 miljarder dollar sedan 1979 på att sprida sin form av islam runt om i världen. 70 miljarder dollar under en 30-årsperiod är ungefär 16 miljarder kronor varje år. Det här går till moskéer, madrassor, muslimska skolor och så vidare.

Har man den här bilden och en vetskap om vad Saudiarabien står för, vad deras skolor står för, vad deras form av islam står för och hur de sprider denna runt om i världen kan man inte vara så naiv och säga att det bara är religionsfrihet, att allting är jättefint och att alla behöver pengar för att ha sina lokaler att be i. Då måste man ha ett kritiskt förhållnings-sätt till vad det är för tankeströmningar man flyttar in i landet. Har man då en möjlighet att säga nej tack till dessa pengar ser jag inte varför man inte ska ta den. Om man samtidigt säger sig vilja motverka parallella samhällen, segregation och så vidare kan man inte längre stå här och låtsas vara snäll och gullig mot allting och alla med denna vetskap om vad som händer i Saudiarabien och vad de gör med sina pengar.

Jag ser inte lika positivt som Stefan Attefall på utvecklingen i Egypten, framför allt inte vad gäller framtiden. Jag tror inte att det kommer att bli så fint och gulligt som alla vill att det ska bli. Muslimska brödrskapet och för den delen sunnimuslimer har en syn som inte skiljer sig jättemycket från den i Saudiarabien, med muslimsk stat och införandet av sharialagar, och det är de facto den starkaste organisationen i Egypten i dag.

De kommer att vinna det här. Liknande krafter kommer att vinna i Tunisien, precis som islamistiska krafter har vunnit i nästan alla val som de har deltagit i i Mellanöstern. Titta på Turkiet. Där vann en islamist-regering två val i rad. Titta på Hamas. Titta på Libanon. Titta på de områden i Egypten där Muslimska brödrskapet ställde upp, där de vann.

Jag delar tyvärr inte din positiva syn på Egypten, men för att återgå till Saudiarabien till exempel är det ganska naivt att tro att den form av sunna som de sprider inte är något som kommer att påverka Sverige om vi finansierar det med deras pengar.

Anf. 73 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Ursäkta att jag skrattade till, men när Kent Ekeroth börjar jämföra Turkiets valda regering med diktaturen i Saudiarabien och liknande saker har han passerat gränsen för vad som är rim och reson. Försök inte antyda att någon demokratisk politiker i Sverige skulle gilla det saudiarabiska politiska systemet eller utbildningspolitiken. Det är inte det som det handlar om. Det får vara lite sans i den diskussionen!

Jag försökte sakligt svara på frågan. Frågan till Sverige, som den socialdemokratiska regeringen svarade på – jag försvarar socialdemokrater här, notera det – var om det fanns några hinder för att skänka pengar. Den svenska regeringen kunde då välja att antingen vara oförsämd och inte svara på frågan eller att svara på den. Det finns inga juridiska hinder. Detta är allt som har gjorts.

Min fråga till Kent Ekeroth är: Vad anser Kent Ekeroth att man ska göra, förutom att stå här och spy galla över en massa extrema tendenser vi ser i världen? Det kan vi göra hela kvällen tillsammans. Det finns mycket otäckt i vår värld av totalitära regimer, diktaturer och liknande saker. Det kan vi säkert hjälpas åt att försöka överträffa varandra i, men det är inte detta som är problemet. Problemet är: Vad gör en regering som vill värna religionsfriheten och samtidigt följa internationella regler och svensk lagstiftning? Svara på den frågan! Den kan ju komma igen, och då är det bra att veta vad Kent Ekeroth säger.

Man ska också tänka på att den typ av allmosor som man ger från många av de här länderna – det är inte alltid regeringarna som ger pengar, utan det är oftast olika personer, som i och för sig kan stå nära regeringen, som gör det. Följer man de regelverk som finns inom islam när det gäller att ge en allmosa är själva poängen att man inte ska styra och ställa med hur pengarna används. Man ger pengar exempelvis till ett moskébygge, men i själva läran, teologin, betyder det att man inte ska lägga sig i hur den används.

Jag tycker personligen att det är problematiskt om svenska samfund, vilken religiös färg de än har, styrs av andra länder eller av utländska intressen. Jag tror på svenska självständiga trossamfund oavsett religiös tro, men jag måste inse att vi som land, om vi ska vara en rättsstat och följa de spelregler som finns, inte har stora möjligheter att ingripa mot just penningtransaktioner.

Sedan ska vi med demokratiska medel bekämpa alla totalitära tendenser vi kan se överallt, oavsett om de uppträder med religiösa eller politiska förtecken. Jag tror på den värderingsdebatten.

I Sverige måste vi självklart värna om vissa grundläggande värderingar, och det gör vi också. Ta exempelvis den läroplan där inte minst mitt parti har varit drivande för att vi ska få igenom att skolan ska stå för värderingar som bygger på västerländsk humanism och kristen tradition. Det är en utmärkt plattform att bedriva ett opinionsarbete kring, och det är en grundplåt för det svenska skolväsendets värderingar. Självklart ska vi stå för detta, men vi ska också utifrån den plattformen vara öppna för många människors olika sätt att uttrycka sin tro och övertygelse, men det ska självklart vara inom ramen för svensk lagstiftning och svenska regelverk.

Anf. 74 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Jag ska svara på frågan som du, Stefan Attefall, ställde. Du vet ju att vi inte vill bygga fler moskéer över huvud taget i det här landet, så det är ett steg på vägen. För den delen vill vi inte ha muslimska friskolor heller, av ovannämnda anledning, för de har en väldigt segregande effekt och är dessutom inte heller en del av den kristna tradition eller de västerländska värderingar som du nämnde att svenska skolor ska eftersträva. Jag förstår inte hur det går ihop med muslimska friskolor som i likhet med den där skolan som vi nämnde tidigare lär ut väldigt icke-västliga värderingar, eller för den delen moskéer. Det går inte ihop över huvud taget med kristna traditioner eller västerländska värderingar. Vi vill inte ha fler moskéer.

I fråga om finansieringen från Saudiarabien är det så att har man möjlighet att säga nej tack så borde man göra det. Sedan borde man också överväga lagmöjligheter för att förhindra finansieringen från framför allt den saudiska staten men även andra aktörer inom Saudiarabien. Som jag precis var inne på innan: Deras eget system i deras eget land och det de bevisligen har gjort de senaste 32 åren – minst – med alla pengar till alla skolor och moskéer runt om i världen talar sitt tydliga språk. Detta har inte med någon religionsfrihet att göra, utan det har att göra med att man måste försvara de värderingar som vårt land och vår civilisation är byggda på, och det gör man inte jättebra genom att bara blint hänvisa till religionsfrihet, som inte har med saken att göra, eller fria pengatransaktioner, utan här måste regeringen ta sitt ansvar och se till att de här åsikterna som kommer från Saudiarabien inte får fotfäste i det land som vi vill leva i – det västerländska och svenska land som vi vill leva i – med de värderingar som vi vill ha kvar. Det har en segregande effekt, och då måste man ta sitt ansvar. Då måste man kunna svälja sin stolthet och inse att man kanske inte har gjort rätt.

Beslutet 2005 var kanske inte ert, men frågan kvarstår: Om det vore ert, hur skulle ni ha agerat i dag? Jag misstänker att ni skulle ha gjort precis detsamma som sossarna gjorde då.

Anf. 75 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Kent Ekeroth säger att man ska säga nej till en sådan här fråga om man har möjlighet. Frågan löd: Finns det lagliga hinder? Problemet är bara att juristerna bedömde att det inte fanns någon möjlighet att säga nej. Sådan är den lagstiftning vi har och de internationella överenskommelser vi har ingått.

Sedan säger Kent Ekeroth att Sverigedemokraterna inte vill bygga fler moskéer. Det innebär alltså att Kent Ekeroth vill använda politiska medel för att hindra människor som vill bygga en moské. Det är ett intressant uttalande. Samtidigt säger han att han är för religionsfrihet. Men religionsfrihet är ju bland annat att kunna samlas i lokaler! För Kent Ekeroth får det tydligen inte vara fel lokaler.

Sedan klagar Kent Ekeroth, med all rätt, på Saudiarabien för att det är en totalitär regim. Vad är då problemet med Saudiarabien? Jo, bland annat att man förhindrar att kristna kyrkor byggs i landet. Det är precis samma metoder som Kent Ekeroth vill använda i Sverige! Samma totalitära metoder som Saudiarabien använder vill han att Sverige ska prakti-

sera. Det är inte religionsfrihet, i varje fall inte för mig som kristdemokrat.

Kent Ekeroth säger att vi ska förhindra penningtransaktioner. Hur ska vi göra det? Ska vi värdera hur pengarna används? Ska vi ha granskning av detta? Innebär det att en saudiarabisk finansiär av ett svenskt företag också ska hindras, eller är det bara just i samband med moskéer som man ska förhindra penningtransaktioner? Det är en intressant granskningsapparat som Kent Ekeroth och Sverigedemokraterna tänker bygga upp.

Sedan säger Kent Ekeroth något som är fullständig gallimatias i sammanhanget, nämligen att detta inte handlar om religionsfrihet. Det handlar precis om det! Det handlar om att respektera människor som inte tror som jag. Människor som har en annan uppfattning än jag ska också ha rätt att uttrycka den. Om Kent Ekeroth inte vet vad religionsfrihet är föreslår jag en grundkurs i ämnet. Jag tror att det kan berika honom en del.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2010/11:155 om långtidsarbetslösa

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jasenko Omanovic har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka utbudet av arbetstillfällen och därmed minska långtidsarbetslösheten i landets mindre dynamiska regioner.

Arbetslösheten har under de senaste åren slagit olika hårt i olika delar av landet. Vi ser nu tecken på att efterfrågan på arbetskraft ökar och arbetslösheten minskar. En av de viktigaste utmaningarna vi står inför är att även de som är långtidsarbetslösa får ta del av de nya jobben i hela landet.

För att detta ska vara möjligt är det viktigt med en fortsatt aktiv arbetsmarknads- och utbildningspolitik.

I budgetpropositionen för 2011 presenterar regeringen en rad satsningar för att motverka att fler personer blir arbetslösa under lång tid och för att stärka konkurrenskraften hos dem som står långt från arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har en mycket viktig uppgift att se till att använda de verktyg som finns för att motverka långtidsarbetslösheten, bidra till kompetenshöjning och förbättra matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare i hela landet.

Jag har i tidigare svar på interpellationer redogjort för hur jobb- och utvecklingsgarantin fungerar. Inom de första två faserna är arbetsmarknadsutbildning en av flera insatser. Intentionen med den tredje fasen av jobb- och utvecklingsgarantin är att personer som har varit arbetslösa under lång tid ska få möjlighet att bygga upp nya referenser, nätverk och en arbetsgemenskap, genom meningsfull sysselsättning hos till exempel en kommun, en ideell organisation eller ett företag.

Tvärtom vad Jasenko Omanovic påstår så fokuserar regeringen på utbildningsfrågor. Under 2010 deltog till exempel över 70 000 personer i någon form av utbildning som anordnades av Arbetsförmedlingen. Regeringen har också under den gångna mandatperioden gjort stora satsningar

Prot. 2010/11:59
15 februari

Svar på
interpellationer

inom den reguljära utbildningspolitiken. Antalet platser på universitet och högskolor samt inom den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen, yrkesvux, har tillfälligt förstärkts under 2009–2011. Den nya yrkeshögskolan har inrättats och antalet utbildningsplatser ökats. Regeringen inför en ny lärlingsutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen från hösten 2011.

För att få en god tillväxt i alla delar av landet krävs samverkan. Kommuner, regionala aktörer och näringslivet är viktiga parter. Ett innovativt och dynamiskt näringsliv med en god anpassningsförmåga är centralt för en tillväxt och ökad sysselsättning. Regeringen har gjort en rad insatser för att förbättra näringslivsklimatet. Det har blivit lättare att anställa, och regelverket för företag har förenklats.

Regeringen har givit flera myndigheter under Arbetsmarknads-, Närings- och Utbildningsdepartementen i uppdrag att gemensamt belysa utvecklingen och kommande behov vad gäller kompetensförsörjning. Regeringen har även uppmärksammat kompetensförsörjningens regionala dimension genom uppdrag till ansvarig aktör för det regionala tillväxtarbetet i respektive län att etablera plattformar för samverkan kring kompetensförsörjningsfrågor på kort och lång sikt.

Avslutningsvis vill jag framhålla att Sverige har klarat sig bra genom krisen. En orsak till detta är att vår politik gett Sverige bra förutsättningar med bland annat mycket starka statsfinanser. Detta gör att hela landet har goda förutsättningar att utvecklas positivt.

Anf. 77 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Man kan undra varför jag lyfter fram den här frågan över huvud taget. Det är förstås en väldigt viktig fråga att lyfta fram. I dag har vi bevitnat att Riksbanken höjde räntan. Den har höjts med jämna mellanrum den senaste tiden i princip var tredje månad.

Varför höjer man räntan? Vad kan man göra på marknaden för att underlätta den delen så att man inte höjer räntan? Utbud av arbetskraft är jätteviktigt i sammanhanget. Vad har regeringen gjort? Men kan titta på statistiken från Arbetsförmedlingen.

I förhållande till i fjol har det under samma period tillkommit 20 000 fler nyanmällda platser. Men bara 8 000 fler har fått jobb än under samma period i fjol. Glappet mellan nya lediga jobb och arbetssökande som får jobb ökar. Flaskhalsar blir ännu större problem vid rekryteringar.

Det innebär att man inte får rätt kompetens. Ett av verktygen för att motverka Riksbankens räntehöjning är att ha ganska bra utbud på arbetskraft. Det är ett sätt, fru talman.

Det andra sättet är att se till att jobben i största möjliga mån sprids ut över landet. Arbetslösheten ser ut så att ju längre bort från storstäderna man kommer, desto högre är arbetslösheten. Där finns dessutom den största risken att hamna i den strukturella arbetslösheten.

Det är den arbetslöshet där man blir fast och där man till slut hamnar i regeringens fas 3. Det är 50 000 människor som hamnat i regeringens fas 3 inom jobb- och utvecklingsgarantin.

Jag har berättat om siffrorna för nya jobb och de arbeten som tillsätts, det vill säga de sökande som får jobb genom Arbetsförmedlingen. Under

samma tid har antalet personer i fas 3 ökat med 91,7 procent i hela landet på ett år.

I mitt eget län Västernorrland är det 98,3 procent. I Västerbotten är det en ökning på 124 procent på ett år och i Dalarna 121,8 procent. Det kan man se på Arbetsförmedlingens hemsida. Det finns statistik där som visar det.

Fru talman! Jag återkommer med mer om detta i nästa anförande.

Anf. 78 HANIF BALI (M):

Fru talman! Det är rätt intressant att Omanovic talar om att vi ska öka utbudet på arbetsmarknaden. Det är väldigt viktigt. Det är exakt vad regeringens åtgärder har gjort.

I stället för att som den gamla socialdemokratiska regeringen med Göran Perssons skrivbordspolitik ta bort arbetslösheten med olika program, Amspolitik och åtgärder ser vi till att de arbetslösa hamnar i en jobb- och utvecklingsgaranti. Vi synliggör arbetslösheten och ser med aktiva åtgärder till att de hamnar i arbete.

Det finns stora utmaningar med att underlätta för långtidsarbetslösa att få ett arbete. Det är viktigt att vi satsar på åtgärder och insatser så att det blir mer lönsamt att arbeta och inte minst så att företag utvecklas och stannar i Sverige.

När vi talar om Riksbanken kanske det inte längre tillhör riksdagen att bestämma räntan. Men en viktig grej är att vi har en tillväxt som ser till att människor får jobb. Om människor har arbete klarar de också av en högre räntebörda.

De förslag som ni föreslår som åtgärder är gammal skåpmatpolitik. Det är nästan som att gå in i en tidsmaskin och åka tio år tillbaka till hur Göran Persson bedrev politik i det här landet och gömde undan arbetslöshet i olika program, förtidspensionering etcetera.

Jag ser att oppositionen fortfarande föreslår plusjobb, som inte ledde någonvart. Nu talar ni om ”utbildningsvikariat”, som vanligt folk kallar för friår. Samtidigt vill ni höja skatterna för människor som jobbar.

Det är rätt intressant att de förslagen kommer nu i en tid då Socialdemokraterna vinkar för förnyelse. Den förnyelsen verkar bestå av skatteökningar och höjda arbetsgivaravgifter speciellt för ungdomar. Hur leder det till fler jobb om vi börjar gömma undan människor i utbildningar och arbetslöshet i olika program?

Vad regeringen har gjort är att se till att synliggöra dessa människor och se till att de hamnar i aktiva åtgärder. En stor andel av dem går vidare till jobb. Det går inte att förneka.

En stor reform som regeringen har gjort med fas 3 är att det är en hundraprocentig sysselsättning. Man ser till att dessa människor får ett cv, ett kontaktnät, träffar människor och inte låser in sig i utanförskap utan är delaktiga i samhället.

Det leder till att fler hamnar i arbete och just det som Omanovic ville ha, nämligen ett ökat utbud på arbetsmarknaden.

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill tacka för frågan, Jasenko Omanovic. Frågan om arbetslöshet och full sysselsättning är ett av regeringens allra viktigaste och mest prioriterade områden. Det är därför oerhört glädjande att vi,

trots att vi har haft den allvarliga sysselsättningskrisen, kan se att arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar. Vi kan också se att det är 20 000 färre långtidsarbetslösa än för bara ett år sedan. Det har heller inte varit så många anmälda arbeten på Arbetsförmedlingen under flera decennier, så det är en positiv trend.

Man ska också komma ihåg att antalet lediga platser som finns på Platsbanken på Arbetsförmedlingen är ungefär en tredjedel av de lediga platser som finns att förmedla.

Just nu när jobbchanserna ökar så mycket i Sverige, arbetsgivarna suktar efter kompetent personal och vi vet att det finns väldigt många, inte minst utrikes födda, som besitter en hög outnyttjad kompetens, just i det skedet vill Socialdemokraterna minska matchningsstödet genom att ta bort jobbcoacher när de behövs som allra bäst. Det kan jag tycka är lite förvånande, och det kommer sannolikt att leda till att färre platser kan besättas.

Det är mycket som går åt rätt håll, men det finns grupper som jag oroar mig för. Det är också det som visar sig i Arbetsförmedlingens rapport, senast från i går. Det är grupper som sticker ut i arbetslöshetsstatistiken. Det är personer med funktionshinder, med nedsatt arbetsförmåga. Det är personer med låg skolunderbyggnad. Det är någonting jag tar väldigt allvarligt på.

Det finns en mängd åtgärder riktade till arbetsgivare för att särskilt hjälpa funktionshindrade att komma in på arbetsmarknaden. Där försöker vi nu göra insatser genom att Arbetsförmedlingen ska rigga ett informationsprojekt eller en kampanj riktad till arbetsgivare för att visa på vilken vinna-vinna-vinna-situation det är för alla berörda om man vill och vågar anställa personer som har varit borta länge från arbetsmarknaden. Det är ett oerhört prioriterat område.

Det finns också brister bland dem som har en låg skolunderbyggnad, som bara har en grundskoleutbildning eller mindre än det. Vi har gjort enormt stora satsningar på just utbildning och att äldre personer kan läsa in utbildning med ett förhöjt studiebidrag.

Det som var glädjande i Arbetsförmedlingens rapportering i går var att i den grupp som är långtidsarbetslösa, som har varit arbetslösa i minst tre år men i genomsnitt i åtta år och många så länge som 10–15 år, kan vi se att sex av tio lämnar jobb- och utvecklingsgarantin för att komma i jobb. Det är en positiv utveckling, även om jag långt ifrån är nöjd förrän alla som har möjlighet också kan hitta en anställning. Men det krävs också att arbetsgivare runt om i Sverige ser vilken fördel det är att kunna anställa en erfaren person som har mycket kvar att ge trots att den personen kan ha varit borta en period från arbetsmarknaden. Där tror jag att vi alla har en roll att fylla.

Jag är försiktigt optimistisk. Det går åt rätt håll för Sverige. Tack vare att vi har en av Europas allra starkaste ekonomier har vi också råd att satsa så mycket som 69 miljarder kronor varje år på just en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Anf. 80 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag har en ordningsfråga. Jag hoppas att talmännen informerar alla ledamöter om att en interpellationsdebatt är ett verktyg för att granska regeringen. Det finns allmänpolitisk debatt och det finns

utskottsdebatter där man om man vill kan debattera mellan ledamöterna. Interpellationsdebatter är någonting som vi ledamöter av Sveriges riksdag har som möjlighet att granska regeringsarbetet och regeringen.

Med det sagt skulle jag vilja återgå till frågan. Det är självklart att det har blivit bättre på arbetsmarknaden. Problemet är ju att det inte har blivit bättre för dem som är i fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin. Det har faktiskt varit så att bara 5,6 procent av alla dessa människor kommer ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det är 5,6 procent som får ett reguljärt jobb på arbetsmarknaden. Det är väldigt lite.

Varför är det så? Det är förmodligen för att man hänvisas till en arbetsgivare där man ska jobba i två år och få nästan inget betalt för det. Under den här tiden är man förbjuden att utbilda sig, att försöka få någon slags kompetenshöjning. Inte ens kvällskurs får man gå. Då är det självklart att resultatet blir 5,6 procent som får jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Det är väldigt lite. Det är nästan ingenting.

Varje morgon när Sverige vaknar är det 50 nya personer som går in i fas 3 i det som jag tror är arbetsmarknadspolitikens värsta åtgärd genom alla tider. Det finns ingenting, absolut ingenting som kan matcha det. Det finns inte en enda åtgärd i historien som kan matcha det här. Som anställd får man 60 procent av reducerad a-kassa och får jobba under två år.

Det finns faktiskt, måste jag tillägga, en del arbetsgivare som verkligen anstränger sig för att hjälpa de här människorna – därav de 5,6 procenten. Det är inte tack vare åtgärder man kommer ut på marknaden utan tack vare de arbetsgivare som är väldigt seriösa. Vi har i medierna mest hört att det finns en del oseriösa arbetsgivare som tjänar grova pengar på det här. Det hoppas jag att ministern åtgärdar och förhindrar att folk utnyttjas. Men de få procent som får jobb är inte tack vare politiken utan tack vare ansträngningarna hos de arbetsgivare där de här personerna jobbar. Det i sig säger att åtgärden som åtgärd betraktad är fullständigt misslyckad.

Anf. 81 HANIF BALI (M):

Fru talman! Jag ska försöka formulera en fråga också.

Jag noterar att det här framställdes som den sämsta åtgärden i arbetsmarknadspolitikerna någonsin i Sverige. Jag kan inte hålla med.

Du pratar, Jasenko Omanovic, om hur många människor som går in i fas 3 varje dag, men du glömmer att berätta om dem som går ut ur fas 3. Det vi har kunnat se av den rapport som Arbetsförmedlingen lämnade i går var att 20 personer lämnar fas 3 varje dag. 19 procent kommer ut ur fas 3. Det är människor som har varit arbetslösa i kanske tio femton år som hamnar i arbete. Det tycker jag inte är världens sämsta arbetsmarknadsåtgärd.

Det jag däremot tycker är världens sämsta arbetsmarknadsåtgärd är när till exempel Morgan Johansson är ute och pratar om arbetstidsförkortning och i går när Ylva Johansson pratade om att genomföra utbildningsvikariat, eller friår som det heter, arbetstidsförkortning, mer ledighet och högre skatter. Det finns bara ett enda ord för det. Det är siestapolitik. Det är inte en arbetslinje. Vi måste se till att ha en arbetslinje som fungerar. För de här personerna behöver vi göra fler insatser, absolut, men vi bör inte gå tillbaka till den gamla socialdemokratiska politiken

*Svar på
interpellationer*

där man gömmer undan människor i olika program och inte låter dem vara en del av arbetslivet. Därför har jag faktiskt en fråga till ministern.

Vilka insatser är det regeringen har sjösatt från och med den 1 januari och hur ämnar de hjälpa människor att hamna i arbete?

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ska återkomma till den fråga som Jasenko Omanovic ställde i sin interpellation och som jag kanske inte riktigt besvarade i mitt första inlägg, nämligen att öka utbudet av arbetstillfällen. Det är A och O att det ska finnas arbetsgivare som vill och vågar anställa. Det är otroligt viktigt att inse att det är inte en sak som man löser med hjälp av en quick fix. Det behövs en bred arbetsmarknads-, utbildnings- och framför allt närings- och skattepolitik. Man ska vilja starta företag i Sverige, man ska kunna växa, man ska kunna tjäna pengar och man ska vilja och våga anställa.

Det är viktigt att det sker ett samarbete med olika myndigheter, till exempel Tillväxtverket, Almi och Vinnova eller andra under Näringsdepartementet. Vi ska hjälpa personer som har en dröm om att starta egen verksamhet. Många företag drivs i dag av en person, det vill säga soloföretagare. Där måste incitamenten öka för att våga och vilja anställa. Därför är det viktigt med det reformarbete som krävs, det vill säga att minska krångel, avgifter, arbetsgivaravgifter. Inte minst är det fråga om nedsättningarna i nystartsjobben, som framför allt riktar sig mot långtidsarbetslösa personer.

Det finns 40 000 personer i dag som har ett nystartsjobb. 23 procent av dem är personer med funktionsnedsättning. Det är en bra reform som jag hoppas att vi ska fortsätta att ha i Sverige.

Det är också viktigt med andra besked, till exempel i energifrågan. Om industrin ska växa och utvecklas i Sverige är det viktigt att ge besked om att det kommer att finnas långsiktig energiförsörjning så att företagen vill och vågar investera.

Jasenko Omanovic tog upp den viktiga frågan om att minimera flaskhalsproblemen. Jag vet att det i dag finns en stor resurs med människor födda i andra länder som inte har fått sin utbildning korrekt validerad hos Arbetsförmedlingen. Att de personerna också kommer ut och blir anställningsbara och att arbetsgivare vill och vågar anställa personer med utbildning eller erfarenhet från en annan del av världen innebär en stor kompetensresurs som inte används fullt ut i dag. Det är en mängd saker som görs och en mängd saker som behöver göras.

Jag ska svara på Hanif Balis fråga om vad som görs. En grupp personer med bekymmer, och som jag också oroar mig för, är de ungdomar som har lämnat skolan utan godkända betyg. Där har vi genomfört från den 1 januari att alla de ungdomar som har lämnat skolan får gå tillbaka till skolan med en förhöjd studiemedelsdel som bidrag, så att de inte behöver låna så mycket från CSN. De får 6 000–7 000 kronor i månaden för att gå tillbaka och fullfölja sin grund- eller gymnasieutbildning. Det är en viktig reform. Om de inte är motiverade för utbildning finns också möjligheten att gå en folkhögskolekurs, en prep-pep-kurs, och där få motivationen tillbaka att studera. Om de inte vill det finns möjligheten från i höst att gå en lärlingsutbildning inom gymnasieskolan. Det kanske passar personer bra som är lite trötta på teoretiska ämnen.

Vi kommer under året att initiera en utredning som ska titta på möjligheten för ungdomar under 23 år att få en lärlingsanställning ute på företag och få någon sorts on-the-job-training, det vill säga lära sig ett yrke på arbetsplatsen. Ungdomar är olika. Människor är olika. En del passar det att sitta i skolbänk, och en del passar det bättre att gå på folkhögskola eller att få en utbildning hos en arbetsgivare.

Vi måste bredda hela utbudet av utbildning. Det är en av de viktiga reformer som infördes den 1 januari.

Anf. 83 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Självklart ska fler personer som står till arbetsmarknadens förfogande kunna söka de jobb som finns tillgängliga att söka. Precis som ministern säger är det bara ungefär en tredjedel av de lediga jobben som anmäls till Arbetsförmedlingen.

Det finns 62 000 nyanmälda jobb. Här är det problem. Även om det finns 62 000 lediga jobb på Arbetsförmedlingen, och det finns ytterligare 200 procent på arbetsmarknaden, kommer arbetssökande från Arbetsförmedlingen ändå inte att täcka upp de 62 000 jobben. De täcker kanske in max två tredjedelar eller inte ens det. Då är det någonstans fråga om en missmatchning. Då är det någonstans ett fel när de jobbsökande inte får jobben. Det är vad vi pratar om.

När folk konserveras i fas 3 blir det inte ett större utbud av arbetskraft. Då blir det inte fler sökande som kommer närmare arbetsmarknaden. Då kommer de bara längre ifrån arbetsmarknaden. Det är det största problemet.

I januari månad var det bara 5 000 personer som fick möjlighet att gå en arbetsmarknadsutbildning, att ta ett steg närmare arbetsmarknaden. Där behöver man satsa pengar om dessa flaskhalsar ska tas bort, om företagen ska få tillräckligt med arbetskraft och Sverige ska få en tillväxt.

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Det här är en viktig fråga som vi debatterar. Jag tror att utbildning är en del av lösningen, det vill säga att människor har en bra grund att stå på. Framför allt är det viktigt att man får den grunden i den reguljära utbildningen. Det har varit en stor brist att så många barn och unga har släpat efter. Skolorna har inte passat alla individer. Därför tror jag mycket på de skolreformer som nu sker.

Vuxna ska också kunna göra utbildningsval i vuxen ålder. Arbetsmarknadsutbildning fyller också en viktig funktion. Arbetsmarknadsutbildning kan inte, och ska inte, kompensera det som den reguljära utbildningen borde och skulle göra.

70 000 personer skrevs in på utbildning inom Arbetsförmedlingens försorg förra året. Om man tittar på gruppen långtidsarbetslösa i dag – Socialdemokraterna begärde en utredning från RUT, riksdagens utredningstjänst, som kom i går – finns också en stor andel personer som har en akademisk utbildning. De kan ha pluggat i fem, sex, sju, åtta eller nio år. De har en relevant utbildning men saknar arbetslivserfarenhet eller har funktionshinder eller något annat. Att tro att lösningen är så enkel som att gå kortare kurser hos Lernia eller andra utbildningsanordnare är att göra saken för enkel.

Det finns ett utbud. Vi måste hela tiden titta på utbudet av åtgärder på Arbetsförmedlingen och se vad som passar individer bäst. Krisen kan ha gjort att personer borde ha fått en insats tidigare, och det är något vi tittar på. En eller annan individ kan ha missats. Att bara säga att utbildning är lösningen är att göra det för enkelt för sig. Många har också en bra grund att stå på rent teoretiskt. Där är det viktigt att få kontakt med arbetsmarknaden och stärka självförtroendet – inse att man har kompetensen.

Jag vill tacka för en bra diskussion och intressant fråga som jag tar på stort allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM68 Förslag till reviderad Bryssel I-förordning
KOM(2010)748 till civilutskottet
2010/11:FPM69 Omarbetning av moder/-dotterbolagsdirektivet
KOM(2010)784 till skatteutskottet

18 § Förnyad bordläggning

Föredros och bordlades åter
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU4
Näringsutskottets utlåtande 2010/11:NU10
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU13
Konstitutionsutskottets betänkanden 2010/11:KU19 och KU24
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU22
Kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU5
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU13

19 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
EU-dokument
KOM(2011)48 Grönbok Från utmaningar till möjligheter: Mot ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation

20 § Anmälan om interpellationer

Prot. 2010/11:59
15 februari

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 februari

2010/11:203 Åtgärder för att bryta jobbkrisen på Arbetsförmedlingen

av *Ylva Johansson* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2010/11:204 Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och Sveriges agerande i fråga om asylprocessen

av *Christina Höj Larsen* (V)
till statsrådet *Tobias Billström* (M)

den 15 februari

2010/11:205 Studier för deltagare i fas 3

av *Gunilla Svantorp* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 mars.

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 februari

2010/11:300 Förnyelse av fiskeavtalet mellan EU och Marocko

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

2010/11:301 Skydd av Arktis

av *Anita Brodén* (FP)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2010/11:302 Det kommunala vetot för vindkraft

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (C)

2010/11:303 Framtida risker med kontaminering av dricksvatten

av *Jens Holm* (V)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2010/11:304 Minskning av kadmiumtillförseln

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

2010/11:305 Införande av euron

av *Gustav Fridolin* (MP)
till finansminister *Anders Borg* (M)

den 15 februari

2010/11:306 Parasiten dvärgbandmask
av *Helén Pettersson* i Umeå (S)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 mars.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 februari

2010/11:266 Förhandlingar om OECD:s riktlinjer för exportkrediter
av *Hans Linde* (V)
till statsrådet *Ewa Björling* (M)

den 15 februari

2010/11:269 Svensk vapenexport
av *Bodil Ceballos* (MP)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 mars.

23 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 15.58 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ny riksdagsledamot	1
3 § Meddelande om frågestund.....	1
4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	1
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
6 § Svar på interpellation 2010/11:173 om frizon för kristna i Irak.....	2
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	2
Anf. 2 YILMAZ KERIMO (S).....	3
Anf. 3 FREDRIK MALM (FP)	3
Anf. 4 HANS LINDE (V)	4
Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	6
Anf. 6 YILMAZ KERIMO (S).....	7
Anf. 7 FREDRIK MALM (FP)	8
Anf. 8 HANS LINDE (V)	8
Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	9
Anf. 10 YILMAZ KERIMO (S).....	10
Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	10
7 § Svar på interpellation 2010/11:179 om kurdernas situation i Syrien	11
Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	11
Anf. 13 HANS LINDE (V).....	12
Anf. 14 FREDRIK MALM (FP)	14
Anf. 15 ISMAIL KAMIL (FP).....	14
Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	15
Anf. 17 HANS LINDE (V).....	16
Anf. 18 FREDRIK MALM (FP)	17
Anf. 19 ISMAIL KAMIL (FP).....	18
Anf. 20 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	18
Anf. 21 HANS LINDE (V).....	19
Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	20
8 § Svar på interpellation 2010/11:167	21
9 § Svar på interpellation 2010/11:154 om remitteringar	21
Anf. 23 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	21
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V).....	22
Anf. 25 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	23
Anf. 26 JONAS SJÖSTEDT (V).....	24
Anf. 27 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	24
Anf. 28 JONAS SJÖSTEDT (V).....	25
Anf. 29 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	26
10 § Svar på interpellation 2010/11:178 om finansiering av ambassader med biståndsmedel.....	26
Anf. 30 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	26
Anf. 31 HANS LINDE (V).....	27
Anf. 32 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	28

Anf. 33 HANS LINDE (V)	29
Anf. 34 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	30
Anf. 35 HANS LINDE (V)	32
Anf. 36 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	32
11 § Svar på interpellation 2010/11:180 om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i svensk utvecklingspolitik.....	33
Anf. 37 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	33
Anf. 38 HANS LINDE (V)	34
Anf. 39 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	35
Anf. 40 HANS LINDE (V)	36
Anf. 41 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	38
Anf. 42 HANS LINDE (V)	39
Anf. 43 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	39
12 § Svar på interpellation 2010/11:183 om Gävleborgs yrkeshögskoleutbildningar.....	40
Anf. 44 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	40
Anf. 45 ÅSA LINDESTAM (S).....	41
Anf. 46 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	42
Anf. 47 ÅSA LINDESTAM (S).....	43
Anf. 48 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	44
Anf. 49 ÅSA LINDESTAM (S).....	45
Anf. 50 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	45
13 § Svar på interpellation 2010/11:181 om nivån på bostadsbyggandet.....	46
Anf. 51 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	46
Anf. 52 MARYAM YAZDANFAR (S).....	47
Anf. 53 ANTI AVSAN (M)	48
Anf. 54 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	49
Anf. 55 MARYAM YAZDANFAR (S).....	50
Anf. 56 ANTI AVSAN (M)	51
(forts.).....	52
Ajournering.....	52
Återupptagna förhandlingar	52
13 § (forts.) Svar på interpellation 2010/11:181 om nivån på bostadsbyggandet.....	52
Anf. 57 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	52
Anf. 58 MARYAM YAZDANFAR (S).....	53
Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	54
14 § Svar på interpellation 2010/11:185 om service i hela landet	54
Anf. 60 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	54
Anf. 61 LENA OLSSON (V).....	55
Anf. 62 PETER HULTQVIST (S)	56
Anf. 63 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	57
Anf. 64 LENA OLSSON (V).....	58
Anf. 65 PETER HULTQVIST (S)	59
Anf. 66 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	59

Anf. 67	LENA OLSSON (V)	61	Prot. 2010/11:59
Anf. 68	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	61	15 februari
15 §	Svar på interpellation 2010/11:187 om saudiarabisk finansiering av moskéer och skolor i Sverige	62	
Anf. 69	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	62	
Anf. 70	KENT EKEROTH (SD)	62	
Anf. 71	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	64	
Anf. 72	KENT EKEROTH (SD)	64	
Anf. 73	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	66	
Anf. 74	KENT EKEROTH (SD)	67	
Anf. 75	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	67	
16 §	Svar på interpellation 2010/11:155 om långtidsarbetslösa	68	
Anf. 76	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	68	
Anf. 77	JASENKO OMANOVIC (S)	69	
Anf. 78	HANIF BALI (M)	70	
Anf. 79	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	70	
Anf. 80	JASENKO OMANOVIC (S)	71	
Anf. 81	HANIF BALI (M)	72	
Anf. 82	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	73	
Anf. 83	JASENKO OMANOVIC (S)	74	
Anf. 84	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	74	
17 §	Anmälan om inkomna faktagromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	75	
18 §	Förnyad bordläggning	75	
19 §	Bordläggning	75	
20 §	Anmälan om interpellationer	76	
21 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	76	
22 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	77	
23 §	Kammaren åtskildes kl. 19.28	77	

Prot. 2010/11:59
15 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2011